

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile ve Tüketici Bilimleri

**ÜÇ FARKLI KUŞAKTAKİ EVLİ KADIN VE ERKEKLERİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE
AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Bahar PAÇACIOĞLU

Doktora Tezi

Ankara, 2018

ÜÇ FARKLI KUŞAKTAKİ EVLİ KADIN VE ERKEKLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bahar PAÇACIOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile ve Tüketici Bilimleri

Doktora Tezi

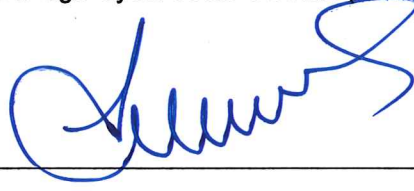
Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

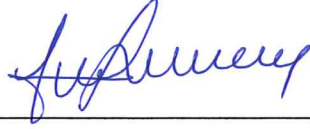
Bahar PAÇACIOĞLU tarafından hazırlanan "Üç Farklı Kuşaktaki Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ile Aile İşlevleri Arasındaki İlişki" başlıklı bu çalışma, 30.05.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

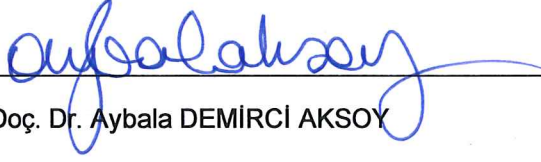
Dr. Öğr. Üyesi Seval GÜVEN (Juri Başkanı, Danışman)

Prof. Dr. Arzu ŞENER

Doç. Dr. Tuğça POYRAZ TACOĞLU

Doç. Dr. Aybala DEMİRCİ AKSOY

Doç. Dr. Ateş BEYAZIT HAYTA

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

30.05.2018

Bahar PAÇACIOĞLU

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

Tezimin/Raporumuntarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

30/05/2018

Bahar PAÇACIOĞLU

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Dr. Öğr. Üyesi **Seval GÜVEN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Bahar PAÇACIOĞLU

TEŞEKKÜR

Doktora hayatım boyunca ve tez çalışmam süresince bana her zaman yol gösteren, düşünce ve önerileriyle beni yönlendiren tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Seval GÜVEN'e çok teşekkür ederim.

Tezimi değerli görüşleriyle güçlendiren tez izleme komitesi üyesi hocalarım sayın Prof. Dr. Arzu ŞENER ve Doç. Dr. Tuğça POYRAZ TACOĞLU'na teşekkür ederim.

Tez savunma sınavıma katılarak tezimin son aşamasında değerli desteklerini benden esirgemeyen Doç. Dr. Aybala DEMİRCİ AKSOY ve Doç. Dr. Ateş BEYAZIT HAYTA'ya teşekkür ederim.

Tezin istatistiksel yöntemlerinin belirlenmesi, örneklemin seçilmesi ve verilerin analizi noktasında büyük katkıları olan sayın Doç. Dr. Nuri DOĞAN'a çok teşekkür ederim.

Aile Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlamasını yapan ve kullanmam için izin veren Prof. Dr. Işıl Bulut'a ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini geliştiren ve kullanmam için izin veren Doç. Dr. Simge Zeyneloğlu'na teşekkür ederim.

Son olarak, beni her konuda destekleyen babam H. Ömer KINACI, annem Kudret KINACI ve ablam Pınar KINACI'ya ve tanıştığımız ilk günden beri her zaman yanımda olan sevgili eşim Mert PAÇACIOĞLU'na sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

PAÇACIOĞLU, Bahar. *Üç Farklı Kuşaktaki Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ile Aile İşlevleri Arasındaki İlişki*, Doktora Tezi, Ankara, 2018.

Çalışmada; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, aile işlevlerini değerlendirme durumları ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışmada; bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği; aile işlevlerini değerlendirmek amacıyla Epstein, Baldwin ve Bishop (1983) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Bulut (1993) tarafından yapılan Aile Değerlendirme Ölçeği (Family Assessment Device) ve bireylerin ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı ile karar verme biçimini incelemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan kapalı uçlu sorular kullanılmıştır. Araştırmadaki veriler, Ankara ilinde ikamet eden 18-69 yaş arasındaki 600 evli kadın ve erkekte elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; araştırmaya katılanların %27,0'sini Y Kuşağı, %41,0'ini X Kuşağı ve %32,0'sini Bebek Patlaması Kuşağındakiler oluşturmaktadır. Her üç kuşakta da kadın ve erkeklerin sayısı birbirine eşittir. Y Kuşağı ve X Kuşağında “üniversite”; Bebek Patlaması Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyine sahip olanlar önde gelmekte olup her üç kuşakta da erkeklerin öğrenim düzeyi kadınlardan yüksektir. Araştırmada her üç kuşakta, her iki cinsiyette ve tüm öğrenim düzeylerinde de bireylerin çoğunluğu "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", "ütü" ve "çocuk bakımı"ni "daha çok kadın"ların; "ev içindeki tamir işleri"ni ise "daha çok erkek"lerin yaptığını belirtmişlerdir. "Para kazanma" ve "faturaların ödenmesi"ni Y Kuşağı ve X Kuşağında eşiyile "birlikte"; Bebek Patlaması Kuşağında "daha çok erkek"lerin yaptığını belirtenler önde gelmektedir. Her üç kuşakta da "gelirin kullanımı"na eşiyile "birlikte"; "çocuk bakımı ve eğitimi"ne "daha çok kadın"ların karar verdiğini bildirenler ağırlık kazanmaktadır. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeğinden elde edilen veriler incelendiğinde; Y Kuşağının; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağından; X Kuşağının ise Bebek Patlaması Kuşağından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu saptanmıştır ($p<,01$). Araştırmada X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların aynı kuşaktaki erkeklerden daha eşitlikçi tutumlara

sahip olduğu belirlenmiştir ($p<,01$). Her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe eşitlikçi tutumlara sahip olanların oranı artmaktadır ($p<,01$). Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen veriler incelendiğinde; “problem çözme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “duygusal tepki verebilme” ve “davranış kontrolü” konularında X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının Y Kuşağından; “iletişim” konusunda Bebek Patlaması Kuşağının; Y Kuşağı ile X Kuşağından; “roller” konusunda ise Y Kuşağının; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu saptanmıştır ($p<,01$). Her üç kuşakta da “iletişim” ve “roller” konusunda erkekler kadınlardan daha sağlıklı işlevlere sahiptir. Gerek Y Kuşağı gerek X Kuşağı gerekse Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyi yükseldikçe sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranı artmaktadır. Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumları arasındaki ilişki incelendiğinde ise her üç kuşakta ve her iki cinsiyette de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlar arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranının arttığı bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler

Aile, aile işlevleri, kuşak, toplumsal cinsiyet rolleri

ABSTRACT

PAÇACIOĞLU, Bahar. *The Attitude of Three Different Generations of Married Women and Men Concerning Gender Roles and The Relation Between Their Family Functions*, Ph. D. Dissertation, Ankara, 2018.

In this study, the attitudes of X, Y, and Baby Boomer Generation married men and women towards social gender roles, their evaluations of familial functions, and the relationships between their attitudes towards the social gender roles and familial functions have been researched. In the study, to determine the attitudes of individuals regarding the social gender roles the Gender Roles Attitude Scale developed by Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011); to evaluate the familial functions Family Assessment Device developed by Epstein, Baldwin, and Bishop (1983) which was adapted to Turkish by Bulut (1993); to evaluate the individual's division of roles and responsibilities within the family and the decision making process close ended questions developed by the researcher, were used. Data was gathered from 600 married men and women living in the Ankara province between the ages of 18 and 69. According to the result of the study, of the respondents 27.0% were of the Y Generation, 41.0% were of the X Generation, and 32.0% were of the Baby Boomer Generation. In all three generations the number of men and women are equal. With respect to education, in the Y and X Generations more people have "college" level education whilst in the Baby Boomer Generation the dominant group has "primary education or less". Across all generations the level of education of men are higher than that of women. Across all generations surveyed in the research, and in both genders and all levels of education, a majority of individuals have responded that "cooking", "cleaning", "washing the dishes and the clothes", "ironing" and "childcare" were done "more by women"; whilst "repairs around the house" were done "more by men". In the Y and X Generations, "earning money" and "paying the bills" were done "together" with the spouse; whilst in the Baby Boomer Generation a majority responded that these were done "more by men". In all three generations "use of income" was decided "together" with the spouse whereas "childcare and education" was reportedly decided "more by women". When the data from the Gender Roles Attitude Scale has been analysed, it has been observed that the Y Generation has higher egalitarian attitudes than both of the other generation, and that the X Generation has higher egalitarian attitudes than the Baby Boomer

Generation ($p < .01$). In the research it was found that the women of X and Baby Boomer Generations held higher egalitarian values than the men of the same generations ($p < .01$). In all three generations while the levels of education increase so do the number of individuals with egalitarian attitudes ($p < .01$). In light of the data gathered from the Family Assessment Device it has been found that in terms of “problem solving”, “giving proper attention”, “giving emotional responses” and “behavioral control” the X and Baby Boomer Generations rank higher than the Y Generation; in terms of “communication” the Baby Boomer Generation ranks higher than the Y and X Generations; and in term of “roles” the Y Generation ranks higher than the X and Baby Boomer Generations when it comes down to having healthier functions ($p < .01$). In all three generations women have healthier functions in terms of “communication” and “roles” than the men. The percentage of healthy family functions increases for all of the three generations as the levels of education increase. When the relation between social gender roles and evaluation of familial functions of the respondents’ are evaluated, it has been found that in all three generations and in both genders that as egalitarian attitudes increase so do the percentage of those with healthy familial functions.

Keywords

Family, family functions, generation, gender roles

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iii
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xviii

GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	6
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	6
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	6
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	9
1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	9
2. BÖLÜM: KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	15
2.1.1. İşlevselci Kuram (Yapısal-İşlevselcilik).....	16
2.1.2. Feminist Kuram	18
2.2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	20
2.2.1. Aile	20
2.2.1.1. Aile Kavramı	20
2.2.1.2. Evlilik Kavramı	22
2.2.1.3. Ailenin İşlevleri	23

2.2.1.4. Sağlıklı ve Sağlıksız Aile	27
2.2.2. Toplumsal Cinsiyet ve Rol Kavramı.....	29
2.2.2.1. Cinsiyet (Sex) ve Toplumsal Cinsiyet (Gender).....	29
2.2.2.2. Rol Kavramı.....	31
2.2.2.3. Rol Çatışması.....	31
2.2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	32
2.2.2.5. Ailede Cinsiyet Rollerini.....	34
2.2.3. Kuşak Kavramı ve Kuşakların Özellikleri.....	37
2.2.3.1. Sessiz Kuşak.....	37
2.2.3.2. Bebek Patlaması Kuşağı	38
2.2.3.3. X Kuşağı.....	38
2.2.3.4. Y Kuşağı.....	39
2.2.3.5. C Kuşağı.....	40
2.2.3.6. Z Kuşağı	40
3. BÖLÜM: LİTERATÜR	42
3.1. TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	43
3.2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	47
4. BÖLÜM: YÖNTEM	50
4.1. ARAŞTIRMA BÖLGESİNİN SEÇİMİ.....	50
4.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM.....	51
4.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE ARAÇLARI	54
4.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	54
4.3.1.1. Araştırmaya Katılanlar Hakkında Genel Bilgiler.....	54
4.3.1.2. Ailede Rol ve Sorumluluk Dağılımı	55
4.3.1.3. Ailede Karar Verme Biçimi.....	55
4.3.1.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği.....	55
4.3.1.5. Aile Değerlendirme Ölçeği.....	56
4.3.2. Anket Formunun Uygulanması	58
4.4. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ	58

5. BÖLÜM: BULGULAR	61
5.1. ARAŞTIRMAYA KATILANLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	61
5.1.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Durumu	62
5.1.2. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Düzeyi	62
5.1.3. Araştırmaya Katılanların Çalışma Durumu	65
5.1.4. Araştırmaya Katılanların Evlenme Yaşı	65
5.1.5. Araştırmaya Katılanların Evlenme Şekli	68
5.1.6. Araştırmaya Katılanların Evlilik Süresi.....	70
5.1.6. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	70
5.1.7. Araştırmaya Katılanların Aylık Toplam Hane Geliri	73
5.2. AİLEDE ROL VE SORUMLULUK DAĞILIMINA İLİŞKİN BİLGİLER.....	76
5.2.1. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı	76
5.2.2. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu	86
5.3. AİLEDE KARAR VERME BİÇİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER.....	91
5.3.1. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Karar Verme Biçimi	91
5.3.2. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu	98
5.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR.....	103
6.4.1. Araştırmaya Katılanların Kuşak, Cinsiyet ve Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları	103
6.5. AİLE İŞLEVLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER	109
6.5.1. Araştırmaya Katılanların Kuşak, Cinsiyet ve Öğrenim Düzeyine Göre Aile İşlevlerini Değerlendirme Durumları	109
6.6. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	135
7. BÖLÜM: TARTIŞMA	141
7.1. ARAŞTIRMAYA KATILANLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	141
7.2. AİLEDE ROL VE SORUMLULUK DAĞILIMI	142
7.3. AİLEDE KARAR VERME BİÇİMİ	147
7.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR.....	151
7.5. AİLE İŞLEVLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER	153

7.6. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	161
8. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	163
KAYNAKÇA	173
EKLER	
EK 1. Araştırma Anketi.	190
EK 2. Etik Kurul İzni.	197
EK 3. Orijinallik Raporu.....	198

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Örneklem Büyüklüğünün Tabakalara Göre Dağılımı.....	52
Tablo 2. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Genel Bilgileri.....	75
Tablo 3. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	77
Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	80
Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	82
Tablo 6. Y Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	83
Tablo 7. X Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	84
Tablo 8. Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı.....	85
Tablo 9. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu.....	90
Tablo 10. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu.....	90
Tablo 11. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi.....	92
Tablo 12. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi.....	94
Tablo 13. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi.....	97
Tablo 14. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu.....	102

Tablo 15. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu.....	102
Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları.....	103
Tablo 17. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	104
Tablo 18. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	104
Tablo 19. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları.....	105
Tablo 20. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları....	106
Tablo 21. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları.....	106
Tablo 22. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	107
Tablo 23. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	108
Tablo 24. X Kuşığındaki Lise ve Üniversite Öğrenim Düzeyinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	109
Tablo 25. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları.....	110
Tablo 26. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	111
Tablo 27. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	114
Tablo 28. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Cinsiyete Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları.....	115

Tablo 29. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Cinsiyete Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	118
Tablo 30. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları.....	120
Tablo 31. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	123
Tablo 32. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	126
Tablo 33. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	127
Tablo 34. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	128
Tablo 35. Bebek Patlaması Kuşacağındaki Lise ve Üniversite Öğrenim Düzeyinde Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyutuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	129
Tablo 36. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	130
Tablo 37. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	131
Tablo 38. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	133
Tablo 39. Y Kuşacağı, X Kuşacağı ve Bebek Patlaması Kuşacağına Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	134

Tablo 40. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki.....	135
Tablo 41. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki Kadın ve Erkeklerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki.....	136
Tablo 42. Y Kuşığındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki.....	138
Tablo 43. X Kuşığındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki.....	139
Tablo 44. Bebek Patlaması Kuşığındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki.....	140

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Dağılımı.....	53
Şekil 2. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	63
Şekil 3. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Öğrenim Düzeyi.....	64
Şekil 4. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Çalışma Durumu.....	66
Şekil 5. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Evlenme Yaşı.....	67
Şekil 6. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Evlenme Şekli.....	69
Şekil 7. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Evlilik Süresi.....	71
Şekil 8. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Sahip Olduğu Çocuk Sayısı.....	72
Şekil 9. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Aylık Toplam Hane Geliri.....	74
Şekil 10. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu.....	88
Şekil 11. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu.....	89
Şekil 12. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu.....	99
Şekil 13. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu.....	101

GİRİŞ

Aile; toplumsal yapıyı oluşturan, kültürün şekillenmesi, benimsenmesi, yaşatılması ve geliştirilmesinde rol oynayan toplumun en küçük ve en önemli sosyal kurumlardan birisidir (Browne, 2011, s. 85; Özdemir ve Davarcı, 2013, s. 18; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 39). Aile, zaman içinde farklı gelişim aşamaları gösterse de birey ile toplum arasında bağı kurma, neslin devamını sağlama ve değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılması gibi temel niteliklerini hiç bir dönemde kaybetmemiştir. Bu nedenle aile, kuşkusuz ki tüm insanlığın en önemli ve en güçlü gruplarından birisidir (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2012, s. 3; Kır, 2011, s. 36; Polan ve Taylor, 2015, s. 34).

Aile; aynı evde ikamet eden, aralarında kan bağı, evlilik veya evlat edinme gibi yollarla akrabalık bağı ilişkisi olan ve karşılıklı saygı ve dürüstlüğe dayalı bir ilişki içinde birbirlerinin ve çocuklarının bakımını üstlenen, etkinlikleri paylaşan ve yakın duygusal bağlar kuran iki ya da daha fazla kişiden oluşan gruptur (Benokraitis, 2015, s. 3; Browne, 2011, s. 85; Collins ve diğerleri, 2010, s. 27). Farklı tarihsel dönemlerde ve toplumlarda da pek çok işleve sahip olmuştur (Cox, 2006, s. 31).

Aile işlevleri, toplumdan topluma, kültürden kültüre ve kuşaktan kuşağa farklılık gösterdiğinden çalışmalarda farklı sınıflandırılmıştır. Ancak genel çerçevede aile işlevleri; üreme-çoğalma (biyolojik işlev), cinsel yaşamın düzenlenmesi, fiziksel ve psikolojik tatmin, bireylere ekonomik güvence sağlama, çocuğun eğitimi ve sosyalleştirilmesi, boş zamanları değerlendirme, prestij sağlama, toplumsal sınıfları belirleme ve toplumun kültür birikimini kuşaktan kuşağa aktarma olarak sıralanabilir (Bahar, 2009, s. 152; Benokraitis, 2015, s. 3; Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 106-111; Kavut, 2015, s. 20; Kır, 2011, s. 385; Polan ve Taylor, 2015, s. 34; Sezal, 2003, s. 144; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 50). Bu işlevler; birbirinden

farklı yetenek ve potansiyele sahip aile üyeleri arasında uzlaştırıcı, uyum sağlayıcı ve koruyucu bir sistem olarak bireyin, toplumsal yaşama daha kolay uyum sağlaması ve hayata hazırlanmasında son derece önemlidir (Bilican Gökkaya, 2014, s. 603; Savi, 2008, s. 29). Aile işlevlerinin aile üyeleri arasında kim tarafından ve ne ölçüde yerine getirileceği ve nasıl bir işbölümünün benimsendiği konusu ise cinsiyet rolleri ile ilgilidir. Çünkü aile; toplumsal cinsiyet rolleri temelinde, üyelerinin, toplumsal olarak belirlenmiş olan beklentileri öğrendiği ve cinsiyete özgü tutumların geliştiği yerdir (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 51; Ersoy, 2009, s. 219). Öyle ki ailede ilk öğrenilen rol, cinsiyete dayalı roller olup aile üyelerinin cinsiyete dayalı rol ve statüleri; toplumsal cinsiyet rollerini belirlemektedir (Dedeoğlu, 2000, s. 141; Sarı, 2011, s. 497). Dünyadaki her toplum, bireyin hayatı boyunca tüm toplumsal alanlarda ve aile içinde davranışlarını şekillendiren toplumsal cinsiyet rollerini benimsemiştir (Akın ve Demirel, 2003, s. 81; Bahar, 2009, s. 158; Erdal, 2010, s. 1; Saraç, 2013, s. 27).

Toplumsal cinsiyet rolleri; toplumda kadının ve erkeğin nasıl olması gerektiği, nasıl davranması gerektiği ve hangi sorumlulukları olduğu ile toplumun kadına ve erkeğe yüklediği anlamları ve beklentileri ifade etmektedir (Kadılar, 2011, s. 4; Saraç, 2013, s. 27). Bunun en yaygın örneği ailede para kazanma görevinin erkeğe; ev işlerinin ve çocuk bakımının ise kadına ait roller olarak görülmesidir (Browne, 2011, s. 22; McBride ve Parry, 2016, s.12). Kadına yüklenen roller; eşi ve çocukları ile ilgilenme, onların temel ihtiyaçlarını karşılama, temizlik, ütü ve yemek gibi evin rutin işlerini üstlenme, evin ihtiyaçlarını belirleme, ailesinin rahatı ve mutluluğu için kendinden ödün verme gibi sorumlulukları içermektedir. Erkeklerle yüklenen roller ise; para kazanma, parasal kaynakları yönetme, ailesini koruma, önemli konulara karar verme ve evin reisi olma gibi sorumluluklardır (İmamoğlu, 1993, s. 60; Zeyneloğlu, 2008, s. 80). Kadına ev hanımı; erkeklerle ise kazanç sağlayıcı rolü veren bu anlayış “geleneksel cinsiyet rolleri” olarak tanımlanmaktadır (Voicu ve Constantin, 2016, s. 7).

Geleneksel cinsiyet rolleri anlayışının tersine, ailede kadına ve erkeğe eşit rol, görev ve sorumluluk atfeden anlayış “eşitlikçi cinsiyet rolleri” anlayışıdır (Voicu ve Constantin, 2016, s. 7). Eşitlikçi cinsiyet rolleri anlayışı; ailede iş bölümünden alınan kararlara ve ekonomik işlevlerden yaşamın tüm diğer alanlarına kadar kadın ve erkeğe eşit rol ve sorumluluk verilmesini öne sürmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde ailelerin genellikle geleneksel cinsiyet rollerini benimsediği, ev içindeki rol ve sorumlulukların eşit ve dengeli dağıtılmadığı ve kararlarda ataerkil bir yapının hakim olduğu saptanmıştır (Arıkan ve diğerleri, 2004; Akgül Gök, 2013; Başak ve diğerleri, 2013; Çopur ve diğerleri, 2012; Eken, 2006; Erbil ve Pasinlioğlu, 2004; Erdoğan, 2016a; Erkal ve Çopur, 2014; İmamoğlu, 1993; ASPB, 2014, s. 246-247). Kadının iş hayatına girmesi ve eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte ise aile içinde kadına yüklenen rollerin azalarak rollerini erkek ile paylaşmaya başladığı, dolayısıyla aile içinde kadına ve erkeğe yüklenen rol ve sorumlulukların değiştiği ve özellikle genç kuşaktaki ailelerde cinsiyet rolleri açısından nispeten daha eşitlikçi tutumlar sergilendiği, ileri yaştaki ailelerde ise daha geleneksel cinsiyet rollerinin benimsendiği görülmektedir (Çakır ve Aksoy, 2016; Ersoy, 2009; Kadılar, 2011). Çünkü değişen zaman, modern dünyanın getirdiği yaşam tarzı, insan hakları, feminizm, demokrasi, özgürlük gibi düşünsel ve toplumsal gelişmeler ile bilim ve teknolojinin ilerlemesi; her yeni gelen kuşağı bir önceki kuşaktan ayırmakta ve her kuşağın kendi içinde benzer, diğer kuşaklardan farklı özelliklere sahip olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla aile kurumu her ne kadar değerlerini kendi içinde kuşaktan kuşağa aktarsa da sosyalleşme süreci içerisinde her kuşak kendi özelliklerini oluşturmakta, kendi bireysel özelliklerini ve dolayısıyla aile yaşam biçimini, aile içinde rol paylaşımını ve cinsiyete yönelik tutumlarını belirlemektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevlerinin kuşaklarda nasıl değerlendirildiği ve kuşaklar arasında nasıl farklılaştığı önemlidir.

Literatürde kuşaklar sıklıkla Sessiz Kuşak (Gelenekselciler), Bebek Patlaması Kuşağı (Baby Boomer Generation), X Kuşağı, Y Kuşağı, C Kuşağı ve Z Kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır. Sessiz Kuşak genellikle 1930 ile 1945 yılları arasında doğanları kapsamakta olup otoriteye sadık, direktif bekleyen, itaat eden, disiplinli, pragmatik, istikrar arayışında ve güven duygusunu önemseyen bir profile sahiptir (Adıgüzel ve diğerleri, 2014, s. 171; Williams ve Page, 2011, s. 2-8). Bebek Patlaması Kuşağı, 1946 ile 1964 yılları arasında doğanları kapsamakta olup yüksek refah düzeyine sahip bir ortamda büyüdüklerinden idealist, fedakar, özgürlükçü, asi, kural tanımaz, bohem, bireyci bir profil oluşturmaktadır (Altuntuğ, 2012, s. 204; İzmirlioğlu, 2008, s. 43; Ruiz, 2009; s. 391). X Kuşağı; bazı kaynaklarda 1965 ile 1976 (Hobart ve Sendek, 2014); bazı kaynaklarda ise 1965 ile 1979 (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3) yılları arasında doğanları kapsamaktadır. Bu kuşak; kariyer ve para kazanma odaklı, teknolojik açıdan bilgi sahibi ve donanımlı bir profile sahip olup dürüst, aile odaklı, küresel düşünen, ailesine ve kişisel zamanına her şeyden daha çok önem veren kişilerden oluşmaktadır (Altuntuğ, 2012, s. 205-206; Sladek, 2007, s. 11). Literatür incelendiğinde Y Kuşağının bazı kaynaklarda 1977-1994 (Williams ve Page, 2011, s. 2-8), bazı kaynaklarda 1977-1997 (Hultén, 2015, s.76), bazı kaynaklarda 1980-1999 (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3), bazı kaynaklarda ise 1982-1995 (Sladek, 2007, s. 15) yılları arasında doğanları kapsadığı görülmektedir. Bu kuşak benlik saygısı yüksek, iyimser, pozitif, lider ruhlu, anlık zevklere odaklı, sadakat duygusundan yoksun, etik ve sosyal sorumluluk kavramlarına sahip çıkan bir profile sahiptir (Altuntuğ, 2012, s. 204; Gibbons, 2007, s. 15; Yelkikalan ve Altın, 2010, s. 15). C Kuşağı; kimi kaynaklarda 1990 yılından sonra doğanları kapsadığı belirtilerek “ara devşirme kuşak” tanımlamasıyla Y Kuşağı ile Z Kuşağı arasında bir kuşak olarak tanımlanmaktadır (Friedrich ve diğerleri, 2011, s. 3; Kaplan, 2013, s. 367). Kimi kaynaklara göre ise C Kuşağı; belirli bir zaman aralığında doğanları kapsamamakta, bunun yerine tüketimi, mobil yaşamı ve belirli bir yaşam tarzına sahip olan tüketicileri temsil etmektedir (Kaplan, 2013, s. 367; Ünsalan, 2017, s. 591). Z Kuşağını ise 2000 ile 2020

yılları arasında doğanlar oluşturmaktadır. Bu kuşağın en belirgin özellikleri; teknoloji ile çok iç içe olmaları, coğrafi sınırlamalarının olmaması, yaratıcılığa ve yeniliğe açık olmaları, ancak yalnızlık ve bireyselliğin de çok ön planda olması olarak sayılabilir (İzmirlioğlu, 2008, s. 50). Kuşaklardaki bu farklı özellikler bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini ve aile işlevlerini etkilemektedir.

Sonuç olarak; cinsiyet rolleri aile işlevlerinin yürütülmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Kuşakların farklı zaman ve derecelerdeki olgunlaşmaları ise bireylerin sahip olduğu özellikleri, düşünce ve davranışlarını, aile yaşamlarını ve karar alma biçimlerini etkilemektedir. Bu nedenle aile çalışmalarının, toplumsal cinsiyet dinamiklerini dikkate alarak ya da bu dinamiklere odaklanarak incelenmesi ve konunun hem kadın hem de erkekleri kapsayacak şekilde farklı kuşaklar da dikkate alınarak yordanması önemlidir.

1. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek, aile işlevlerini değerlendirmek ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç çerçevesinde araştırmada 3 soruya yanıt aranmıştır:

1. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları nasıldır? Bu tutumları cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin aile işlevlerini değerlendirme durumları nasıldır? Aile işlevlerini değerlendirme durumları cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasında ilişki var mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Aile; bireyin ilk karşılaştığı, ilk temas kurduğu, ilk konuştuğu, kişisel gelişiminin temellerinin atıldığı, maddi-manevi tatmin sağladığı ve topluma hazırlandığı yerdir (Akgül Gök, 2013, s. 16). Bunun yanında toplumsal cinsiyet rollerinin ilk öğrenildiği ve varolan cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak

ortaya çıkan cinsiyete dayalı iş bölümü ve toplumsal cinsiyet ideolojisinin yeniden üretildiği ve geliştirildiği yer, ailedir. Birey; ailesinde gördüğü ve öğrendikleriyle hayata başlayıp, geleceğini şekillendirmekte, meslek seçimini yapmakta ve çocuklarını yetiştirmektedir. Bu noktada toplumdaki kadın ve erkek arasındaki farklılıkların sosyal olarak nasıl oluşturulduğunun ve nelerden etkilendiğinin anlaşılması önemlidir (Dedeoğlu, 2000, s. 141-142; Erdal, 2010, s. 1).

Dünyada yaşanan önemli sosyo-kültürel ve ekonomik olaylar, bireylerin fikirlerini, davranışlarını ve karakter özelliklerini etkilemektedir. Küreselleşme, endüstrileşme ve kentleşme gibi süreçler sonucunda ortaya çıkan toplumsal ve kültürel değişimler; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları etkilemiş ve bazı kalıp yargıların yıkılmasını sağlamıştır (Altuntuğ, 2012, s. 210; Anar, 2011, s. 2; Bulut, 1993, s. 3; Ersoy, 2009, s. 217). Örneğin, kadının alışlagelen aile içindeki rol ve sorumluluklarının yanında iş yaşamında aktif rol üstlenmeye başlaması, sosyal sorumluluklar üstlenmesi, beceri ve yeteneklerini fark edip bu doğrultuda aktivitelerde bulunması, erkeklerle eşit şartlar talep etmeleri; bunun yanında erkeğin eve para getirme, aile reisi olma, yönetici olma gibi rolleri kadınlarla paylaşmaya başlaması; geleneksel olarak kadın ve erkeğe biçilen toplumsal cinsiyet rollerini etkileyerek ailede rol ve sorumluluk dağılımından karar verme biçimine kadar aile işlevlerine ilişkin pek çok dinamiği değiştirmiştir (Anar, 2011, s. 2; Öngen ve Aytaç, 2013, s. 13). Dolayısıyla da yaşadığı zamanın sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi gelişmelerinden etkilenmiş olan ve aralarında hem karakter, çalışma yaşamı ve sosyal hayat hem de aile yaşamı açısından önemli ayrımlar bulunan kuşaklar arasında cinsiyet rolleri açısından önemli farklılıklar olduğu görülmektedir (Adıgüzel ve diğerleri, 2014, s. 166; Altuntuğ, 2012, s. 204).

Toplumsal cinsiyet rolleri ile aile işlevleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların çoğunlukla kadınlar ile yapıldığı (Akın ve Aydemir, 2007; Çakır ve Aksoy, 2016; Eken, 2006; Ergöl ve diğerleri, 2012;

Günay ve Bener, 2011; Kadılar, 2011; Ünüvar ve Tagay, 2015; Yılmaz ve Avcı, 2015); her iki cinsiyeti de kapsayacak şekilde ailede cinsiyet rollerini inceleyen araştırmaların yeterli sayıda olmadığı saptanmıştır (Akgöl Gök, 2013, s. 2). Toplumsal cinsiyet rolleri ile aile işlevleri arasındaki ilişkiyi kuşaklara göre inceleyen araştırmalara bakıldığında ise; literatürde sıklıkla Sessiz Kuşak (Gelenekselciler), Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı, C Kuşağı ve Z Kuşağı olarak adlandırılan sınıflamalara göre yapılan çalışmaların sınırlı sayıda kaldığı görölmektedir (Treleaven, 2015). Bu nedenle farklı kuşaklardaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önemlidir.

Sonuç olarak; toplumsal cinsiyet rolleri, aile işlevleri ve kuşaklararası farklılık konusu, tüm sosyal bilimlerin üzerinde durduğu konular arasındadır. Bu konuların incelenmesi, aralarındaki ilişkinin belirlenmesi ve bireyin sosyo-demografik özelliklerine göre yordanması gerekmektedir. Bu çalışma; Türkiye’de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların belirlenmesi; kadın ve erkek cinsiyet rollerinin anlaşılması; geleneksel ve eşitlikçi bakış açılarının ortaya çıkarılması; farklı kuşaklardaki bireylerin cinsiyet rolleri açısından nasıl bir profil ortaya koyduklarının belirlenmesi; aile içindeki rol paylaşımlarının araştırılması; ailenin işlevlerinin yerine getirilmesinde ne ölçüde cinsiyete dayalı bir iş bölümünün benimsendiğinin anlaşılması, tüm bu konularda kuşaklararasında yaşanan farklılaşmanın gözlenmesi; zamanla değişen kalıp yargılar neticesinde her kuşakta farklılaşan toplumsal cinsiyet rollerine bağlı olarak şekillenen aile işlevlerinin araştırılması; mevcut aile yapısının ve kültürün anlaşılması; gelecek kuşaklara yol gösterici olması ve bundan sonra konuyla ilgili oluşabilecek sorunlarla baş etmeye yönelik etkili stratejilerin oluşturulması açısından da gereklidir.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışmanın genellenebilirliği üzerinde etkili olabileceği düşünülen sınırlılıklar şunlardır:

- Bu araştırma evli kadın ve erkekler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma kuşaklararası farklılıkların yordanması amacıyla Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki bireyler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2017 Ekim ve Kasım aylarında Ankara'da ikamet eden ve araştırmacının ulaştığı 600 birey ile sınırlıdır.

1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın temel amaçları çerçevesinde oluşturulan hipotezleri şu şekildedir:

Ailede rol ve sorumluluk dağılımı ile ilgili hipotezler:

H1: Ailede “para kazanma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H2: Ailede “faturaların ödenmesi” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H3: Ailede “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H4: Ailede “para kazanma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H5: Ailede “faturaların ödenmesi” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H6: Ailede “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H7: Ailede rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H8: Ailede rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

Ailede karar verme biçimi ile ilgili hipotezler:

H9: Ailede “gelirin kullanımı”na karar verme biçimi cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H10: Ailede “gelirin kullanımı”na karar verme biçimi kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H11: Ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H12: Ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilgili hipotezler:

H13: Evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H14: Y Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H15: X Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H16: Bebek Patlaması Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H17: Y Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H18: X Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H19: Bebek Patlaması Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.

Aile işlevleri ile ilgili hipotezler:

H20: Evli bireylerin Aile Değerlendirme Ölçeğinin “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” alt boyutlarından aldığı puan ortalamaları kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H21: Her üç kuşakta da (Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağı) Aile Değerlendirme Ölçeğinin “problem çözme”, “duygusal tepki verebilme” ve “genel işlevler” alt boyutlarından elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H22: Her üç kuşakta da (Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağı) Aile Değerlendirme Ölçeğinin “iletişim” ve “roller” alt boyutlarından elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H23: Y Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H24: X Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H25: Bebek Patlaması Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H26: Y Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H27: X Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H28: Bebek Patlaması Kuşuğında Aile Değerlendirme leğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.

H29: Her üç kuşakta da (Y Kuşuğı, X Kuşuğı ve Bebek Patlaması Kuşuğı) Aile Değerlendirme leğinin “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile aile işlevleri arasındaki ilişki ile ilgili hipotezler:

H30: Her üç kuşakta da (Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağı) bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H31: Her üç kuşakta da (Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağı) hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H32: Y Kuşağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H33: Y Kuşağında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H34: Y Kuşağında “lisansüstü” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H35: X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H36: X Kuşağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H37: X Kuşaağında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H38: X Kuşaağında “lisansüstü” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H39: Bebek Patlaması Kuşaağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H40: Bebek Patlaması Kuşaağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H41: Bebek Patlaması Kuşaağında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

H42: Bebek Patlaması Kuşaağında “lisansüstü” öğrenim düzeyindeki bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.

Not: X² yapılmayan gruplar için oluşturulan hipotezler tezde verilmemiştir. Aile Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutlarında benzer sonuçlar elde edilen hipotezler birleştirilerek verilmiştir.

2. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; kuramsal çerçeve ve araştırmanın konusunu oluşturan kavram, tanım ve açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Kuram veya teori; çevremizdeki dünyayı anlamamız için bize çerçeve sunan ve bakış açısı kazandıran fikirler dizisidir (Allen ve Henderson, 2017, s. 1). Tüm disiplinlerarası çalışmalarda da çalışmaya yol gösterecek ve/veya farklı bakış açıları kazandıracak kuramlardan yararlanılması önemlidir.

Bu çalışmada, üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin anlaşılması ve açıklanmasında yardımcı olabilecek iki kuramdan yararlanılmıştır: Bunlardan birisi, toplumu düzenli ve organize olmuş ilişkilerden meydana gelen bir sosyal sistem olarak gören “işlevselci kuram”; diğeri ise toplum içerisinde kadın ve erkekler arasındaki cinsiyet ilişkilerinin yapısını inceleyen “feminist kuram”dır (Özkalp ve diğeri, 2004, s. 35). Türkiye’de aileler, geçiş ailesi özelliği taşıdığından hem geleneksel hem eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri görülmektedir. Bu çalışmada geleneksel cinsiyet rolleri işlevselci kuram; eşitlikçi cinsiyet rolleri ise feminist kuram ile açıklanacaktır.

2.1.1. İşlevselci Kuram (Yapısal-İşlevselcilik)

İşlevselci kuram; toplumu birbirleriyle ilişkili parçaların görev yaptığı bir sistem olarak gören makro sosyolojik bir perspektiftir (Kasapoğlu, 2011, s. 9; Lindsey, 2016, s. 6). İlk olarak Émile Durkheim tarafından sistemleştirilmiş, ardından Talcot Parsons ve Robert K. Merton tarafından geliştirilmiştir (Wallace ve Wolf 2012, s. 44). Auguste Comte, Herbert Spencer ve Vilfredo Pareto gibi önemli isimlerin de kurama katkıları olmuştur (Aydın, 2014). Bu kapsamda “yapısal-işlevselcilik” olarak da adlandırılan kuram için literatürde tek bir görüş olduğunu söylemek yanlış olur. Bu nedenle araştırmanın kapsamı çerçevesinde işlevselci kuramın aileye ilişkin görüşleri genel çerçevede incelenmiştir.

İşlevselci kurama göre birey, toplumun çekirdeğidir. Aile, eğitim, ekonomi, hukuk, din ve siyaset gibi birimler alt sistemleri; alt sistemlerin işlevsel bütünlüğü ise sistemi meydana getirmektedir (Kongar, 1985, s. 153-154). Her alt sistemin, diğer alt sistemlerden farklı ve toplum için gerekli olan işlevleri bulunmaktadır. Örneğin aile; toplumun refahını ve sürekliliğini, sağlayan, çocukların yetiştirilmesi ve sosyalleşmesi için ortam hazırlayan ve bireyleri olumsuz fikir ve eylemlerden koruyan temel toplumsal kurumlardan biridir. Eğitimin kurumunun, toplumun ihtiyaç duyduğu işler için bireylere gerekli becerileri kazandırma; ekonominin, ailelerin hayatlarını sürdürebilmesi için gıda, giyim, kitap, okul binası gibi aile ve eğitim için gerekli olanları üretme işlevleri bulunmaktadır. Aile ve eğitim kurumu ekonominin sağladığı imkanlar olmaksızın; ekonomi ise birey ve eğitimli işgücü olmaksızın varlığını sürdüremez (Can, 2015, s. 199-201; Sullivan ve Thompson, 1986, s. 22-23). Ayrıca hiç bir alt sistem; hukuk sisteminden ve politik sistemden bağımsız değildir (Ceylan, 2011, s. 91). Bu nedenle sistemi oluşturan her alt sistemin, diğer sistemler ile doğru ve etkili bir iletişim içerisinde olması gerekmektedir (Özkan ve Kılıç, 2013, s. 26). Sistemlerden birinde oluşacak aksaklık diğer bir sistemi hatta tüm sistemi etkileyecektir (Alacahan, 2010, s. 290). Bu kapsamda toplum ancak her bir alt sisteminin

birbiri ile düzenli ve bağıllık temelinde varlığını sağlıklı bir şekilde sürdürebilir. Bu nedenle aile sisteminin varlığını sağlıklı şekilde sürdürmesi, işlevselci kuram için önemlidir. Çünkü ailenin refahı, toplumun refahı anlamına gelmektedir (Özkan ve Kılıç, 2013, s. 26).

İşlevselci kuram, özü itibarıyla muhafazakâr bir teorik perspektife sahiptir (Lindsey, 2016, s. 7). Ailenin işlevlerini sağlıklı şekilde yerine getirmesi gerektiğini ve “cinsiyet rolü farklılaşması” temelinde kadının aile içi uğraşlarından ve ev içi sorumlulukları üstlenmesinden dolayı duygusal rollerde (expressive), erkeğin ise aileyle sosyal çevre arasındaki ilişkiyi kuran araçsal rollerde (instrumental) uzmanlaşması gerektiğini ileri sürmektedir (Eken, 2006, s. 249; Hallaç ve Öz, 2014, s. 146; Káhya Birgül, 1999, s. 69; Parsons, 1960; Parsons, 1970). Bunun için gerek geleneksel yapıda olsun gerek çekirdek aile yapısında olsun aileyi oluşturan her üyenin toplum ve ailenin kendisi tarafından belirlenmiş rol ve sorumlulukları bulunmaktadır (Aluş, 2015, s. 18). Buna göre hanehalkı reisliği, tipik olarak erkektedir. Erkek, ailelerin tüm üyeler için işlevsel olduğu varsayımına dayanarak önemli kararları alan, aileyi idare eden, geçim için gerekli fonksiyonu yerine getiren ve diğer aile üyeleri üzerinde güç sahibi olan kişidir (Allen ve Henderson, 2017, s. 5; Kadılar, 2011, s. 49; Parsons, 1970). Kadın ise aile kurumu için ev içindeki fonksiyonları ve çocuk bakımını yerine getirmektedir (Kadılar, 2011, s. 49). İkel toplumlardan başlayarak süre gelen ve aile içerisinde kadının ve erkeğin sorumluluklarını belirgin şekilde ayıran bu rol dağılımı; doğal ve değişmez olup aile kurumunun işleyişi ve varlığını sağlıklı şekilde sürdürebilmesi için önemlidir (Aluş, 2015, s. 18; Kadılar, 2011, s. 17-49; Lindsey, 2016, s. 7). Kurama göre bu rollerin, yani toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalleşme sürecinde kuşaktan kuşağa aktararak varlığını sürdürmesi gerekmektedir (Canatan, 2008, s. 65).

2.1.2. Feminist Kuram

Feminist olarak adlandırılan çok sayıda ve birbirinden farklı kuram bulunmaktadır. Bu çalışmada feminist kuramın toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevlerine ilişkin görüşleri genel çerçevede incelenmiştir.

Feminist kuram; gerek toplumda gerekse aile içerisinde geleneksel olarak benimsenmiş olan cinsiyete dayalı iş bölümüne eleştirel bir yaklaşım sunarak kadının toplumdaki ve ev içindeki rollerini, sosyal olarak adaletsizliğe maruz kalmalarını, ikincil, eşitsiz ve ezilme deneyimlerini, ataerkil toplum yapısı ile erkek egemen yaklaşımları geniş ölçekte tartışmaktadır (Güneş, 2017, s. 245; Polat Uluocak ve Bulut, 2011, s. 16; Sharp ve Blume, 2016; Taş, 2016, s. 164). Bu çerçevede feminist kuramı; kadın ve erkek arasındaki ayrımcılığa karşı çıkararak, kadın ve erkek arasında sosyal, siyasal, hukuksal ve ekonomik eşitliği savunan görüş olarak tanımlamak mümkündür (Marshall, 2005, s. 240).

Tüm feminist kuramlar aileyi ataerkil bir kurum olarak görmekte (Kasapoğlu, 2011, s. 17) ve aile içindeki cinsiyete dayalı iş bölümünü eleştirmektedir (Sharp ve Blume, 2016). Özellikle erkek üstünlüğünün olduğu (patriarkal) toplumlarda aile, kadının sosyal adaletsizliği deneyimlediği birincil alandır (Polat Uluocak ve Bulut, 2011, s. 16). Buna göre ev işlerinden ve çocukların bakımından sorumlu olan kişi kadındır. Kadın eğitim ve istihdam gibi toplumsal yaşamın sunduğu pek çok olanaktan yoksundur. Değişen zamanla birlikte kadın her ne kadar iş yaşamında aktif ve önemli roller üstlenmeye başlasa da feministlere göre, bu durum kadınların ikinci kez sömürülmesidir. Çünkü kadın bir iş sahibi olsa da, çocuk bakımı ve ev içi sorumluluklar halen onun üzerindedir (Atan, 2015, s. 7; Kasapoğlu, 2011, s. 17). 1970'lerin başlarından beri feminist tartışmaların gündemine giren ve "kadının görünmeyen emeği" olarak ifade edilen bu durum (Dikmen ve Maden, 2012, s. 236); karşılığı ödenmeyen bir emek türü olup toplum tarafından da önemsiz ve değersiz kabul edilmektedir (Sancar, 2013, s. 35).

Erkek ise her şeyi kontrol eden, ailesini koruyan, aile içerisinde önemli kararları alan, ailenin ve kadının yaşam biçimini belirleyen kişidir. Aile erkeğin kontrolündedir. Bu durum, kadınların sürekli olarak erkeklerin gerisinde kalmasına, erkeklere oranla daha aşağıda görülmelerine ve hatta erkeğin üstünlüğünün edebileştirilmesine neden olmaktadır (Özkalp ve diğerleri, 2004, s. 36). Bu nedenle feminist kuramcılar; gerek toplum içinde gerekse aile içerisinde kadın ve erkek eşitliğini gerçekleştirmeye yarayacak bir toplumsallığın nasıl mümkün olduğunu araştırmakta (Sancar, 2013, s. 35) ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasının, aile içerisindeki uyumu artıracığını, daha gelişmiş ve ileri toplumlar yaratacağını öne sürmektedirler (Eken, 2006, s. 250).

Toplumsal cinsiyet rolleri; işlevselcilere göre doğal ve değişmez iken, feministlere göre kültürel olarak kuşaktan kuşağa aktarıldığından değiştirilebilirler (Kasapoğlu, 2011, s. 17). Özellikle son yüzyılda kadınlar için atılan yapıcı adımlarla, kadınların toplum içerisinde önemli konumlarda yer almaya başlaması ve bunun sonucu olarak da belirgin hak ve yetki sahibi olmaları bunun en önemli göstergesidir. Ancak yine de tarihten gelen erkek bilinçaltı uzantısı halen günümüzde kadın olgusuna karşı duruş ve algıda bazı semptomatik haller olduğunu göstermektedir (Güdekli, 2016, s. 27). Ayrıca cinsiyete dayalı iş bölümü ve toplumsal cinsiyet algısının, günümüzde halen tartışılıyor olması, konuyla ilgili sorunların devam ettiğini göstermektedir (Taş, 2016, s. 164).

2.2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; kuramsal çerçevede ortaya konulan ve araştırma kapsamındaki kavramlar, bu kavramlara ilişkin tanım ve açıklamalara yer verilmiştir.

2.2.1. Aile

2.2.1.1. Aile Kavramı

Aile, Latince “familia”dan gelmekte olup Arapça’dan dilimize geçmiştir (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 66; Havigerová ve diğerleri, 2013, s. 2508). Bitki türleri, dil grupları, mesleki beraberlikler için de kullanılan aile kavramı, en çok insan birlikteliklerinden anlam kazanmaktadır (Bendová, 2011, Doğan, 2007, s. 177; Havigerová ve diğerleri, 2015, s. 430).

Temelde evrensel bir kavram olan ailenin (Cox, 2006, s. 30) evrensel bir tanımını yapmak zordur. Toplumdan topluma hatta aynı toplumun değişik coğrafyalarında ve tarihsel süreçlerinde de farklı özellikler gösterebilmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 104). Aşağıda çeşitli yazar ve kurumlar tarafından yapılmış bazı aile tanımlamalarına yer verilmiştir.

Türk Dil Kurumu (2016) sözlüğünde yer alan tanımlamalardan ilki aileyi; “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı-koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik” olarak tanımlamaktadır.

Benokraitis (2015, s. 3) aileyi; (1) karşılıklı saygı ve dürüstlüğe dayalı bir ilişki içinde birlikte yaşayan (2) birbirlerinin ve çocuklarının bakımını üstlenen, (3) etkinlikleri paylaşan ve yakın duygusal bağlar kuran kişilerden oluşan samimi bir grup olarak tanımlamıştır.

Williams ve diğerkleri (2009, s. 15) aileyi, “aynı evde yaşayan ve aralarında kan bağı, evlilik veya evlat edinme yoluyla akrabalık ilişkisi olan iki veya daha fazla kişiden oluşan birim” şeklinde tanımlamıştır.

Distelbrink (2005), aile birlikteliğinin evlilik bağı ile resmileştirilmek zorunda olmadığına vurgu yaparak aileyi “bir ya da birden fazla çocuğun yetiştirildiği yaşam birimi” olarak tanımlamıştır.

Nam (2004) aileyi genel çerçevede değerlendirerek “bir kişinin atalarını ve torunlarını birleştiren geniş bir akraba ağının bir unsuru” olarak tanımıştır.

Aileyi geniş kapsamlı inceleyen bazı kaynaklara göre aile; biyolojik ilişkilerle neslin devamının sağlandığı, çocukların sosyalleşme ve topluma katılma sürecini ilk olarak yaşadığı, cinsel ilişkilerin düzenlendiği, bireyler arasındaki karşılıklı ilişkilerin sevgi, saygı, güven çerçevesinde kurulduğu, toplumun temel maddi ve manevi değerlerinin kuşaktan kuşağa aktarıldığı, bunun yanında ekonomik, sosyal, psikolojik, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur (Sayın, 1990, s. 2; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 51).

Ailenin sosyal etkisini ve kuşak ilişkisini inceleyen Tüybek (2004, s. 4) aileyi “kuşak ilişkilerine dayanan sosyalizasyon sürecinin ilk icra edildiği görece sürekliliği olması gereken, rol ve statüler vasıtasıyla konumlanan bireyleri içinde barındıran, toplumun temel kurum”u olarak tanımlamıştır.

Aile, işlevleri açısından incelendiğinde; toplumsal yapıyı meydana getiren temel toplumsal kurumların başında yer alan (Doğan, 2009, s. 9) ve psikolojik, biyolojik, ekonomik ve toplumsal görev ve sorumlulukları olan bir kurumdur (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 50).

Ailedeki ataerkil ilişki ve değerlerin baskın niteliğine vurgu yapan feminist kuramcılara göre ise aile; toplumsal cinsiyet rolleri temelinde üyelerinin

toplumsal olarak belirlenmiş olan beklentileri öğrendiği kurumdur (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 51).

Yapılan tüm bu tanımlamalar ailenin; evlilik ya da kan bağı ile birbirlerine bağlı olma, bir arada yaşama, neslin devamını sağlama, birbirlerinin ve çocuklarının bakımını üstlenme, ortak bir kültür yaratma, sahip olduğu kültürü kuşaktan kuşağa aktarma ve toplum ile birey arasındaki bağı kurma gibi önemli özellikleri bir araya topladığını göstermektedir (Benokraitis, 2015, s. 3; Sayın, 1990, s. 2; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 7). Bunun yanında aile “çocukları toplumlarının kültürüne sokma ve kimliklerini oluşturma konusunda da önemli bir rol oynamaktadır.” (Browne, 2011, s. 85). Bu özellikler; ailenin aynı veya farklı cinsiyetlerde, aynı veya farklı kuşaklarda ve güçlü dayanışma bağları ile etkileşim halinde bulunmasını sağlamaktadır (Leeder, 2004, s. 25). Bu nedenle de aile, bireylerin ait olduğu en önemli ve güçlü gruplardan birisi olup (Polan ve Taylor, 2015, s. 34) insanlığın toplumsal gerçekliğinin belirlenmesinde temel ve vazgeçilmez bir unsurdur (Doğan, 2007, s. 177).

2.2.1.2. Evlilik Kavramı

Evlilik, aile içinde yer alan alt sistemlerden biridir ve modern toplumlarda aile; evlilik yoluyla kurulmaktadır (Sayın, 1990, s. 36; Söylemez, 2011, 2). Türk toplum yapısında da “ailenin temelinde evlilik yer almaktadır” (Doğan, 2009, s. 9).

Evlilik; cinsel, duygusal ve zihinsel memnuniyet sağlayan iki kişi arasındaki yasal ve sosyal bir ilişkidir (Sharma, 2016, s. 54-55). Yani evlilik “hem resmi bir kurum hem de kültürel bir uygulama”dır (Căbulea May, 2016, s. 1). Evliliğin resmi boyutu, “eşler arasında düzenlenen yasal bir sözleşme olması”yla (Welch, 2007, s. 18), kültürel boyutu ise ideal bir ilişki türü olarak

evliliğin avantajları ve iyi bir yaşam anlayışı ile ilgilidir (Căbulea May, 2016, s. 1).

Sharma (2016, s. 54-55)'ya göre evlilik; evlilik töreni boyunca evlilik yemini edip iki kişinin birlikte yaşamalarını sağlamak için karşılıklı olarak yaptıkları bir sözleşmedir.

Benokraitis (2015, s. 7) evliliğin toplumsal boyutuna dikkat çekerek evliliği "insanların istikrarlı ve kalıcı olmasını beklediği toplumsal olarak onaylanmış evrensel bir çiftleşme ilişkisi" olarak tanımlamıştır.

Güneş (2011, s. 29) ise evliliğin psikolojik boyutuna dikkat çekmiş ve evliliği; birlikte yaşama, karşılıklı duygu paylaşımı ve aynı zamanda sorumlulukların birlikte üstlenilmesi şeklinde tanımlamıştır.

2.2.1.3. Ailenin İşlevleri

Aile farklı tarihsel dönemlerde ve toplumlarda pek çok işleve sahip olmuştur (Cox, 2006, s. 31). Bu işlevler tek tek ailelere özgü değil, bir bütün olarak aile kurumuna özgüdür (Polan ve Taylor, 2015, s. 34).

Aile işlevleri; birbirinden farklı yetenek ve potansiyele sahip aile üyeleri arasında uzlaştırıcı, uyum sağlayıcı ve koruyucu bir sistem olarak bireylerin, toplumsal yaşama daha kolay adaptasyonunun sağlanması ve hayata hazırlanmalarında son derece önemlidir (Bilican Gökkaya, 2014, s. 603; Savi, 2008, s. 29). Ronnau ve Poertner (1993, s. 20-23) aile işlevlerini; ailenin sürekliliğinin sağlanması amacıyla karşılanması gereken ihtiyaçlar olarak tanımlamıştır. Aile işlevleri, hem topluma hem de bireye hizmet etmekte olup bu işlevlerin görevleri; aile üyelerinin temel ihtiyaçlarını karşılama, bireylerinin kapasitelerini geliştirme ve onlara statü sağlama, çocukların bakımı, eğitimi ve sosyalleştirilmesi, ailenin refahı için gerekli olan

maddi ve manevi ortamı oluşturma ve bireylerin birbirlerine destek olmasını ve psikolojik doyum yaşamasını sağlamaktır (Cox, 2006, s. 31-32; Savi, 2008, s. 29).

Aile işlevleri, birçok yazar tarafından çeşitli sınıflandırmalar ile incelenmiştir. Bu sınıflandırmalardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

Ogburn (1963, s. 467) ailenin işlevlerini 7 grupta incelemiştir. Buna göre ailenin işlevleri; neslin devamını sağlama, çocukların eğitimi, dini eğitim, ekonomik ihtiyaçların karşılanması, boş zamanları değerlendirmek, statü sağlamak, karşılıklı sevgi, birbirini koruma ve cinsel doyumunu sağlamak için meşru ortam oluşturmaktır.

Sezal (2003, s. 144) çekirdek aileyi inceleyerek işlevlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Kadın ve erkeğin toplum tarafından kendilerine verilmiş olan rolleri en iyi şekilde yerine getirebilecekleri ortamı sağlamak
- Kadın ve erkeğin cinsel birlikteliklerini meşrulaştırmak
- Çocuk sahibi olma ve yetiştirilmeleri için en iyi ortamı sağlamak
- Toplumun kültür birikimini kuşaktan kuşağa aktarmak

Canatan ve Yıldırım (2009, s. 106-108)'a göre aile işlevlerinde geçmişten günümüze önemli değişimler yaşanmış ve halen de yaşanmaktadır. Örneğin geçmişte ailenin ekonomik işlevi tamamen erkeğin sorumluluğunda iken yeni süreçte kadınlar iş yaşamında ön plana çıkmaya başlamış ve kadına yeni rol ve statüler kazandıran bu durum, kadın ve erkeğe eşitlikçi bir konum oluşturmuştur. Bunun yanında ailenin eğitim işlevi bugün neredeyse tamamen eğitim kurumlarına verilmiştir.

Bahar (2009, s. 152) ailenin işlevlerini ve önemini şu şekilde özetlemektedir.

- Aile, cinsel yaşamın düzenlenmesi, neslin devamını sağlama ve nüfus artışının sağlanmasında önemli rol oynar.

- Toplumsallaşma sürecinin birinci ve en etkili aşaması ailede gerçekleşir. Toplumsallaşmada ailenin rolü, yaşam süresince devam eder. İdeal anlamda ebeveynler, çocukların toplumla bütünleşmesini sağlamada en büyük yardımcıdır.
- Aile, toplumsal organizasyonların devamlılığının sağlanmasında önemli rol oynar.
- Aile, bireye maddi ve duygusal anlamda güvenli bir çevre sunar.

Kır (2011, s. 385-399)'ın çalışmasında aile işlevleri; ekonomik, biyolojik, psikolojik, toplumsal, kültürel ve eğitim olmak üzere altı temel başlık altında açıklanmıştır. Bu işlevler:

- Ekonomik işlev; ailenin ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması, iş bulmak ve meslek sahibi yapma,
- Biyolojik işlev; cinsel arzuların tatmini, neslin devamını sağlama ve koruyuculuk,
- Psikolojik işlev; duygusal tatmin sağlama, sevgi ve öz saygıyı geliştirme,
- Toplumsal işlev; güvenlik, toplumsallaştırma (sosyalleştirme), bağıllık duygusunu besleme, sosyal statü sağlama, toplumsal denetim, tanıdık çevre edindirme, huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama, paylaşma, boş zamanları değerlendirme ve siyasal işlevleri;
- Kültürel işlev; milli kültürü yaşatma, kuşaktan kuşağa aktarma ve din,
- Eğitim işlevi ise aile üyelerini eğitme, geliştirme ve yeteneklerini yöneltmedir.

Benokraitis (2015, s. 3) ailenin işlevlerini “cinsel aktivite, üreme ve sosyalleştirme, ekonomik güvence, duygusal destek ve toplumsal sınıfları belirleme” olarak 5 grupta toplamıştır.

Kavut (2015, s. 20) ise ailenin iletişim sürecinde biyolojik, sosyolojik, psikolojik, ekonomik, boş zamanı değerlendirme, prestij sağlama ve koruyuculuk gibi pek çok işlevi olduğunu belirtmiştir. Bu işlevler

çerçevesinde aile; bireylerin beslenme, barınma, korunma gibi temel ihtiyaçlarının ve sevgi ihtiyacının karşıladığı bir kurum olarak adlandırılabilir. Bireyin topluma kazandırılmasında en büyük katkıya sahip olan aile, modernleşme süreciyle birlikte değerlerde eskiye oranla azalma olsa da önemini hala koruyabilmektedir. Ayrıca ailenin ekonomik işlevleri, kuşaklar arasında yaşanan çatışmaların temel sebeplerinden biri olarak giderek artan bir öneme sahiptir.

Polan ve Taylor'a göre (2015, s. 34) ailenin temel işlevleri: fiziksel bakım, koruma, fiziksel veya duygusal tatmin, sosyalleştirme ve eğitim, üreme ve boş zamanları değerlendirme'dir.

Ailenin işlevlerine ilişkin yapılan sınıflamalara bakıldığında, işlevlerin birbirlerinden tamamen bağımsız olmadığı, birbirlerini tamamlayan işlevler olduğu söylenebilir (Alacahan, 2010, s. 297). Bunun yanında ailenin işlevlerinin yerine getirilmesinde üstlenilen rol ve sorumlulukların cinsiyete göre belirlenme derecesi, ailenin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını göstermektedir. Bu kapsamda ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında da Türkiye'de aile işlevlerinin yerine getirilmesinde cinsiyete dayalı bir işbölümünün gerçekleştirildiği, bu kapsamda örneğin hem kadın hem de erkeklerin çoğunluğunun ailede para kazanma görevini erkeğe; ev işleri ve çocuk yetiştirme görevini kadına ait görevler olarak bildirdiği görülmektedir (Akgül Gök, 2013; Anar, 2011; Başak ve diğerleri, 2013; Erkal ve Çopur, 2014; İmamoğlu, 1993). Bu nedenle de aile işlevlerinin yerine getirilmesinde ailenin cinsiyet rollerine yönelik tutumları önemlidir. Kadın ve erkeğin toplumdaki rol ve statüleri ise tarihsel olarak her toplumsal dönemde değişmektedir. Dolayısıyla farklı kuşaklardaki bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları da değişmektedir.

Alacahan (2010, s. 297) aile işlevlerinin birbirlerinden bağımsız olmadığını, her bir işlevin bir diğer işlev ile ilişki içerisinde olduğunu vurgularken, Savi (2008, s. 30) aile işlevlerinde aile üyeleri arasındaki iletişim, karşılıklı sevgi,

saygı ve işbirliğinin büyük önem taşıdığını belirtmektedir. Ailenin işlevlerini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesi ve ailede problem çözme, iletişim kurma, rolleri belirleme, duygusal tepki verebilme, birbirine gereken ilgiyi gösterme ve davranışları kontrol etme gibi becerilerin gelişmesine bağlıdır (Bulut, 1993, s. 7-13). Bu becerilerin gelişmesi ve cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumların paylaşılıp paylaşılmaması ailenin sağlıklı olup olmasını etkileyecektir.

2.2.1.4. Sağlıklı ve Sağlıksız Aile

WHO'ya göre sağlık "tam bir iyilik halidir." O halde sağlıklı aile kavramında da ilk olarak önemli olan husus aile bireylerinin 'tam bir iyilik' halinde olmasıdır. Aile bireylerinin tam bir iyilik halinde olması sağlıklı bir ailenin en önemli koşuludur.

Sağlıklı aile kavramı; aile üyeleri arasında dolaysız ve açık bir iletişimin olması, sevgi, saygı ve doyumun ön plana çıkması, bireysel farklılıklara hoşgörü ile yaklaşılması, ailenin işlevlerinin yerine getirilmesinde eşitlikçi rol, görev ve sorumluluk paylaşımı, karşılıklı dayanışma ve çözüm odaklı bakış açısı ile yakından ilgilidir. Çopur ve diğerleri (2012) tarafından yapılan araştırmada da daha modern (eşitlikçi) toplumsal cinsiyet rollerini benimseyenlerin daha sağlıklı aile içi iletişime sahip oldukları görülmüştür. Buna göre bireylerin aile işlevlerini eşitlikçi bir bakış açısıyla ve dengeli bir işbölümü çerçevesinde yerine getirmeleri, sağlıklı bir ailenin en önemli özelliğidir.

Nazlı (2009) sağlıklı aileyi; üyelerinin temel ihtiyaçlarının karşılandığı, duyguların rahat ve açık şekilde paylaşıldığı, işbirliğinin esas olduğu, uzlaşmacı ve problem çözme becerisine sahip evliliklerden oluştuğunu belirtmektedir. Bunun yanında bireylerin birbirlerine bağımlı olmak yerine

destek olmaları ve ortak amaç ve değerlere sahip olmaları da sağlıklı ailelerin en önemli özellikleridir.

Akgül Gök (2013, s. 21)'e göre sağlıklı ailelerde sorunlar birlikte değerlendirmekte ve konuşarak çözüm yoluna gidilmektedir. Aile üyeleri arasında dolaysız bir iletişim ve saygı vardır. Ailedeki her bir üye bütünü oluşturmakta ve birbirlerine bağımlı olma durumu yoktur.

Sağlıklı ailelerin özelliklerine sahip olmayan aileler ise genellikle sağlıklı aileler olarak değerlendirilmektedir. Yani açık iletişim şekilleri görülmeyen, bireyler birbirlerine sevgi, saygı ve hoşgörü ile değil, tahammülsüz bir tutumla yaklaştığı aileler sağlıklı aileler olarak tanımlanmaktadır. Bu ailelerin genellikle ortak amaç ve kaygıları yoktur. Işık'a (1989, s. 8) göre sağlıklı ailelerin özellikleri; üyelerinin dış iletişime kapalı olması, dolaylı ilişkiler kurmaları, birbirlerine karşı kesin ve açık olmamaları, genellikle üyelerinde egoizmin hâkim olması ve bunun sonucu olarak da yalnızlık ve ümitsizlik duyguları yaşamaları, birbirlerinin gerçek duygularını ve özelliklerini bilmemeleri, duygusal sorunlarını birbirlerinden saklamaları, sahte davranışlar geliştirmeleri ve kişilerin gerçek ihtiyaçlarını zayıf ya da güçlü görünerek saklamalarıdır (Aktaran Bilgel ve diğerleri, 2002, s. 174).

Değişen zamanla birlikte, kadınların eğitimde ve iş dünyasında ön plana çıkması, aile içindeki önemli kararlara katılımının artması, sosyal yaşamda yeni statüler kazanması gibi gelişmeler kadına ve erkeğe yüklenen rollere ilişkin algıların değişmesine neden olmuş (Akgül Gök, 2013, s. 21) ve bu da aile işlevlerinin yerine getirilme biçimine ve dolayısıyla da ailenin sağlıklı veya sağlıklı olma durumuna yol açmaktadır. Özellikle de bireylerin ait oldukları kuşaklar, farklı yetişme tarzları ve profil özelliklerini beraberinde getirdiğinden aile işlevlerinin de farklılaşmasına ve ailelerin sağlıklı veya sağlıklı olmasını etkilemektedir.

2.2.2. Toplumsal Cinsiyet ve Rol Kavramı

2.2.2.1. Cinsiyet (Sex) ve Toplumsal Cinsiyet (Gender)

Cinsiyet (sex); kadın ve erkeği birbirinden ayıran genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri ifade etmektedir (Browne, 2011, s. 19; Lindsey, 2016, s. 4; Seçkin ve Tural, 2011, s. 2447). İnsanın en temel kimlik özelliklerinden biri olan cinsiyet, nüfusun demografik özelliklerini tanımlamak için de kullanılan bir terimdir (Gündüz Kalan, 2010, s. 81; McBride ve Parry, 2016, s. 11).

Toplumsal cinsiyet (gender) ise “insanların biyolojik cinsiyetlerine bağlı olarak belirlenen inançlarını, başka bir deyişle kadın ve erkek olmanın sosyal ve kültürel anlamı”nı (McBride ve Parry, 2016, s. 11) ve belirli sosyal bağlamlar yoluyla kadınlar ve erkeklerle ilişkili olan sosyal, kültürel ve psiko-sosyal özellikleri ifade etmektedir (Lindsey, 2016, s. 4). Diğer bir deyişle eril çıkarlar ve heteroseksüel normalar çerçevesinde bireyin biyolojik cinsiyeti üzerine yüklenen kültürel bir inşa sürecidir (Kara ve Gürhan, 2013, s. 90). Kavram; kadın ve erkek arasındaki kültürel ve sosyal olarak inşa edilmiş farklılıkları ifade etmektedir (Browne, 2011, s. 19).

Cinsiyet, doğumla belirlenirken, toplumsal cinsiyet öğrenilerek elde edilmektedir (Lindsey, 2016, s. 4). Dolayısıyla da toplumsal cinsiyet; toplumun, sosyalleştirme yoluyla kadın ve erkeği farklı şekillerde davranmaya teşvik etmesi veya bunu öğretme biçimidir (Browne, 2011, s. 19). Kısaca; kadın veya erkek olmanın toplumsal olarak öğrenilen ve öğretilen kalıplar olduğunu anlatmaktadır (Özaydınlık, 2014, s. 94).

Smith ve Hamon (2012, s. 298) toplumsal cinsiyetin “bireyin biyolojik cinsiyetine atfedilen sosyal anlamlar ve davranışlarla, özellikle de bireyin biyolojik cinsiyetine bağlı olarak ondan beklenen rol ve davranışlar”la ilgili olduğunu ifade etmiştir. Scott (2007, s. 11) ise toplumsal cinsiyetin kadınların ve erkeklerin toplumsal ilişkilerini düzenlemek amacıyla kullanılan

bir kavram olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet; kadına ve erkeğe biçilen rol ve sorumlulukları belirlediği gibi, kadının ve erkeğin ulaşabileceği kaynakları ve imkanları da belirlemektedir (ASPB, 2014, s. 234).

Giddens (2008, s. 505) toplumsal cinsiyetin toplumsal olarak kurulmuş erillik (masculinity) ve dişillik (femininity) kavramlarıyla bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla da toplumsal cinsiyet; eril ve dişil kavramlarını üreten ve meşrulaştıran bir sistem olarak (Butler, 2009, s. 75) “kadınlık” ve “erkeklik” tanımlarını, toplumun belirlediği anlamlara göre inşa etmektedir (Kadırlar, 2011, s. 4). Örneğin bazı toplumlarda duygusal olma, eşine sadık olma, fedakar olma ve boyun eğme gibi özellikler daha çok dişillik özellikleri olarak görülürken; cesur olma, güçlü olma, özgür olma ve aktif olma gibi özellikler daha çok erillik özellikleri olarak görülmektedir (Suğur ve diğlerleri, 2006, s. 3). Bu durum toplumsal cinsiyetin; erillik ve dişillik olarak nitelendirilen toplumsal ve kültürel kişilik özelliklerini tanımladığını göstermektedir (Wharton, 2005, s. 3-7).

Toplumsal cinsiyet; kadınların ve erkeklerin sosyo- kültürel olarak belirlenen farklı rollerini, davranışlarını ve kişilik özelliklerini ifade eden bir kavramdır (Suğur ve diğlerleri, 2006, s. 18). Aileden aileye, zaman ve kültüre göre farklılaşmakla birlikte (Çelik Bekleviç, 2013, s. 3), toplumun kadını ve erkeği nasıl algıladığı ve ondan nasıl davranmasını beklediği ile ilgilidir (Akın ve Demirel, 2003, s. 73). Bu açıdan toplumun tanımladığı ve bireylerden yerine getirilmesini beklediği bir takım beklentiler olarak da tanımlanabilir (Saraç, 2013, s. 27).

Toplumsal cinsiyet kavramının bugünkü anlamda kullanımı ilk olarak 1970’lerde yaşanan Feminist hareketler ve ortaya atılan Feminist Kuramlarla birlikte başlamıştır (Sayer, 2011, s. 9). Feminist yaklaşıma göre toplumsal cinsiyet; öğrenilmiş davranış kalıpları olup kadının ve erkeğin biyolojik farklılığına yüklenen anlamlar ve değerlerdir (Başak, 2010, s. 30).

2.2.2.2. Rol Kavramı

Rol kavramı, bireyin belirli kalıplara göre hareket etmesidir (Akgül Gök, 2013, s. 7). Browne (2011, s. 11) rol kavramını “toplumdaki farklı konumlarda (pozisyonlarda) bulunan insanlardan beklenen davranış kalıpları” olarak tanımlamıştır.

Smith ve Hamon (2012, s. 19)’a göre rol, “belirli (özel) bir durum için toplumsal normlar dizisi veya bir bölüm”dür. Herhangi bir sosyal durumda davranışlarımızı etkileyebilecek olan şey, kendi tanımladığımız rollerdir.

Williams ve diğerleri (2009, s. 24) ise rolü, “belirli bir grup ya da kültür içinde belli toplumsal pozisyona sahip olan kişilerden beklenen davranış kalıbı” olarak tanımlamıştır.

Lasota (2015, s. 2471) rol kavramını aile içinde incelemiş ve aile rollerini “ailenin özel işlevlerini yerine getiren, ailenin ihtiyaçlarını karşılayan kişilerin davranış kalıpları” olarak tanımlamıştır.

2.2.2.3. Rol Çatışması

Toplumlar geliştikçe bireylerin sahip olduğu statü ve roller de çeşitlenmekte ve bu çeşitlilik; sosyal yapıda karmaşıklığa ve çatışmaya neden olmaktadır. Bu durumun sonucunda kişilerin davranış örüntüsünde meydana gelen uyumsuzluk ve bağdaşmazlıklar “rol çatışması”nı doğurmaktadır (Ceylan, 2011, s. 101).

Rol çatışması; iki veya daha fazla rol beklentisinden birine uymanın; diğerine uyumu zorlaştıracak biçimde aynı anda ortaya çıkmasıdır (Kahn ve diğerleri, 1964, s. 19). Eroğlu (1996, s. 86-87) rol çatışmasının nedenlerini, üç ana maddede toplamaktadır. Bunlar; bireylerin aynı anda birden çok rol

üstlenmesi, üstlendiği rollerin bireylerin mevcut yetenekleriyle, kişilik özellikleriyle ya da sosyal çevresiyle uyumlu olmaması hali ile toplumsal değişimin yarattığı statülerdeki ve rollerdeki hızlı değişime bireylerin ayak uyduramaması başlıca sebeplerdir.

Rol çatışması, toplumsal cinsiyet rolleri açısından önemli bir konudur. Bunun nedeni geleneksel cinsiyet rolleri anlayışıdır. Bu anlayışa göre genel olarak kadın ev işlerinden ve çocuk bakımından sorumlu; erkek ise aile üyelerini koruyan, ekonomik ihtiyaçları karşılayan ailenin reisi konumunda olmalıdır. Ancak dünyada yaşanan insan hakları, feminist hareketler, otokrasiden demokrasie geçiş, kapitalizm, liberalizm ve özgürlük gibi fikirsel, toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasi gelişmeler neticesinde kadının çalışma hayatına girmesi ve toplumsal sorumluluklar üstlenmesi; kadının eve para getirme, yönetici olma gibi ev dışındaki rollerini artırmış ancak yine de kadının ev içindeki annelik ve ev rollerinden feragat etmesine neden olmamıştır. Geleneksel cinsiyet rolleri anlayışından kaynaklanan bu durum; kadının rol yükünü artırmakta ve hem kadının hem de erkeğin rol çatışması yaşamasına neden olmaktadır.

2.2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Roller

Kadınlar ve erkekler tarihsel olarak toplumda farklı roller oynamaktadır (Lopez-Zafra ve Garcia-Retamero, 2012). Toplumda mesleki, ailevi, ilişkisel ve sosyal birçok rol bulunmaktadır (Çoker, 2015, s. 31). Bu roller; kadın ve erkeğin, özellikle birbirleriyle ilişkili veya birbirlerine nazaran davranış ve karakter özellikleri hakkındaki beklenti ve kalıplarını ifade eden “toplumsal cinsiyet rolleri”dir (McBride ve Parry, 2016, s. 11). Daha kısa bir ifadeyle toplumsal cinsiyet rolleri; toplumun her iki cinsiyetten beklediği davranış kalıplarındır (Browne, 2011, s. 19).

Dünyadaki her toplum da kadın ve erkeği birbirinden ayıran, bireyin hayatı boyunca tüm toplumsal alanlarda ve aile içinde davranışlarını şekillendiren toplumsal cinsiyet rollerini benimsemiştir (Akın ve Demirel, 2003, s. 81; Bahar, 2009, s. 158; Erdal, 2010, s. 1; Saraç, 2013, s. 27). Cinsiyet rollerinin, dünyadaki neredeyse her kültürde yer aldığından evrensel bir niteliği de bulunmaktadır (Akgül Gök, 2013, s. 4).

Toplumsal cinsiyet rolleri; çok erken yaşlardan itibaren aile içinde öğrenilmeye başlanmakta (Browne, 2011, s. 22) ve daha sonra bireyin sosyalleşmesiyle birlikte toplum tarafından pekiştirilmektedir (Simon, 1992). Cinsiyet rollerinin neredeyse tümü cinsiyete atfedilen roller olup insanlar yaşamları boyunca bu rollerin birden fazlasını edinmektedir. Örneğin bir kadın hem kadınlık rollerini hem de anne, ev hanımı, eş, kız kardeş, teyze ve çalışan gibi birden fazla rolü aynı anda oynamaktadır (Browne, 2011, s. 13-14). Bir erkek de yine hem erkeklik rollerini hem de baba, koca, dayı, çalışan gibi birden fazla rolü aynı anda oynamaktadır.,

Toplumsal cinsiyet rolleri; kültür tarafından ve cinsiyete yönelik öngörülen kalıp yargıların (stereotipler) bir sonucudur (Ersoy, 2009, s. 213). Daha çocukken öğrenilmeye başlanan kalıpyargılar (Saraç, 2013, s. 28) kadınların ve erkeklerin tipik ve ideal özelliklerini genelleştirmektedir (Browne, 2011, s. 21). Kadın ve erkeğe yönelik pek çok toplumda kabul gören en temel kalıpyargılardan biri; ev dışında çalışma ve yöneticilik görevleri “doğal” olarak erkek; ev içindeki alanlardan sorumlu olma ise “doğal” olarak kadın işi olduğudur (Akın ve Demirel, 2003, s. 73). Bunun yanında kadına yönelik geliştirilen ve pek çok toplumda kabul gören kalıpyargılar; kadınlar pembe renk giyer, bebekle oynar, ev işleri ve çocuk bakımı ile uğraşır, yemek yapar, eşi ile ilgilenir, duygusaldır, fedakârdır, sabırlıdır, anlayışlıdır, duyarlıdır, eşine sadıktır, korunması gerekir, çalışma hayatında fazla aktif olmayan ve kendine uygun işlerde çalışır, teknolojiden anlamaz, futbol oynamaz, her daim temiz, düzenli ve bakımlı olmalıdır vb. şeklinde sıralanabilir (Akın ve Demirel, 2003, s. 81; Browne, 2011, s. 22; Gündüz Kalan, 2010, s. 79;

McBride ve Parry, 2016, s. 11; Saraç, 2013, s. 28). Erkeğe yönelik geliştirilen kalıp yargılar ise erkek mavi giyer, araba ve silahlarla oynar, para kazanır, parasal kaynakları yönetir, ailenin namusundan sorumludur, aile reisidir, güç gerektiren işlerde çalışır, patronudur, siyasetten ve teknolojiden anlar, önemli kararları alır, ev işlerinden ve çocuk bakımından anlamaz, futbol sever, ağlamaz, dışarıyla olan bağı kurar, evdeki güç gerektiren işleri (tamirat gibi) yapar, eş ve çocuklarını korur, cesurdur, serttir, mantıkla hareket eder, güçlüdür, atılgandır, bağımsızdır, rekabet gücü yüksektir, hırslıdır vb. şeklinde sıralanabilir (Akın ve Demirel, 2003, s. 81; Browne, 2011, s. 21; Gündüz Kalan, 2010, s. 79; Saraç, 2013, s. 28). Kadın ve erkeğe biçilen tüm bu kalıpyargılar ataerkil bir yapının uzantısıdır (Gündüz Kalan, 2010, s. 80).

2.2.2.5. Ailede Cinsiyet Roller

Aile; toplumsal cinsiyet rolleri temelinde, üyelerinin, toplumsal olarak belirlenmiş olan beklentileri öğrendiği (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 51), cinsiyete özgü tutumların geliştiği (Ersoy, 2009, s. 219) ve rollerin gerçekleştirildiği bir alandır (Bulut, 1993, s. 13). Öyle ki ilk olarak aile içinde öğrenilen roller, cinsiyete dayalı rollerdir (Erdal, 2010, s. 1; Sarı, 2011, s. 497).

Toplumsal cinsiyet ve aile içi roller bireyin yaşamında en temelde yer almaktadır (Sarı, 2011, s. 497). Toplumdan topluma, kültürden kültüre, hatta kuşaktan kuşağa farklılık gösteren bu rollere ilişkin en yaygın örnek; ailede para kazanma görevinin erkek (McBride ve Parry, 2016, s.12; Seçkin ve Tural, 2011, s. 2447); ev işleri ve çocuk bakımının kadına ait roller olarak görülmesidir (Browne, 2011, s. 22). “Geleneksel cinsiyet rolleri” olarak da tanımlanan bu anlayış, kadınlara ev hanımı rolü; erkeklere ise kazanç sağlayıcı rolü vermektedir (Voicu ve Constantin, 2016, s. 7).

Geleneksel cinsiyet rolleri içerisinde toplum tarafından kadına yüklenen roller; eşi ve çocukları ile ilgilenme, onların temel ihtiyaçlarını karşılama, temizlik, ütü ve yemek gibi evin rutin işlerini üstlenme, evin ihtiyaçlarını belirleme, ailesinin rahatı ve mutluluğu için kendinden ödün verme gibi sorumlulukları içermektedir. Erkekler için ise; para kazanma, parasal kaynakları yönetme, ailesini koruma, önemli konulara karar verme ve evin reisi olma gibi sorumluluklardır (Zeyneloğlu, 2008, s. 80). Buna bağlı olarak da ev işlerinin yerine getirilmesi ve ev içi konularda kadınlar; parasal kaynakların yönetimi ve ev dışı konularda erkekler söz sahibidir (Eken, 2006, s. 252).

Geleneksel cinsiyet rolleri; kadınların ilişkilerde duygusallığa önem vermelerini ve ailenin bütünlüğünü sağlamada kendilerinden ödün vermelerini beklemektedir. Buna karşılık erkeklerin ise ülke yönetimi, önemli kararları alma ve geleceği şekillendirme gibi konularda söz sahibi olmalarını beklemektedir (Ersoy, 2009, s. 214).

Geleneksel cinsiyet rolleri; kadınların daha duygusal ve fedakar olmalarından yola çıkarak ailenin sürekliliğinin sağlanmasında kadına daha aktif bir rol vermektedir. Buna karşılık erkeklerin ise ülke yönetimi, parasal kaynakları yönetme ve geleceği şekillendirme gibi konulara daha fazla önem vermesini, koruyuculuk ve hakimiyet gibi rollerde aktif olmasını kapsamaktadır (Ersoy, 2009, s. 214).

Geleneksel cinsiyet rolleri anlayışının tersine, ailede kadına ve erkeğe eşit rol, görev ve sorumluluk atfeden anlayış "eşitlikçi cinsiyet rolleri" anlayışıdır. Eşitlikçi cinsiyet rolleri anlayışı; ev işlerinin paylaşımının yanında işgücü piyasası ve eğitim yaşamı gibi yaşamın her alanında kadın ve erkeğe eşit ve benzer rol, görev ve sorumluluk paylaşımları verilmesini öne sürmektedir (Voicu ve Constantin, 2016, s. 7; Zeyneloğlu, 2008, s. 80).

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında, çalışmaların çoğunluğunda ailelerin geleneksel cinsiyet rollerine sahip oldukları, aile, iş ve eğitim hayatındaki rol ve sorumlulukların eşit olarak paylaşılmadığı ve kararlarda ataerkil bir yapının hâkim olduğu görülmektedir (ASPB, 2014, s. 246-247; Akgül Gök, 2013; Başak ve diğerleri, 2013; Çakır ve Aksoy, 2016; Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2012; Çopur ve diğerleri, 2012; Eken, 2006; Erdoğan, 2016a; Ünüvar ve Tagay, 2015, s. 35). Yapılan bazı çalışmalarda ise özellikle öğrenim düzeyi arttıkça (Akgül Gök, 2013; Altuntaş ve Altunova, 2015; ASPB, 2014; Ersoy, 2009; Erzeybek, 2015; Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ, 2016) ve genç kuşakta (Çakır ve Aksoy, 2016; Ersoy, 2009; Kadılar, 2011) cinsiyet rolleri açısından nispeten daha eşitlikçi tutumlar benimsendiği bulunmuştur. Bunun yanında yapılan bazı çalışmalara göre kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip oldukları saptanmıştır (Altuntaş ve Altunova, 2015; Erzeybek, 2015).

Yabancı literatüre bakıldığında ise; bazı çalışmalarda aile üyelerinin eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğu ve aile içindeki rol ve sorumlulukların eşit olarak paylaştığı (Valentova, 2013); bazı çalışmalarda ise özellikle aile içindeki rol ve sorumluluklarda halen geleneksel cinsiyet rollerinin benimsendiği (Scott ve Clery, 2013; Smith ve Reid, 1986) görülmektedir. Yurt dışında yapılan çalışmalarda da özellikle öğrenim düzeyi arttıkça (Akotia ve Anum, 2012; Boehnke, 2011; Smith ve Reid, 1986; Treleaven, 2015; Yang ve diğerleri, 2000) ve genç kuşakta (Akotia ve Anum, 2012; Valentova, 2013; Treleaven, 2015) cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutumlar benimsendiği bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda ise kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip oldukları saptanmıştır (Akotia ve Anum, 2012; Treleaven, 2015).

2.2.3. Kuşak Kavramı ve Kuşakların Özellikleri

Literatürde, kuşak kavramı iki farklı açıdan ele alınmaktadır. Bunlardan birincisine göre kuşak; 25-30 yıllık yaş gruplarından oluşan bireyler topluluğu, nesil, batın, jenerasyon olarak tanımlanmakta olup (Türk Dil Kurumu, 2016) kuşaklar; aile üyelerinin yaşlarına ve rollerine bağlı olarak ortaya çıkan statüye göre (çocuk, anne-baba, büyüanne-büyükbaba gibi) incelenmektedir. Bu çerçevede ailenin bir kültür aktarıcısı olarak en önemli işlevi, toplumda cinsiyete özgü olarak kabul edilen kadın ve erkek rollerinin içselleştirilmesini ve yeniden üretimi sağlayarak, toplumsal cinsiyet rollerine bir devamlılık kazandırmasıdır (Erdoğan, 2016a, s. 144).

İkinci olarak ise kuşak; bireylerin aynı tarihsel dönemde doğmalarının yanında, bu tarihsel dönemlerin dünyada yaşanan önemli sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi gelişmelere göre belirlenmesini ifade etmektedir (Dereli ve Toruntay, 2015, s. 3). Bu kapsamda kuşaklar sıklıkla Sessiz Kuşak (Gelenekselciler), Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı, C Kuşağı ve Z Kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır. Her bir kuşak gelişim yıllarında benzer olaylara tanıklık ettiğinden, benzer koşullara ve imkanlara sahip olduğundan benzer fikir ve tutumlara sahip olma eğilimi göstermektedir (Altuntuğ, 2012, s. 204; Dereli ve Toruntay, 2015, s. 3). Kuşaklar arasında ise hem karakter özellikleri, hem özel hayatları, hem de çalışma biçimlerinde önemli ayrışmalara yol açmıştır (Adıgüzel ve diğerleri, 2014, s. 166). Bu kapsamda Sessiz Kuşak (Gelenekselciler), Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı, C Kuşağı ve Z Kuşağının sahip olduğu özelliklere ilişkin genel bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

2.2.3.1. Sessiz Kuşak

“Gelenekselciler” olarak da adlandırılan bu kuşak (Kyles, 2005, s. 54); genellikle 1930 ile 1945 yılları arasında doğanları kapsamaktadır (Ruiz,

2009, s. 391; Williams ve Page, 2011, s. 2-8). Otoriteye sadık, disiplinli, pragmatik, düzene itaat eden, istikrarlı ve dolayısıyla da uzun süre veya ömür boyu aynı işte çalışmayı tercih eden bir profile sahip olup güven duygusunu çok önemsemektedirler (Adıgüzel ve diğerleri, 2014, s. 171). Azla yetinmek, sahip olduklarının değerini bilmek, çok çalışmak bu kuşağın en önemli özelliklerindedir (Dereli ve Toruntay, 2015, s. 6).

2.2.3.2. Bebek Patlaması Kuşağı

1946-1964 yılları arasında doğanları kapsayan bu kuşak, refah düzeyi yüksel bir ortamda büyüdülerinden bireyselliğe ve kişisel çıkarlarına önem veren bir kuşaktır (İzmirlioğlu, 2008, s. 43; Ruiz, 2009, s. 395; Sladek, 2007, s. 10; Williams ve Page, 2011, s. 2-8). Savaş sonrası her şeyin dönüştüğü zamanın kuşağı olarak ideolojilerin ve düzene başkaldırmanın temsilcisi olarak kabul edildiler. Bir yandan sadakat duygusu yüksek, idealist, fedakar ve özgürlükçü bireyler olarak; bir yandan ise tembel, işten kaçan ve sorumluluk üstlenmeyen bireyler olarak tanımlanmaktadır. Aile yaşamında ve iş dünyasında başarılı oldukları söylenemez (Altuntuğ, 2012, s. 204; İzmirlioğlu, 2008, s. 45). Küreselleşmeyi yaşamadıklarından ve tüketim çılgınlığı furyasını görmediklerinden, belirgin bir tüketici profili inşa etmekten uzaktırlar (Altuntuğ, 2012, s. 204).

2.2.3.3. X Kuşağı

Literatüre bakıldığında bazı kaynaklar X Kuşağının 1965-1976 (Hobart ve Sendek, 2014; Hultén, 2015, s. 76; Ruiz, 2009, s. 398; Williams ve Page, 2011, s. 2-8), bazı kaynaklar 1965-1979 (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3), bazı kaynaklar ise 1965-1981 (Sladek, 2007, s. 11) yılları arasında doğanları kapsadığını bildirmektedir. Bu kuşak; önemli ekonomik krizlerin ve sosyal sancuların yaşandığı bir dönemde yetiştiğinden, kendilerini çok çalışmaya,

kariyer yapmaya ve para kazanmaya odaklanmıştır (Altuntuğ, 2012, s. 205-206; İzmirlioğlu, 2008, s. 45).

X Kuşağı, kötümser bir profile sahiptir (Gibbons, 2007, s. 16) ve “kayıp kuşak” olarak da isimlendirilmektedir (İzmirlioğlu, 2008, s. 45). Teknolojik gelişmelerin içinde yetiştikleri için, bir önceki kuşağa göre teknolojik açıdan daha donanımlı ve beceri sahibidirler. Aynı zamanda dürüst, aile odaklı, küresel düşünen, ailesine ve kişisel zamanına her şeyden daha çok önem veren bir profil çizerler (Sladek, 2007, s. 11).

2.2.3.4. Y Kuşağı

“80 Sonrası Kuşak”, “Dijital Kuşak”, “Milenyum Kuşağı”, “Eko Patlaması” gibi isimlerle de isimlendirilen Y Kuşağının (Lower, 2008), bazı kaynaklarda 1977-1994 (Williams ve Page, 2011, s. 2-8), bazı kaynaklarda 1977-1997 (Hultén, 2015, s.76), bazı kaynaklarda 1980-1999 (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3), bazı kaynaklarda ise 1982-1995 (Sladek, 2007, s. 15) yılları arasında doğanları kapsadığı ifade edilmektedir.

Y Kuşağı; piyasa ekonomisinin dünyadaki neredeyse tüm ülkelerde yaygınlaşmaya başlamasıyla tüketim kültürünün; toplumu ve insanları şekillendirmeye başladığı zamana denk gelmektedir (Altuntuğ, 2012, s. 207). Y Kuşağı bireyleri; kendisinden önceki kuşaklara göre benlik saygısı daha yüksek, iyimser, pozitif, etik ve sosyal sorumluluk kavramlarına sahip çıkan, öz değerlendirmeci, lider ruhlu, kariyer ve başarı odaklı, esnek, çabuk uyum sağlayan, iyi eğitilmiş, sosyal statü sahibi ve pek çok yönden oldukça korkusuz olmalarının yanında; bireyselliği ön planda tutan, çabuk sıkılan, çabuk tüketen, kendine aşırı güvenen, kendinden çok emin, saygısız ve sadakat duygusundan uzak bir profile sahiptir (Altuntuğ, 2012, s. 204; Gibbons, 2007, s. 15; Göktaş ve Çarıkçı, 2016; Yelkikalan ve Altın, 2010, s. 15).

Y Kuşığı neredeyse hiç yokluk yaşamadığından sabretmeyi ve beklemeyi bilmemektedir (İzmirlioğlu, 2008, s. 46). Kendisini de bir tüketim nesnesi haline getirdiğinden hem kendisine hem de topluma yabancılaşmıştır. Bu durumun farkında olanlar etik ve sorumluluk kavramlarını ön plana çıkarmakta ve tüketimin bir sınırı olması gerektiğini vurgulamaktadır (Altuntuğ, 2012, s. 209).

2.2.3.5. C Kuşığı

C Kuşığı; kimi kaynaklarda 1990 yılından sonra doğanları kapsadığı belirtilerek “ara devşirme kuşak” tanımlamasıyla Y Kuşığı ile Z Kuşığı arasında bir kuşak olarak tanımlanmaktadır (Friedrich ve diğerleri, 2011, s. 3; Kaplan, 2013, s. 367). Kimi kaynaklara göre ise C Kuşığı; belirli bir zaman aralığında doğanları kapsamamakta, bunun yerine tüketimi, mobil yaşamı ve belirli bir yaşam tarzına sahip olan tüketicileri temsil etmektedir (Kaplan, 2013, s. 367; Ünsalan, 2017, s. 591).

Bu kuşağın ismini oluşturan “C” harfi; “connected” (bağlı), “communicating” (iletişim kuran), “content” (içerik), “computerized” (bilgisayarlı), “clicking” (tıklayan) vb. kelimeleri temsil etmektedir (Friedrich ve diğerleri, 2011, s. 3). C Kuşığı bireyleri 7/24 birbirine bağlı ve teknolojiye hakim bir profil çizmektedir (İçil, 2016).

2.2.3.6. Z Kuşığı

Bu kuşak; 2000 ve 2020 yılları arasında doğan ve doğacak olanları kapsamaktadır (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3). Bu kuşağın en belirgin özellikleri; teknoloji ile çok iç içe olmaları, coğrafi sınırlamalarının olmaması, yaratıcılığa ve yeniliğe çok açık olmaları, ancak bunların yanında bireysellik ve yalnızlığın da çok ön planda olması olarak sıralanabilir. Bunun yanında

bu kuşanın ileride yüksek gelir düzeyine sahip olacağı, kadın ve erkeğe yönelik toplumda belirlenen sosyal rolleri büyük ölçüde değiştirecekleri, yalnız yaşam olasılığı yüksek olan ve aynı zamanda da güven arayan bir kuşak olacağı düşünülmektedir (İzmirlioğlu, 2008, s. 50). Ancak literatürde bu kuşanın sosyal ve iş yaşamındaki davranışlarına ilişkin henüz net bilgi ve bulgular araştırılmamıştır (Adıgüzel ve diğerleri, 2014, s. 174).

3. BÖLÜM

LİTERATÜR

Türkiye’de ve yurt dışında aile çalışmalarında, uzun zamandır toplumsal cinsiyet rollerini dikkate alan ve bu rollere odaklanan çalışmalar yer almaktadır (ASPB, 2014, s. 235). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin çalışmalar, kadın haklarına ilişkin hareketlerin arttığı 1970’li yıllarda yoğunluk kazanmış (Çıtak, 2008, s. 3), buna paralel olarak da aileyi toplumsal cinsiyet rolleri perspektifinde inceleyen araştırmaların sayısı hızla artmıştır (ASPB, 2014, s. 235).

Yapılan literatür taraması sonucunda cinsiyet rolleri ile aile işlevleri arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok çalışmada bireylerin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin belirlenmeye çalışıldığı görülmektedir (Akoita ve Anum, 2012; Altuntaş ve Altunova, 2015; ASPB, 2014; Akgül Gök, 2013; Boehnke, 2011; Çelik Bekleviç, 2013; Diaz ve Sellami, 2014; Eken, 2006; Erdoğan, 2016a; Erzeybek, 2015; Günay ve Bener, 2011; Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ, 2016; Smith ve Reid, 1986; Valentova, 2013; Yang ve diğerleri, 2000). Yapılan bazı çalışmalarda ise özellikle çalışan kadınların (Eken, 2006; Ergöl ve diğerleri, 2012; Ünüvar ve Tagay, 2015) ve farklı kuşaklardaki kadınların aile içindeki cinsiyet rollerinin araştırıldığı (Çakır ve Aksoy, 2016; Kadılar, 2011) ve kuşakların aile üyelerinin yaşlarına ve rollerine bağlı olarak ortaya çıkan statüye göre (çocuk, anne-baba, büyüanne-büyükbaba gibi) incelendiği görülmektedir. Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını literatürde sınıflandırılan kuşaklara (Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı gibi) göre inceleyen çalışmalar ise sınırlı sayıda kalmıştır (Treleaven, 2015).

Bu bölümde, toplumsal cinsiyet rolleri ile aile işlevleri arasındaki ilişki konusunda Türkiye’de ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Eken (2006)'in toplumsal cinsiyet olgusu temelinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nde kadın subayların mesleki rol ve aile içi rol etkileşimlerinin incelediği çalışmada, eşlerin aile içi kararları birlikte aldıkları ancak ütü, yemek hazırlama, çamaşır ve bulaşık yıkama gibi günlük ev işleri ile çocuk bakımının daha çok kadınlar tarafından yerine getirildiği, erkeklerin ise bu işlere yardımcı olarak katkı sağladığı bulunmuştur. Çalışma sonucunda, kadın subayların %75,6'sı ev içindeki bu iş bölümünden memnun olduğunu bildirmiştir.

Ersoy (2009)'un "cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği" konulu çalışmasında; "*Erkekler kadınlardan üstündür ve evde erkeğin sözü geçer.*" ve "*Evlilik öncesi cinsel ilişki hiçbir şekilde olmamalıdır.*" ifadelerine hem kadınların hem erkeklerin büyük bir bölümü katılmazken, "*Kadın yapacakları için kocasından izin almalıdır.*" ifadesine erkeklerin %80,1'inin kadınların ise %66'sının katıldığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca eğitim düzeyi arttıkça ve genç kuşaklarda; erkeğin kadınlardan üstün olduğu, evde sözünün geçmesi gerektiği ve kadının ev içi hususlarda birinci derecede sorumlu olduğu düşüncelerine katılmayanların oranının arttığı saptanmıştır.

Günay ve Bener (2011) tarafından kadınların aile içi yaşamı algılama biçimlerinin toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde incelendiği çalışmada; "*Evde erkek tarafından gerçekleştirilecek belli faaliyetler (tamir, bakım vb.) vardır.*" (%77.6), "*Evde kadın tarafından gerçekleştirecek belli faaliyetler (ev işleri, giyim, beslenme vb.) vardır.*" (%75.8) ve "*Maliyeti düşük eşyaların satın alınması kadının sorumluluğudur.*" (%51.0) ifadelerine katıldığını bildirenlerin oranının bu ifadelere katılmadığını bildirenlerin oranından yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmada, kadınların ailenin ekonomik ve sosyal işlevlerini toplumsal cinsiyet rolleri perspektifinde değerlendirmedikleri ve bu durumun yaş ve öğrenim düzeyine göre farklılaşmadığı bildirilmiştir.

Kadılar (2011) tarafından üç farklı kuşaktaki kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelediği çalışmada, yaşlı kuşaktaki kadınların büyük çoğunluğunun *“Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.”*, *“Ailede çocukların bakımından ve temizlik işlerinden anne sorumlu olmalıdır.”*, *“Borç ödeme ve yatırım yapma gibi ev dışı işler erkeğin sorumluluğunda olmalıdır.”*, *“Evin reisi erkektir.”*, *“Kadın evlendiğinde mutlaka bakire olmalıdır.”* ve *“Kadınlar kocalarıyla tartıştıklarında alttan alan taraf olmalıdır.”* ifadelerine katıldığı; orta ve genç kuşaktaki kadınların ise bu ifadelere büyük oranda katılmadıkları bulunmuştur.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğüne 2011 yılında gerçekleştirilen “Türkiye Aile Yapısı Araştırması”nda, Türkiye’de hanelerin büyük çoğunluğunda yemek hazırlama (%95), temizlik yapma (%91), ütü (%89), çamaşır-bulaşık yıkama (%94) ve günlük gıda alışverişinin (%74) kadınlar tarafından; fatura ödeme (%74) ve tamirat-onarım işlerinin (%74) ise erkekler tarafından yapıldığı saptanmıştır. Çalışmada ayrıca kadınların %57’si ile erkeklerin %55,7’si kadının asli görevinin ev işleri ve çocuk bakımı olduğunu belirtmişlerdir. Hanede eğitim düzeyi arttıkça kadınların sorumluluğunda bulunan görevlerin eşler arasında daha fazla paylaşıldığı, ancak bu paylaşımın çok düşük oranda olduğu belirlenmiştir (ASPB, 2014, s. 246-247).

Çopur ve diğerleri (2012) tarafından toplumsal cinsiyet rollerinin aile içi iletişime etkisinin incelendiği çalışmada, araştırmaya katılanların %51,3’ünün ailelerinde eşit bir görev dağılımı olmadığını belirttiği, %64,7’sinin *“Ailede evin reisi genellikle erkeklerdir.”* ifadesine katıldığı ve %49,3’ünün ise *“Çocuklarınızı yetiştirirken kız çocuklarına yüklenen görevlerle erkek çocuklarına yüklenen görevler farklı olmalıdır.”* ifadesine katılmadığı saptanmıştır. Ayrıca çalışma sonuçlarında, toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutum sergileyenlerin, daha sağlıklı aile içi iletişime sahip oldukları bildirilmiştir.

Akgül Gök (2013)'ün “evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine etkisi” konulu çalışmasında; evli kadın ve erkeklerin çoğunluğunun ütü, yemek yapma, çamaşır-bulaşık işleri, kahvaltı hazırlama, ev temizliği ve çocuk bakımı gibi ev içi konuları kadınların görevi; tamirat ve fatura ödeme gibi konuları ise erkeklerin görevi olarak gördükleri ve bunun sonucu olarak da aile içi roller açısından çocukların bakımı, ev işleri ve aile üyelerinin kişisel gelişimleri ile ilgili konularda kadınların daha aktif sorumluluklar üstlendiği bulunmuştur. Ayrıca çalışmada öğrenim düzeyi yüksek olan bireylerin boş zamanlarında daha fazla sosyo-kültürel etkinliklere katıldıkları, geleneksel düşünceden sıyrılarak daha modern düşündükleri, aile içi sınırların daha esnek olduğu ve aile üyelerine daha fazla ilgi ve sevgi gösterdikleri saptanmıştır.

Başak ve diğerlerinin (2013) çalışan evli kadınların ev içi iş yüklerini incelemek amacıyla evli bireylerle yürüttükleri çalışmada; kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumunu benimsediği, evin içine yönelik işlerin genellikle kadınlar tarafından, ev dışına yönelik işlerin ise erkekler tarafından yerine getirildiği, çocuk bakımının ise eşler arasında birlikte yürütüldüğü ancak yine de kadının aldığı sorumluluğun erkeğe göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Çelik Bekleviç (2013) tarafından çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet rolleri algısının incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, araştırma görevlilerinin çoğunluğunun toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlar sergiledikleri, ancak “*Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.*” (%55,5), “*Kadının temel görevi anneliktir.*” (%32,8), “*Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.*” (%32) ve “*Evin reisi erkektir.*” (%30,4) ifadelerine katılanların oranının da önemli düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Altuntaş ve Altunova (2015) tarafından toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, erkeklerin

kadınlara göre daha geleneksel cinsiyet rollerini benimsedikleri; eğitim düzeyi yüksek olanların ise daha eşitlikçi tutum ve rollere sahip oldukları bulunmuştur.

Erzeybek (2015)'in anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri konulu çalışmasında, kadınların erkeklere göre, üniversite mezunu olanların lise ve ortaokul mezunu olanlara göre, cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir.

Çakır ve Aksoy (2016) tarafından Yozgat kırsalında yaşayan 3 farklı kuşaktaki kadınların aile içi cinsiyet rollerindeki değişimin incelendiği çalışmada, aile içi iş bölümü, aile içi karar süreçlerine katılım, çalışma hayatı, doğurganlık ve gündelik hayat konularında cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıların kuşaklararası farkılaşmadığı, ancak yaşlı kuşaktaki kadınların daha fazla cinsiyet ayrımcılığına maruz kaldığı, yaşlı ve orta kuşaktaki kadınların aile içi ilişkilerinde otorite ve karar verme yetkisinin daha çok erkekte toplandığı ve genç kuşaktaki kadınların diğer kuşaktaki kadınlara göre daha eşitlikçi yaklaşımlar benimsediği bulunmuştur.

Erdoğan (2016a)'ın "kentlileşme süreci ve ailede toplumsal cinsiyet rolleri ile kalıpyargıların dönüşümü" konulu çalışmasında, araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun geleneksel cinsiyet rollerine sahip oldukları, hane içi parasal tüketime ilişkin karar alanlarında kadınların eşlerinin görüşüne daha sık başvurdukları, ev içindeki duygusal ve psikolojik gereksinimleri karşılamada kadınların daha ön plana çıktığı, erkeklerin daha çok ailenin ekonomik destekçisi rolünde olduğu saptanmıştır. Çalışmada ayrıca kadınların %55.8'i, erkeklerin ise %65.8'i babanın evde otorite ve yetkiyi temsil ettiğini belirtmişlerdir.

Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ (2016) tarafından, erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada; erkeklerin çoğunluğunun çocuk sahibi olmaya karar verme, çalışma hayatında kadına

ve erkeğe eşit ücret ödenmesi, bekar kadının yalnız yaşayabilmesi, boşanma sonrası malların paylaşımı ve aile içi sorumlulukların eşler arasında paylaşımı konularında eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğu; evlilikte aldatmanın normal karşılanması, evde erkeğin sözünün geçmesi, kadın çocuk doğuramıyorsa erkeğin yeniden evlenmesi, kadın ile ilgili kararları erkeğin alması ve doğum kontrolünün kadının kontrolünde olması konularında ise geleneksel cinsiyet rollerine sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca genç yaşta olanların daha ileri yaşta olanlara göre ve eğitim düzeyi yüksek olanların eğitim düzeyi düşük olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip oldukları belirlenmiştir.

3.2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Smith ve Reid (1986) tarafından çalışan evli kadın ve erkeklerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile rol beklentilerinin incelendiği çalışmada, araştırmaya katılanların çoğunluğunun aile bütçesine katkı, ev işlerinin yerine getirilmesi, çocuk bakımı ve karar alma süreçlerindeki aile içi rol ve sorumlulukların eşler arasında eşit paylaşılması gerektiğini düşündükleri, ancak bunu gerçekleştiremedikleri bildirilmiştir. Çalışmada ev işleri ve çocuk bakımının daha çok kadınlar tarafından yerine getirildiği ve erkeklerin eve gelir getiren kişi olarak görüldüğü belirtilmiştir. Bunun yanında, eğitim düzeyi yüksek ve birbirine yakın olan eşlerin daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri bulunmuştur.

Kluwer ve diğerlerinin (1997) evlilikte çatışma dinamiklerinin işbölümü üzerindeki etkisi konulu çalışmasında; kadınların eşitlikçi bir işbölümünden yana olduğu, erkeklerin ise bundan kaçındığı ailelerde eşler arasındaki çatışmanın en üst düzeyde olduğu bulunmuştur. Geleneksel cinsiyet rollerine sahip olan kadınlar ile geleneksel cinsiyet rollerine sahip eşleri olan kadınların çoğunluğunun, ev içindeki eşitsiz iş bölümünden memnun

olmadıkları ancak eşleri ile çatışmaya gitmemek için geleneksel cinsiyet rollerini kabul ettikleri bulunmuştur.

Yang ve diğerleri (2000) tarafından Tayvan'da din ve aile yapısının azalan ataerkil otorite bağlamında incelendiği çalışmada, öğrenim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıların azaldığı ve daha eşitlikçi cinsiyet rollerinin benimsendiği saptanmıştır.

Boehnke (2011) tarafından gelişmiş ülkelerde kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmada, öğrenim düzeyi yüksek olan bireylerin daha eşitlikçi cinsiyet rollerini destekleme eğiliminde oldukları belirlenmiştir.

Akotia ve Anum (2012) tarafından kadın ve erkeklerin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algılarının yaş ve eğitim düzeyine göre incelendiği çalışmada; genç yetişkinler ile kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının daha modern olduğu bulunmuştur. Çalışmada ayrıca eğitim düzeyinin kadınlarda daha eşitlikçi tutumlara neden olduğu ancak erkeklerin tutumlarını değiştirmede saptanmıştır.

Valentova (2013)'nin Lüksemburg'da toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların gelişimi konulu çalışmasında, cinsiyet rolleri açısından çocuk bakımı ve ekonomik konularda Lüksemburg sakinlerinin son 10 yılda çok az değişim gösterdiği, genç kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerini daha güçlü şekilde destekledikleri bulunmuştur.

Buchanan (2014) tarafından cinsiyet rol tutumlarının kadınların çalışma performansını algılama ve adil ücretin önemi üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada, kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri saptanmıştır.

Treleaven (2015)'in yaş ve mesleğe göre cinsiyet rol ideolojisindeki farklılıklar konulu çalışmasında, kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi tutumlar sergilediği, eğitim düzeyi arttıkça eşitlikçi rol tutumlarının arttığı, cinsiyet rolleri açısından kadınlar arasında kuşaklara göre istatistiksel açıdan önemli bir farklılık olmadığı ancak erkekler arasında Sessiz Kuşağın, Y Kuşağına göre daha geleneksel cinsiyet rollerini benimsedikleri bulunmuştur. Çalışmada ayrıca kuşaklar arasında bir karşılaştırma yapılarak Y Kuşağının diğer kuşaklara göre daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri belirlenmiştir.

Haj-Yahia ve Lavee (2017) tarafından aile içerisinde iş bölümü, karar verme biçimi ve tutumların üç kuşakta (büyükanne, anne ve kızları) nasıl değiştiğinin incelendiği çalışmada; genç kuşaktaki kadınların daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri, orta ve yaşlı kuşaktaki kadınların ise daha geleneksel cinsiyet rollerini benimsedikleri bulunmuştur.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu araştırma, Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek, aile işlevlerini değerlendirmek ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla elde edilen bilgilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesi ve yorumlanmasına dayandırıldığından ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Bu bölümde araştırma bölgesinin seçimi, araştırma evreni ve örneklem, veri toplama yöntem ve araçları, verilerin değerlendirilmesi ve analizi, araştırmanın sınırlılıkları ve hipotezlerine yer verilmiştir.

4.1. ARAŞTIRMA BÖLGESİNİN SEÇİMİ

Araştırma bölgesi olarak, Ankara ilinin **Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan** ve **Yenimahalle** ilçeleri belirlenmiştir.

Araştırma bölgesinin seçilmesinde;

- Seçilen ilçelerin her sosyo-ekonomik ve demografik düzeyde bireylerin yaşadığı kozmopolit yerler olması
- Araştırmacının Ankara'da ikamet etmesinden dolayı evli bireylere ulaşmada ve uygulamada kolaylık sağlaması

hususları etkili olmuştur.

4.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Ankara'nın Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde ikamet eden 18-69 yaş grubundaki 2.187.242 evli kadın ve erkek (TUİK, 2016) oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini oluşturan 2.187.242 kişiden, araştırma konu ve problemlerine bağlı olarak ele alınan üç kuşağı temsil edecek en uygun örneklemin seçilmesi için tabakalı tesadüfi örnekleme tekniği kullanılmıştır. Tabakalı tesadüfi örnekleme tekniği; tabakaların ve tabakalardaki her bireyin örnekleme girme şansının evrendeki oranına göre belirlendiği ve örneklemin evreni temsil etme gücünün yüksek olduğu bir tekniktir (Akhun, 1991).

Araştırma kapsamına giren 2.187.242 kişinin ne kadarının örnekleme alınacağı belirli olasılıklarla aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmış, ardından tabakaların oranına göre örnek dağıtımı yapılmıştır. Formül evrendeki birey sayısı bilindiği duruma göre çözümlenmiştir (Çingir, 1994).

$$n_0 = \frac{z^2 \cdot x \cdot \sigma^2}{d^2} \quad (1) \quad \text{ve} \quad n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} \quad (2)$$

Formüldeki simgelerin açılımı şöyledir:

n = Düzeltilmiş örneklem büyüklüğü

n_0 = Örneklem büyüklüğü

N = Evren (Anakütle)

z^2 = Güvenirlilik düzeyi

d^2 = Kabul edilebilir hata miktarı

σ^2 = Evrenin varyansı (Evren varyansı bilinmediğinde, örneklem varyansı evren varyansının yansız kestirimi olarak kullanılmaktadır.)

Örneklem büyüklüğünü yeterli hale getirmek için örneklemin evren ortalamasından farkı (kabul edilebilir hata miktarı) 0,4 puan ve güvenirlilik düzeyi %95 alınmıştır (Alfa = 0,05 ve Z= 1,96). Deneklerin ölçülen özelliğe sahip olma bakımından evrendeki varyansı bilinmediğinden evrenin kestiricisi olarak 5 değeri kullanılmıştır. Buna göre belirlenen değerler, yukarıda verilen formüllerde yerlerine konduğunda örneklem büyüklüğü 600 olarak hesaplanmıştır. Hesaplarla ilgili detaylar aşağıda verilmiştir.

$$n_0 = \frac{1,96^2 \times (5)^2}{0,4^2} = 600,25 \text{ ise} \quad n = \frac{600,25}{1 + \frac{600,25}{2187242}} = 600,10$$

Sonuç olarak yukarıdaki olasılıklar ve oranlar kabul edildiğinde, tesadüfi yollarla seçilecek en az 600 deneğin evrendeki denekleri temsil etme olasılığı %95 güvenirlilindedir.

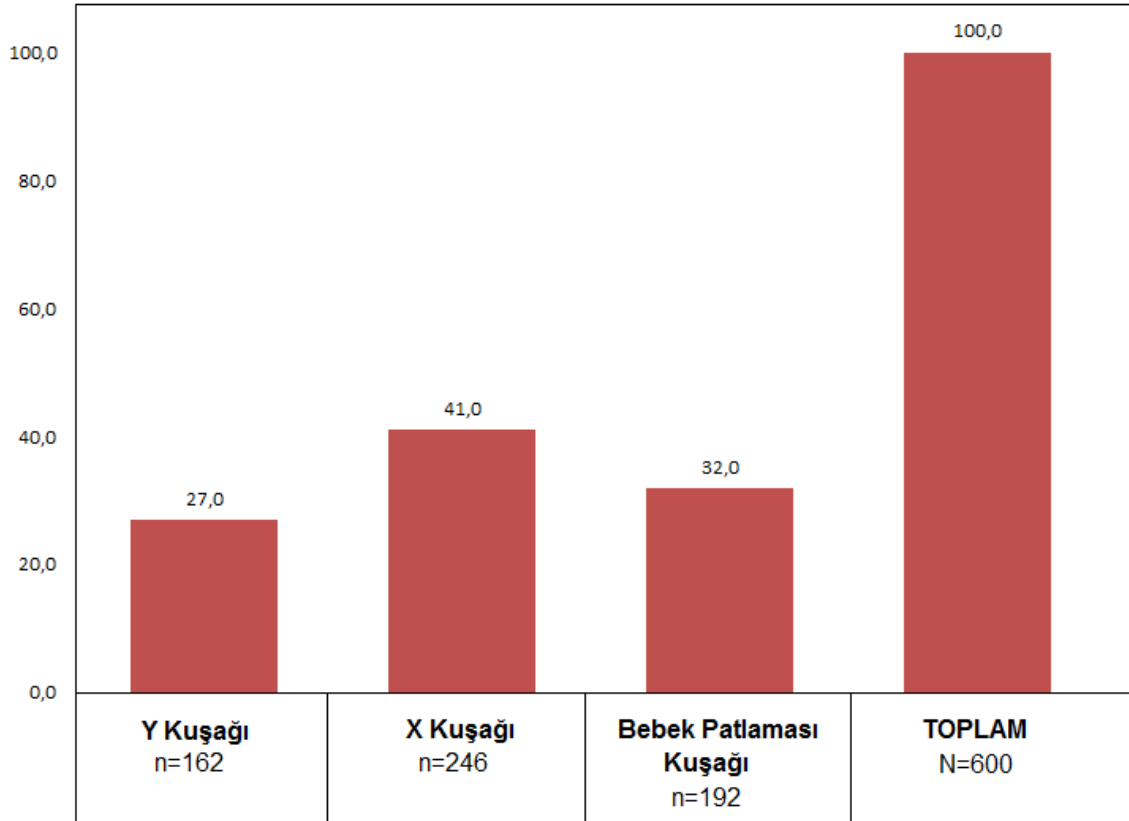
Örneklem büyüklüğünün tabakaların oranlarına göre dağılımı aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 1. Örneklem Büyüklüğünün Tabakalara Göre Dağılımı

Yaş Aralıkları	Evrendeki evli birey sayısı	Tabaka yüzdesi	Örnekleme seçilecek birey sayısı
18-34 yaş arası	585832	27	162
35-49 yaş arası	898782	41	246
50-69 yaş arası	702628	32	192
Toplam:	2187242	100	600

Çalışmada 18-34 yaş aralığının Y Kuşağını, 35-49 yaş aralığının X Kuşağını ve 50-69 yaş aralığının ise Bebek Patlaması Kuşağını temsil ettiği kabul edilmiştir (Tablo 1).

Bu kapsamda araştırma, üç farklı kuşaktaki 600 evli kadın ve erkek üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılanların %27,0'sini (162 kişi) 18-34 (Y Kuşağı), %41,0'ini (246 kişi) 35-49 (X Kuşağı) ve %32,0'sini (192 kişi) 50-69 (Bebek Patlaması Kuşağı) yaş grubunda olanlar oluşturmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Dağılımı

Literatürde kuşaklar sıklıkla Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı, C Kuşağı ve Z Kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak bu çalışmada Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkekler araştırma kapsamına alınmış; Sessiz Kuşak, C Kuşağı ve Z Kuşağı araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bunun nedenleri:

- Sessiz Kuşağın genellikle 1930-1945 yılları arasında doğanları kapsamı (Williams ve Page, 2011, s. 2-8) ve dolayısıyla bu kuşaktaki bireylerin ileri yaşta olmalarından dolayı ulaşılmalarının zor olması, çoğunun eşinin vefat etmiş olması, sağlık sorunları

yaşamaları ve araştırmada kullanılan soru sayısı fazla olduğundan cevaplamada güçlük yaşayabilme ihtimalinin yüksek olması,

- C Kuşağının 1990 yılından sonra doğanları kapsadığı belirtilerek Y Kuşağı ile Z Kuşağı arasında “ara devşirme kuşak” olarak tanımlanmasından dolayı Y Kuşağı ve Z Kuşağının yaş grupları ile çakışması,
- Araştırmanın sadece evli bireyler üzerinde yürütülmesi ve Z Kuşağının ise 2000 yılından sonra doğanları kapsamı (Dereli ve Tolunay, 2015, s. 3), yani bu kuşaktaki en yaşlı bireyin araştırmanın yapıldığı sırada 17 yaşında olması,

hususları etkili olmuştur.

4.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE ARAÇLARI

4.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla bir “anket formu” hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu; bireyler hakkında genel bilgileri, ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımını, karar verme biçimini, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve aile işlevlerini değerlendirme durumlarını belirlemeye yönelik 5 bölümden oluşmaktadır.

4.3.1.1. Araştırmaya Katılanlar Hakkında Genel Bilgiler

Bireyler hakkında genel bilgiler; araştırmaya katılanların cinsiyet, kuşak, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, evlenme yaşı, evlenme şekli, evlilik süresi, sahip olduğu çocuk sayısı ve aylık toplam hane gelirini belirlemeye yönelik kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır.

4.3.1.2. Ailede Rol ve Sorumluluk Dağılımı

Bireylerin ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımına ilişkin bilgiler; “para kazanma”, “faturaların ödenmesi”, “evin ihtiyaçlarını satın alma”, “yemek yapma”, “ev temizliği”, “çamaşır ve bulaşık yıkama”, “ütü”, “ev içindeki tamir işleri” ve “çocuk bakımı”nın ailede daha çok kim tarafından yapıldığı ve bireylerin bu rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumunu belirlemeye yönelik kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır.

4.3.1.3. Ailede Karar Verme Biçimi

Bireylerin ailelerinde karar verme biçimine ilişkin bilgiler; “gelirin kullanımı”, “ev işlerinin yürütülmesi”, “çocuk bakımı ve eğitimi” ile “boş zamanların değerlendirilmesi”ne ailede daha çok kimin karar verdiği ve bireylerin bu karar verme biçiminden memnun olma durumunu belirlemeye yönelik kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır.

4.3.1.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği” araştırmacıdan izin alınarak kullanılmıştır.

Toplam 38 maddeden oluşan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinde yer alan ifadeler arasında 1, 4, 8, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26 ve 27 nolu maddeler eşitlikçi tutum cümlelerini; 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 ve 38 nolu maddeler ise geleneksel tutum cümlelerini içermektedir. Ölçekte yer alan her bir madde 0-5 arası puanlandırılmıştır. Buna göre katılımcı eşitlikçi ifadelerle tamamen katılıyorsa “5”, katılıyorsa “4”, kararsızsa “3”, katılmıyorsa “2”, kesinlikle

katılmıyorsa “1” puan şeklinde; geleneksel ifadeler tamamen katılıyorsa “1”, katılıyorsa “2”, kararsızsa “3”, katılmıyorsa “4”, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan şeklinde puanlandırılmıştır. Bu kapsamda ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190; en düşük puan 38 olarak hesaplanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, kişinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumlara sahip olduğunu, düşük olması ise toplumsal cinsiyet rollerine yönelik geleneksel tutumlara sahip olduğunu göstermektedir.

Zeyneloğlu ve Terzioğlu'nun (2011) çalışmasında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için 0.92; bu çalışmada ise 0.96 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek iç tutarlılığa ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

4.3.1.5. Aile Değerlendirme Ölçeği

Bireylerin aile işlevlerini değerlendirmek amacıyla Epstein, Baldwin ve Bishop (1983) tarafından ABD Brown Üniversitesi ve Butler Hastanesinde Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilen “Aile Değerlendirme Ölçeği (Family Assessment Device)” kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Bulut (1993) tarafından yapılmış ve gerek iç tutarlık gerekse puan değişmezliği açısından $p < ,001$ düzeyinde önemli sonuç verdiği belirlenmiştir. Bu çalışmada ise Aile Değerlendirme Ölçeği Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.99 olarak hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği; ailenin yapısal ve örgütsel özelliğini ve aile üyeleri arasındaki etkileşimi, “sağlıklı” ve “sağlıksız” olarak ayırt edilebilecek şekilde tanımlanmıştır (Akgül Gök, 2013, s. 59). Ölçek 7 alt boyuttan ve olumlu ve olumsuz 60 durum cümlesinden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları: “problem çözme” (2, 12, 24, 35, 50 ve 60. maddeler), “iletişim” (3, 14, 18, 22, 29, 35, 43, 52 ve 59. maddeler), “roller” (4, 8, 10, 15, 23, 30, 34,

40, 45, 53 ve 58. maddeler), “duygusal tepki verebilme” (9, 19, 28, 39, 49 ve 59. maddeler), “gereken ilgiyi gösterme” (5, 13, 25, 33, 37, 42 ve 54. maddeler), “davranış kontrolü” (7, 17, 20, 27, 32, 44, 47, 48 ve 55. maddeler) ve “genel fonksiyonlar”dır (1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36, 41, 46, 51 ve 56. maddeler). Katılımcılar ölçekte yer alan olumlu cümlelere aynen katılıyorsa “1” puan, büyük ölçüde katılıyorsa “2” puan, biraz katılıyorsa “3” puan ve hiç katılmıyorsa “4” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Ölçekte yer alan olumsuz maddelere ise ters kodlama yapılmıştır. Ölçeğe ait puanlar toplanıp madde sayısına bölünerek ölçek puanı hesaplanmaktadır. 2 ve üzeri puan alanların sağlıklı, 2'nin altında puan alanların ise sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğu kabul edilmiştir. Bulut (1993, s. 6-8) Aile Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutlarını şu şekilde açıklamaktadır:

1. **Problem çözme;** ailede maddi ve manevi ortaya çıkan problemlerin, ailenin refahını ve sürekliliğini bozmayacak şekilde, aile üyeleri arasında konuşarak ve uzlaşmacı bir dille çözülmesi yetisi olarak tanımlanmaktadır.
2. **İletişim;** aile üyeleri arasındaki her türlü bilgi alışverişidir. Bu alt boyut ile aile üyeleri arasında dolaysız, açık ve saygılı bir iletişim olup olmadığı ölçülmek istenmektedir.
3. **Roller;** ailenin maddi ve manevi ihtiyaçlarının karşılanması için aile üyelerinin üzerine düşen sorumlulukları ve davranış kalıplarını kapsar. Burada ailenin parasal kaynaklarının yönetimi, çocukların yetiştirilmesi, ev işlerinin yürütülmesi gibi konularda aile üyelerinin üzerine düşen görevleri yerine getirip getirmediği, aile üyeleri arasında iş bölümü olup olmadığı, rollerin eşit ve dengeli paylaşılıp paylaşılmadığı ölçülmek istenmektedir.
4. **Duygusal tepki verebilme;** ailede üyelerden birinin yaşadığı başarı, başarısızlık, sevinç veya üzüntü karşısında diğer aile üyelerinin verdiği tepkiyi kapsamaktadır. Bu alt boyut aile üyeleri arasındaki sözlü ve davranışsal duygu aktarımını ifade etmektedir.

5. **Gereken ilgiyi gösterme;** aile üyeleri arasındaki gösterilmesi gereken ilgi, bakım ve sevgiyi ifade etmektedir. Bu konuda işlevsel bir ailede üyeler birbirlerine aşırı bağımlılık geliştirmedeği gibi birbirlerine karşı aşırı ilgisiz de değildir.
6. **Davranış kontrolü;** aile üyelerinin herhangi bir farklı durum karşısında verdiği tepki ve davranışlarını kapsamaktadır. Bu boyut ile aile üyelerinin davranışlarının çok esnek, çok katı veya dengesiz olup olmadığı ölçülmek istenmektedir.
7. **Genel fonksiyonlar** alt boyutu ise ailede işlevlerin sağlıklı olup olmadığını genel olarak değerlendirmektedir.

4.3.2. Anket Formunun Uygulanması

Anket formunun uygulama aşamasına geçilmeden önce, anket formunda yer alan “Aile Değerlendirme Ölçeği”nin Türçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Bulut (1993)’dan ve “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”ni geliştiren Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011)’ndan yazılı izin alınmıştır.

Anket formları araştırmacının ulaşabildiği semt ve mahallelerde yüz yüze görüşmeyi kabul eden bireylerle birebir, kabul etmeyenlerle ise anketlerin dağıtılıp, sonrasında toplanması sonucunda elde edilmiştir. Söz konusu anket çalışması 2017 Ekim ve Kasım aylarında gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme ortalama 40-45 dk. sürmüştür.

4.4. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ

Araştırmaya ilişkin toplanan veriler SPSS Statistics 22.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bireyler hakkında genel bilgiler ve bu bilgilerin kuşaklara ve cinsiyete göre dağılımları; frekans ve yüzde değerleri ile açıklanmıştır.

Bireylerin kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı, rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu, karar verme biçimi ve karar verme biçiminden memnun olma durumu da yine frekans ve yüzde değerleri ile açıklanmıştır. Ayrıca veri sayısı yeterli olan gruplar arasında istatistiksel olarak önemli fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Ki-Kare testi (Chi-Square testi) yapılmıştır.

Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinde yer alan maddelere verdikleri cevapların incelenmesinde; önce araştırmaya katılanların ölçekte yer alan 38 maddeye verdiği puanlar toplanmış ve her bir katılımcının toplam puanı elde edilmiştir. Ardından bu toplam puanların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre dağılımını incelemek için her bir grubun puan ortalaması alınmış ve verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediğini anlamak için söz konusu grupların basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. -1 ile +1 arasında basıklık ve çarpıklık değerleri verinin normal dağılım özelliği gösterdiğini belirtmektedir (Pallant, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2014). Buna göre X Kuşağında "lise" ve "üniversite" öğrenim düzeyine ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin istenilen aralıkta olduğu, diğer tüm gruplarda ise basıklık ve çarpıklık değerlerinin ya istenilen aralıkta olmadığı ya da veri sayısının yeterli olmadığı ($n < 30$), dolayısıyla da verilerin normal dağılım özelliği göstermediği belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmaya katılanların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için parametrik olmayan bir yöntem olan Kruskal Wallis Testi ve farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yine parametrik olmayan bir yöntem olan Mann-Whitney U Testinden yararlanılmıştır. X Kuşağındaki "lise" ve "üniversite" öğrenim düzeyi arasındaki farkı belirlemek için ise parametrik bir yöntem olan Bağımsız Gruplar t-testinden yararlanılmıştır.

Bireylerin Aile Değerlendirme Ölçeğinde yer alan maddelere verdikleri cevapların incelenmesinde; araştırmaya katılanların ölçekte yer alan 60 durum cümlesine verdiği cevaplara ilişkin puanlar toplanmış ve her bir katılımcının toplam puanı elde edilmiştir. Ardından bu toplam puanların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre dağılımını incelemek için her bir grubun toplam puan ortalamaları alınmıştır. 2 ve üzeri puan alanların sağlıklı, 2'nin altında puan alanların ise sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğu kabul edilmiştir. Ardından her bir grupta elde edilen toplam puan ortalamalarının dağılımları incelenmiş ve grupların basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Buna göre Aile Değerlendirme Ölçeğinin sadece "roller" alt boyutu için Bebek Patlaması Kuşağındaki "lise" ve "üniversite" öğrenim düzeyine ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin istenilen aralıkta olduğu, diğer tüm gruplarda ise basıklık ve çarpıklık değerlerinin ya istenilen aralıkta olmadığı ya da veri sayısının yeterli olmadığı ($n < 30$), dolayısıyla da verilerin normal dağılım özelliği göstermediği belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmaya katılanların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için parametrik olmayan bir yöntem olan Kruskal Wallis Testi ve farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yine parametrik olmayan bir yöntem olan Mann-Whitney U Testinden yararlanılmıştır. Aile Değerlendirme Ölçeğinin "roller" alt boyutu için Bebek Patlaması Kuşağındaki "lise" ve "üniversite" öğrenim düzeyi arasındaki farkı belirlemek için ise parametrik bir yöntem olan Bağımsız Gruplar T-testinden yararlanılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerleri her üç kuşakta, her iki cinsiyette ve tüm öğrenim düzeyi gruplarında istenilen aralıkta (-1 ile +1 arasında) olmadığından parametrik olmayan bir yöntem olan Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısından yararlanılmıştır.

5. BÖLÜM

BULGULAR

Bu çalışma; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek, aile işlevlerini değerlendirmek ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgular 4 bölümde toplanmıştır. Birinci bölümde araştırmaya katılanlar hakkında genel bilgiler; ikinci bölümde araştırmaya katılanların ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı; üçüncü bölümde araştırmaya katılanların ailelerinde karar verme biçimi; dördüncü bölümde araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, beşinci bölümde araştırmaya katılanların aile işlevlerini değerlendirme durumu ve altıncı bölümde ise araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

5.1. ARAŞTIRMAYA KATILANLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Araştırmaya katılanların cinsiyet, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, evlenme yaşı, evlenme şekli, evlilik süresi, çocuk sayısı ve aylık toplam hane gelirine ilişkin bulgular ve bu bulguların kuşaklara ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 2 ve Şekil 1-9 arasında verilmiştir.

Araştırma, üç farklı kuşaktaki 600 evli kadın ve erkek üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılanların %27,0'si Y Kuşağında, %41,0'i X Kuşağında ve %32,0'si ise Bebek Patlaması Kuşağındadır.

5.1.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Durumu

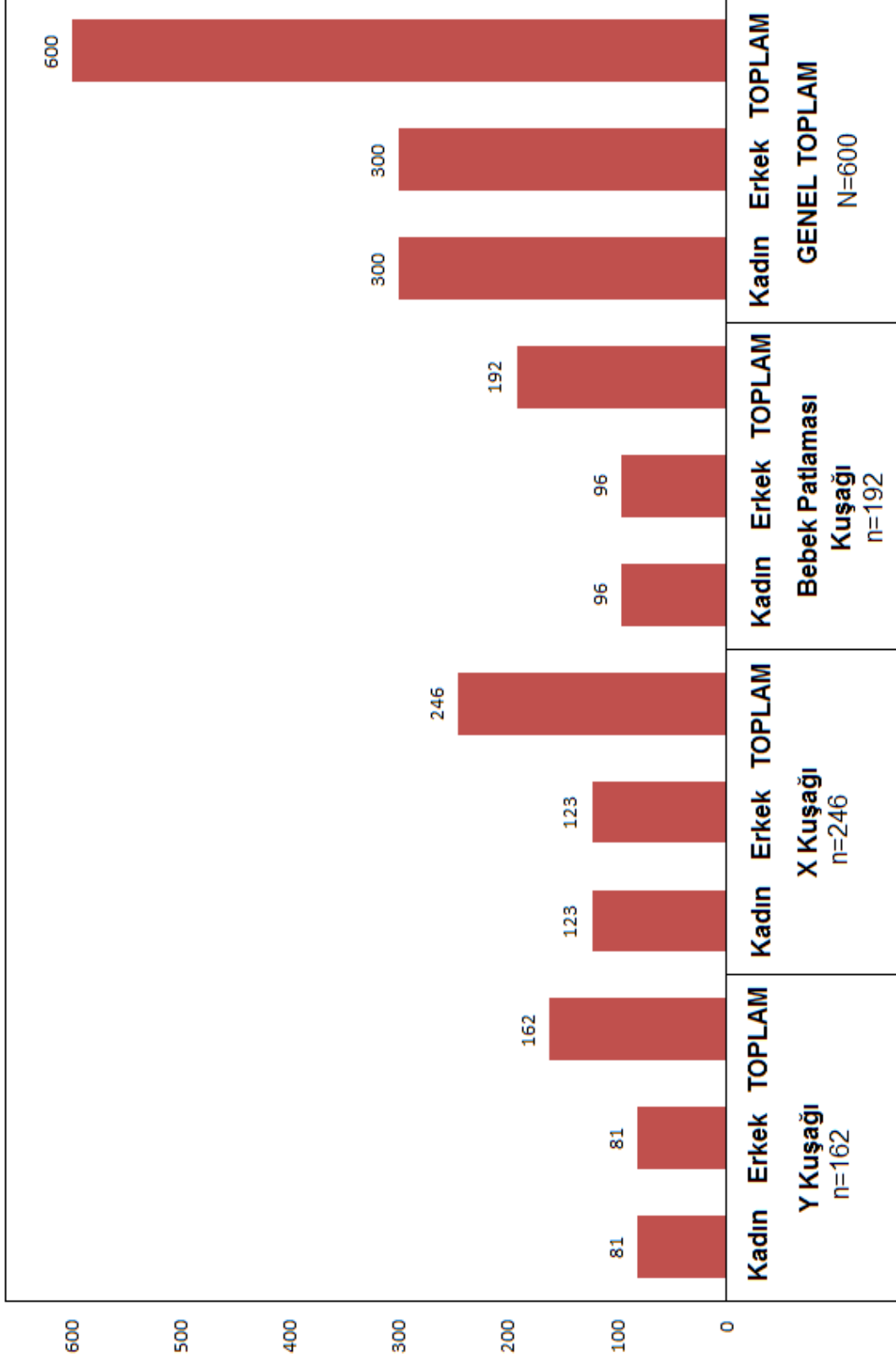
Araştırma kapsamına alınanların %50'sini erkekler, %50'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu oran her üç kuşakta da eşit olarak belirlenmiştir (Şekil 2).

5.1.2. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Düzeyi

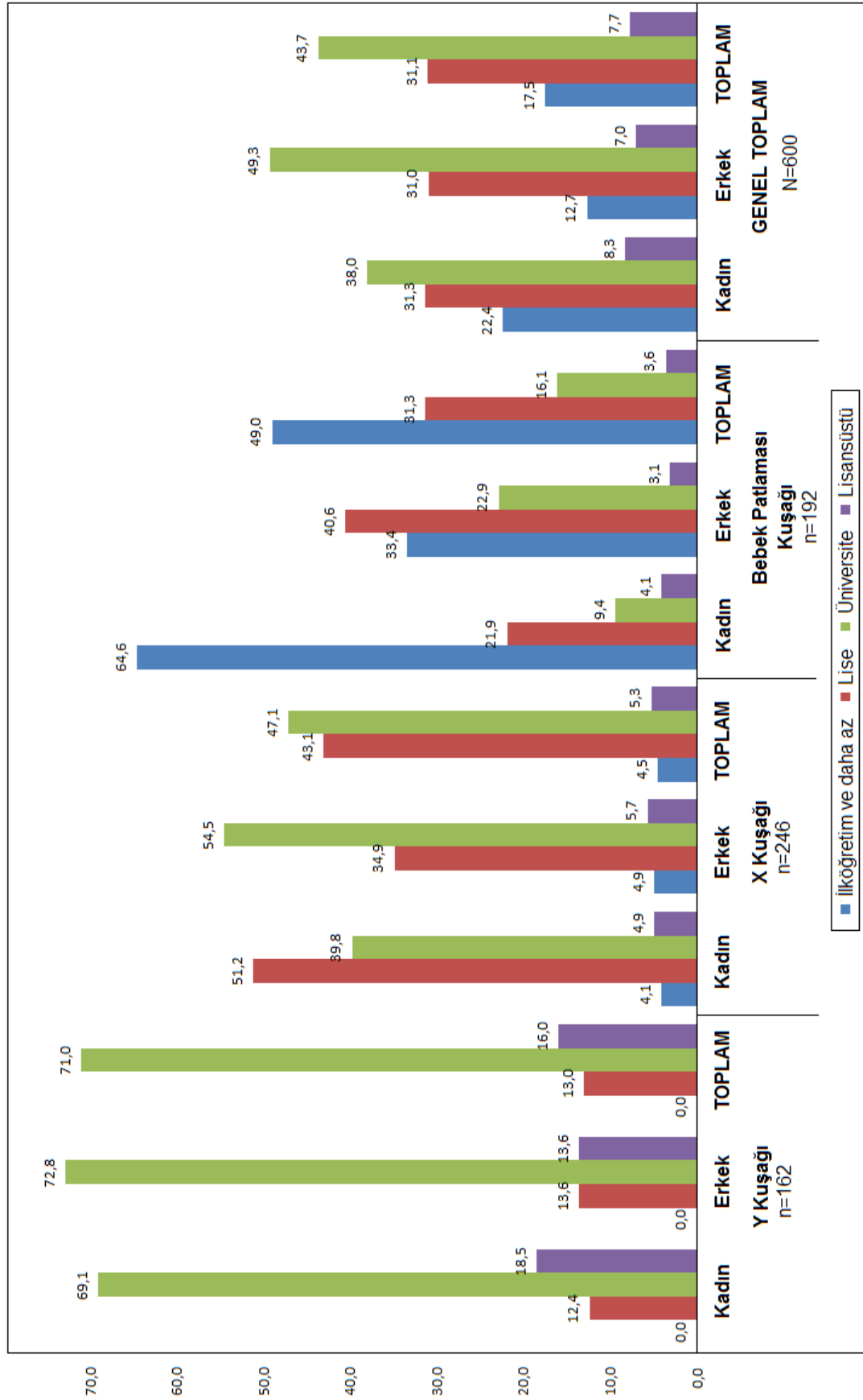
Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri incelendiğinde; “üniversite” eğitimi alanların %43,7 ile önde geldiği ve “üniversite” eğitimi alan erkeklerin oranının kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır (Kadın %38,0; Erkek %49,3) (Şekil 3).

Konu kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağı ve X Kuşağında “üniversite” (Y Kuşağı %71,0; X Kuşağı %47,1); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” (%49,0) öğrenim düzeyine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir (Şekil 3).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde ise Y Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde “üniversite” (Kadın %69,1; Erkek %72,8); X Kuşağındaki kadınlarda “lise” (%51,2), erkeklerde “üniversite” (%54,5); Bebek Patlaması Kuşağında ise kadınlarda “ilköğretim ve daha az” (%64,6), erkeklerde “lise” (%40,6) öğrenim düzeyine sahip olanların önde geldiği bulunmuştur (Şekil 3). Ayrıca Şekil 3 incelendiğinde her üç kuşakta da erkeklerin öğrenim düzeyinin kadınlardan yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 3. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Öğrenim Düzeyi

5.1.3. Araştırmaya Katılanların Çalışma Durumu

Araştırmaya katılanların çoğunluğunu (%72,7) tam zamanlı çalışanlar oluşturmaktadır. Tam zamanlı çalışan erkeklerin oranı kadınlardan yüksektir (Kadın %61,0; Erkek %84,3) (Şekil 4).

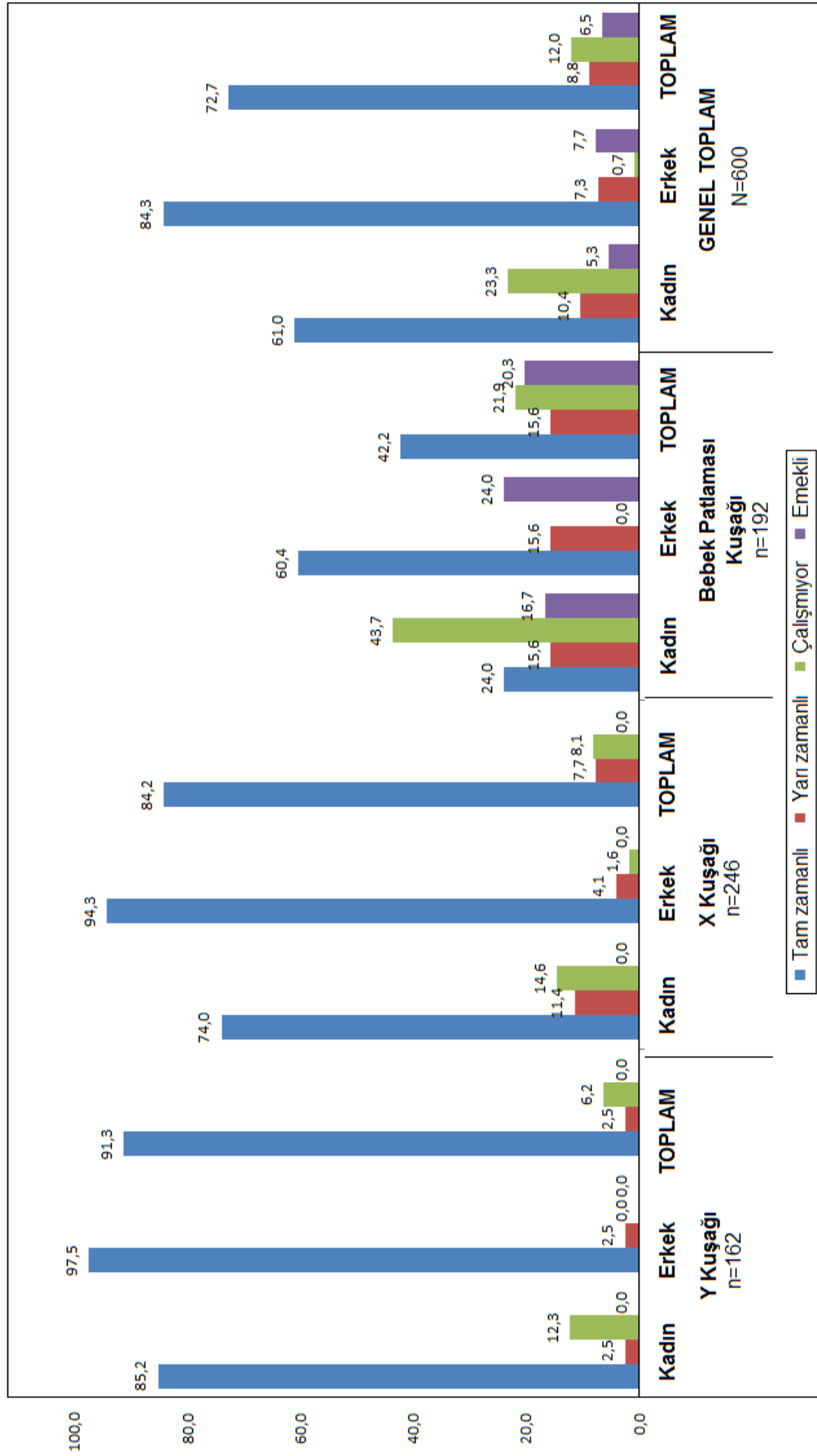
Konu kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağındaki ve X Kuşağındaki bireylerin çoğunluğunun (Y Kuşağı %91,3; X Kuşağı %84,2), Bebek Patlaması Kuşağında ise yarıdan azının (%42,2) tam zamanlı çalıştığı bulunmuştur (Şekil 4).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde ise Y Kuşağı ve X Kuşağında hem kadın hem erkeklerde tam zamanlı çalışanların (Y Kuşağı Kadın %85,2, Erkek %97,5; X Kuşağı Kadın %74,0, Erkek %94,3); Bebek Patlaması Kuşağında ise kadınlarda çalışmayanların (%43,7), erkeklerde tam zamanlı çalışanların (%60,4) önde geldiği belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca her üç kuşakta da tam zamanlı çalışan erkeklerin oranının kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır (Şekil 4).

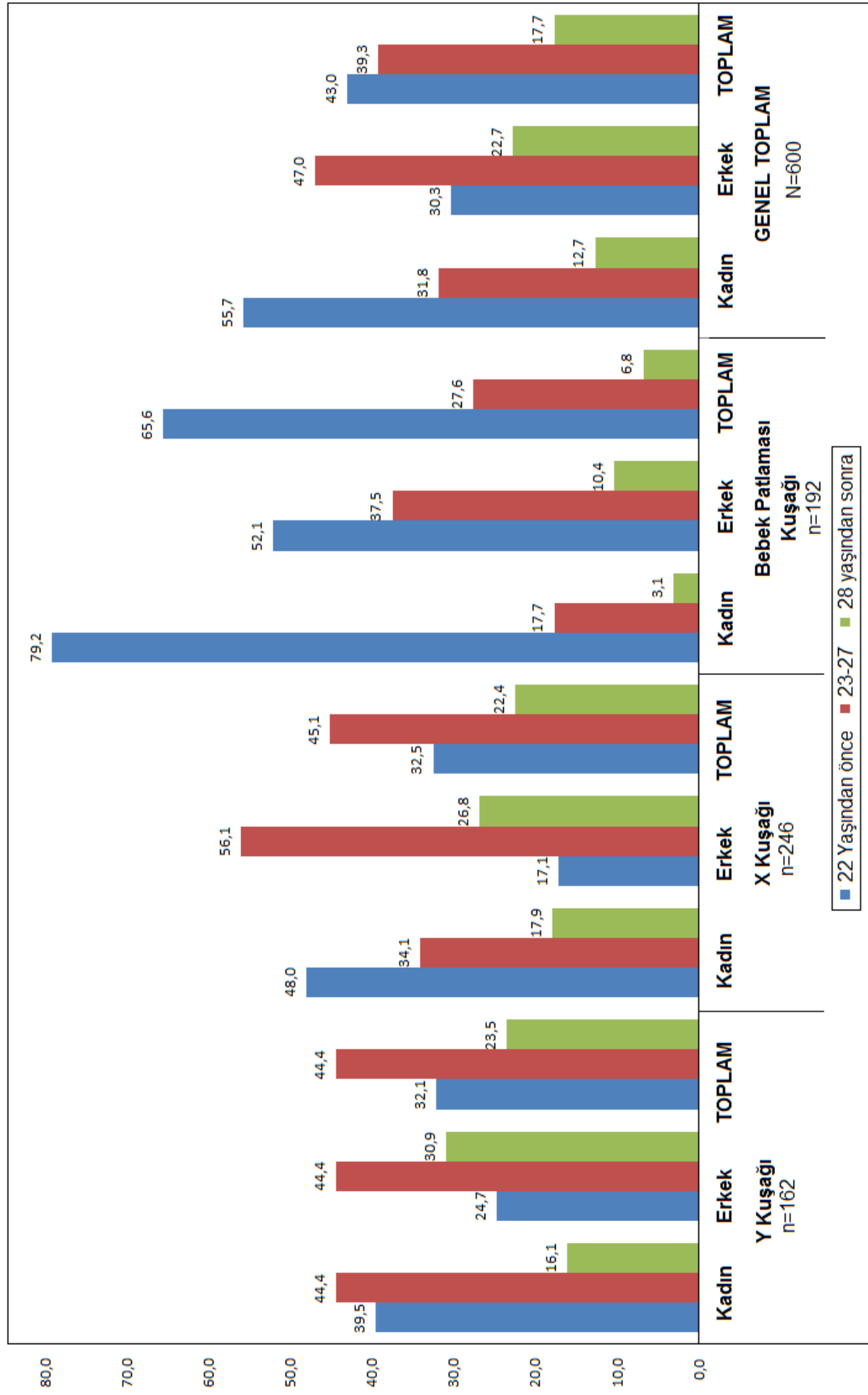
5.1.4. Araştırmaya Katılanların Evlenme Yaşı

Araştırmaya katılanlar arasında 22 yaşından önce evlenenler önde gelmektedir (%43,0). Konu cinsiyete göre incelendiğinde; kadınlarda 22 yaşından önce (%55,7), erkeklerde 23-27 yaş grubunda (%47,0) evlenenler önde gelmektedir (Şekil 5).

Konu kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağı ve X Kuşağında 23-27 (Y Kuşağı %44,4; X Kuşağı %45,1), Bebek Patlaması Kuşağında ise 22 yaşından önce (%65,6) evlenenlerin önde geldiği görülmektedir (Şekil 5).

Şekil 4. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Çalışma Durumu

Şekil 5. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Evlenme Yaşı

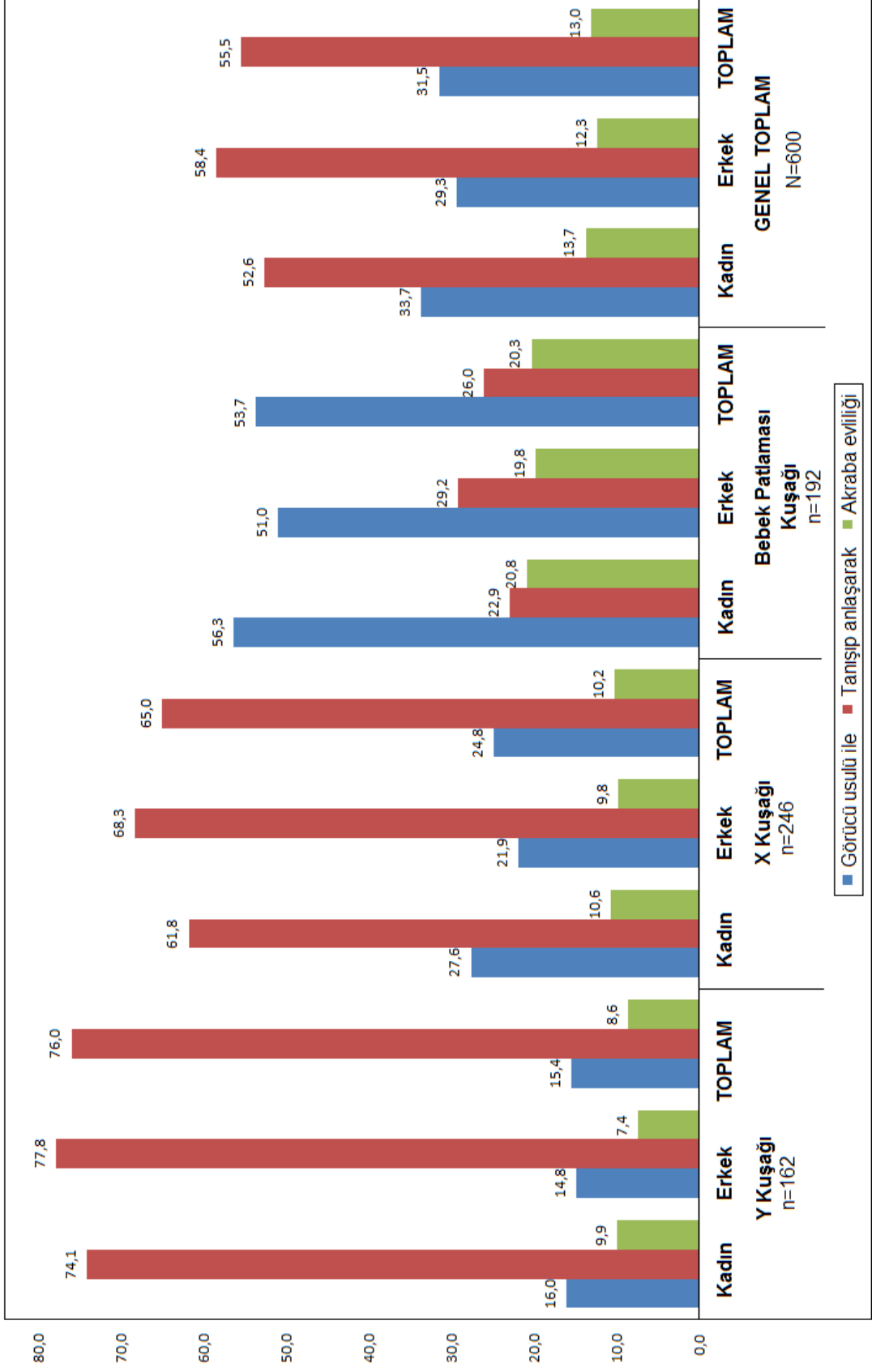
Konu Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde ise her üç kuşakta da kadınların erkeklere göre daha erken yaşlarda evlendiği Şekil 5'te görülmektedir.

5.1.5. Araştırmaya Katılanların Evlenme Şekli

Araştırmaya katılanlar arasında tanışıp anlaşarak evlenenler çoğunlukta (%55,5) olup bunu sırasıyla görücü usulü ile evlenenler (%31,5) ve akraba evliliği gerçekleştirenler (%13,0) izlemektedir. Tanışıp anlaşarak evlenen erkeklerin oranı kadınlardan yüksektir (Kadın %52,6; Erkek %58,4) (Şekil 6).

Konu kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşığı ve X Kuşığında tanışıp anlaşarak (Y Kuşığı %76,0; X Kuşığı %65,0); Bebek Patlaması Kuşığında ise görücü usulü ile (%53,7) evlenenlerin önde geldiği belirlenmiştir (Şekil 6).

Konu Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde ise her üç kuşakta da tanışıp anlaşarak evlenen erkeklerin oranının kadınlardan (Y Kuşığı Kadın %74,1, Erkek %77,8; X Kuşığı Kadın %61,8, Erkek %68,3; Bebek Patlaması Kuşığı Kadın %22,9, Erkek %29,2); görücü usulü ile evlenen kadınların oranının ise erkeklerden (Y Kuşığı Kadın %16,0, Erkek %14,8; X Kuşığı Kadın %27,6, Erkek %21,9; Bebek Patlaması Kuşığı Kadın %56,3; Erkek %51,0) yüksek olduğu bulunmuştur (Şekil 6).

Şekil 6. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Evlenme Şekli

5.1.6. Araştırmaya Katılanların Evlilik Süresi

Araştırmaya katılanların %51,1'i "10 yıldan fazla" süredir evli olduğunu bildirmiştir. "10 yıldan fazla" süredir evli olan kadınların oranı erkeklerden yüksektir (Kadın %53,0; Erkek %49,3) (Şekil 7).

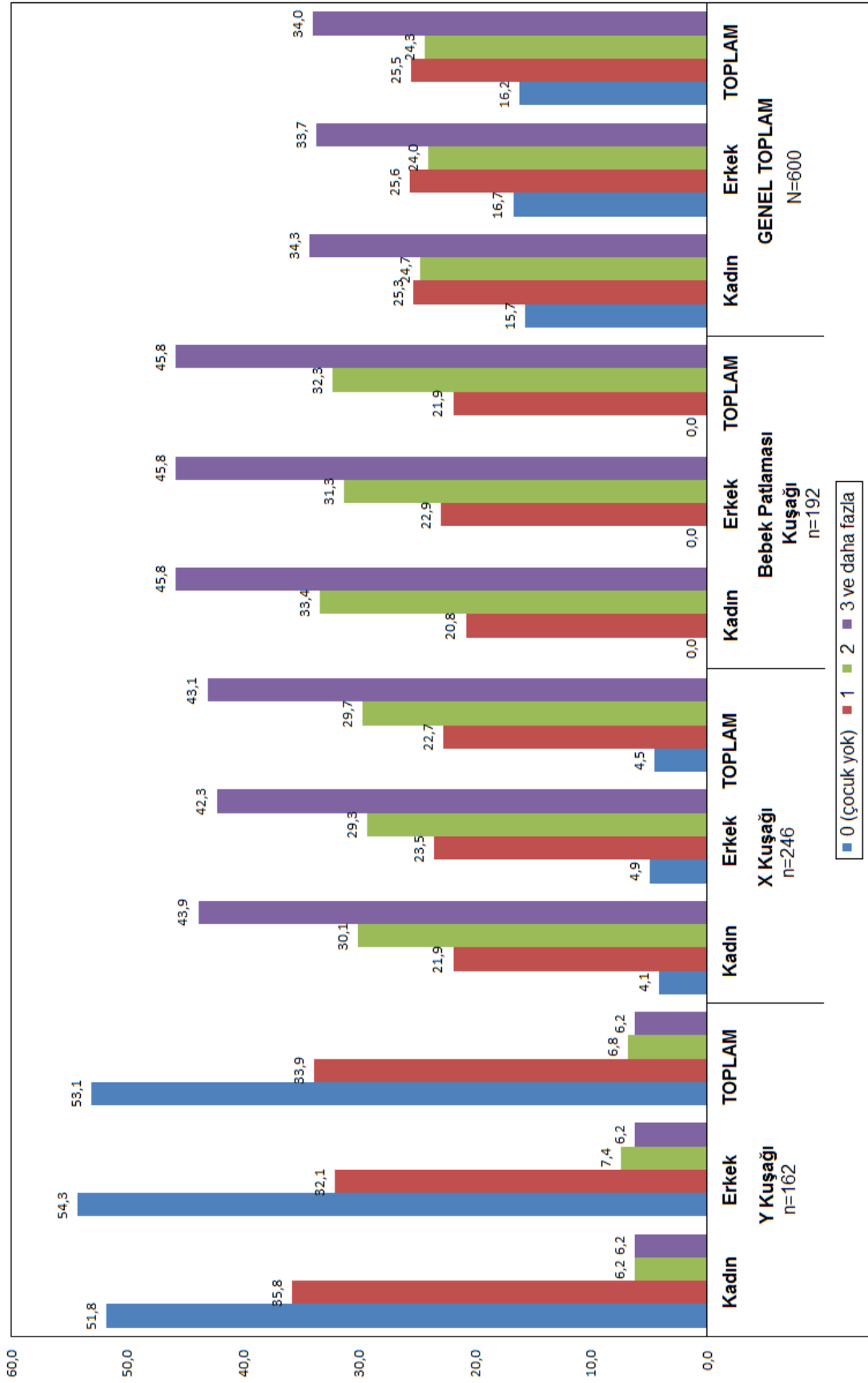
Araştırmaya katılanların evlilik süresi kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağında 0-3 (%55,6), X Kuşağı (%51,2) ve Bebek Patlaması Kuşağında ise "10 yıldan fazla" (%90,6) süredir evli olanların önde geldiği bulunmuştur (Şekil 7).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde; Y Kuşağındaki hem kadın hem de erkeklerde 0-3 yıldır evli olanlar (Kadın %45,6; Erkek %65,4) önde gelmekle birlikte, bu kuşakta 0-3 yıldır evli olan kadınların oranı ile 4-6 yıldır evli olan kadınların oranının (%42,0) birbirine oldukça yakın olduğu bulunmuştur. Araştırmada X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde ise "10 yıldan fazla" süredir evli olanların önde geldiği görülmektedir (X Kuşağı Kadın %53,7, Erkek %48,8; Bebek Patlaması Kuşağı Kadın %91,7, Erkek %89,6) (Şekil 7).

5.1.7. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı

Araştırmada gerek genel olarak (%34,0) gerekse her iki cinsiyette de (Kadın %34,3, Erkek %33,7) "3 ve daha fazla" çocuk sahibi olanlar önde gelmektedir (Şekil 8).

Konu kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağında çocuk sahibi olmayanların (%53,1), X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise "3 ve daha fazla" çocuk sahibi olanların (X Kuşağı %43,1; Bebek Patlaması Kuşağı %45,8) önde geldiği belirlenmiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Sahip Olduğu Çocuk Sayısı

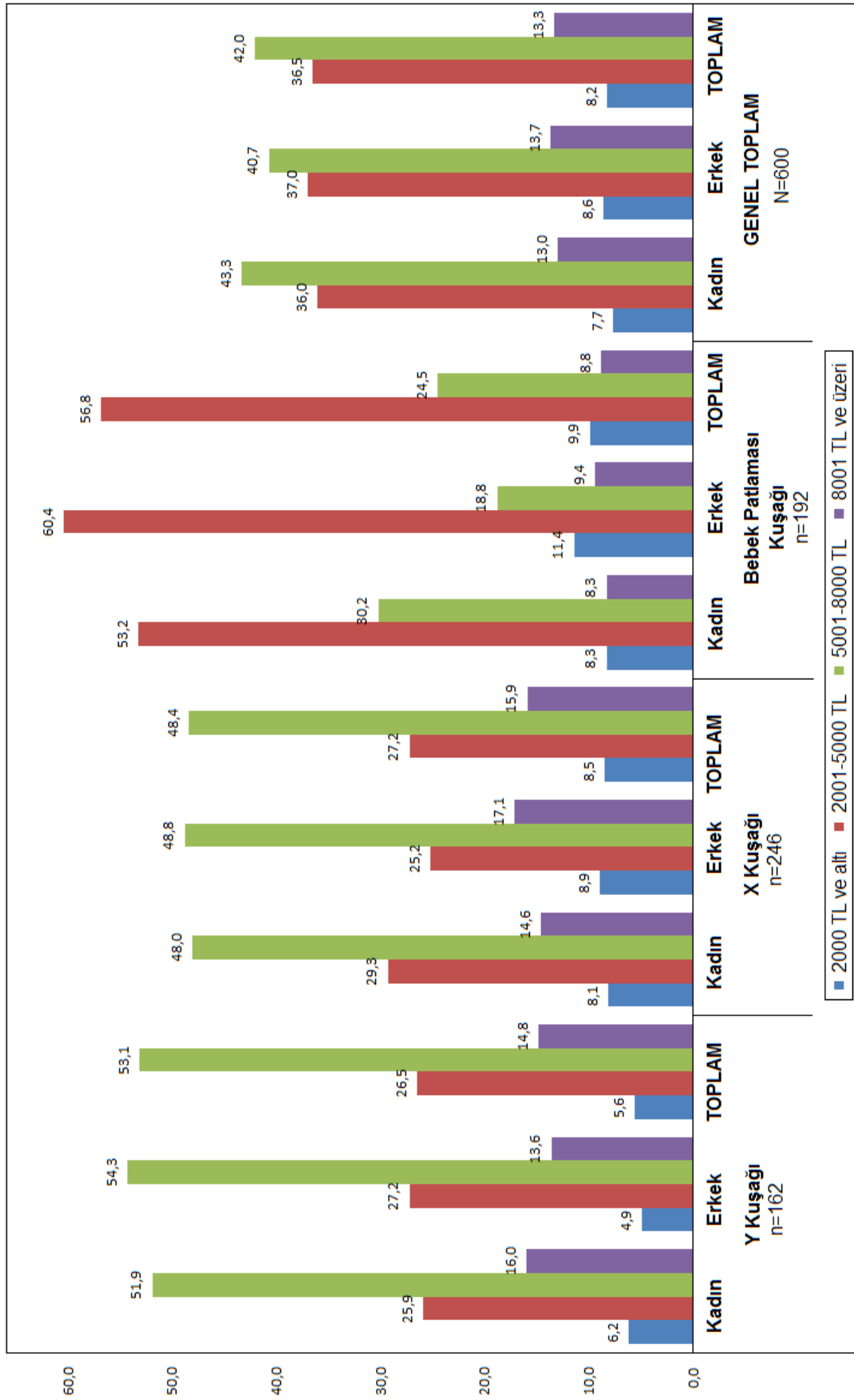
Konu Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde de Y Kuşığındaki hem kadın hem erkeklerde çocuk sahibi olmayanların (Kadın %51,8; Erkek %54,3); X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki hem kadın hem erkeklerde “3 ve daha fazla” çocuk sahibi olanların (X Kuşığı Kadın %43,9, Erkek %42,3; Bebek Patlaması Kuşığı Kadın %45,8, Erkek %45,8) önde geldiği belirlenmiştir (Şekil 8).

5.1.8. Araştırmaya Katılanların Aylık Toplam Hane Geliri

Araştırmada gerek genel (%42,0) gerekse hem kadın hem erkeklerde (Kadın %43,3; Erkek %40,7) 5001-8000 TL aylık hane gelirine sahip olanlar önde gelmektedir (Şekil 9).

Araştırmaya katılanların aylık hane geliri kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşığı ve X Kuşığında 5001-8000 TL (Y Kuşığı %53,1; X Kuşığı %48,4); Bebek Patlaması Kuşığında ise 2001-5000 TL (%56,8) aylık hane gelirine sahip olanların önde geldiği görülmektedir (Şekil 9).

Konu Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde de Y Kuşığı ve X Kuşığındaki hem kadın hem erkeklerde 5001-8000 TL (Y Kuşığı Kadın %51,9, Erkek %54,3; X Kuşığı Kadın %48,0, Erkek %48,8); Bebek Patlaması Kuşığındaki hem kadın hem erkeklerde ise 2001-5000 TL (Kadın %53,2; Erkek %60,4) aylık hane gelirine sahip olanlar önde gelmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Aylık Toplam Hane Geliri

Tablo 2. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Genel Bilgileri

Genel Bilgiler	Y Kuşağı						X Kuşağı						Bebek Patlaması Kuşağı						GENEL TOPLAM								
	Kadın		Erkek		TOPLAM		Kadın		Erkek		TOPLAM		Kadın		Erkek		TOPLAM		Kadın		Erkek		TOPLAM				
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%			
Öğrenim düzeyi	İlköğretim ve daha az																										
	10	12,4	11	13,6	21	13,0	-	-	-	-	5	4,1	6	4,9	11	4,5	62	64,6	32	33,4	94	49,0	67	22,4	38	12,7	105
Üniversite	Lise																										
	56	69,1	59	72,8	115	71,0	49	39,8	67	54,5	116	47,1	9	9,4	22	22,9	31	16,1	114	38,0	148	49,3	262	43,7	148	49,3	262
Çalışma durumu	Lisansüstü																										
	69	85,2	79	97,5	148	91,3	91	74,0	116	94,3	207	84,2	23	24,0	58	60,4	81	42,2	183	61,0	253	84,3	436	72,7	253	84,3	436
Evlenme Yaşı	Tam zamanlı																										
	2	2,5	2	2,5	4	2,5	14	11,4	5	4,1	19	7,7	15	15,6	15	15,6	30	15,6	31	10,4	22	7,3	53	8,8	22	7,3	53
Evlenme şekli	Çalışmıyor																										
	10	12,3	-	-	10	6,2	18	14,6	2	1,6	20	8,1	42	43,7	-	-	42	43,7	-	-	42	21,9	70	23,3	2	0,7	72
Evlilik Süresi	Emekli																										
	32	39,5	20	24,7	52	32,1	59	48,0	21	17,1	80	32,5	76	79,2	50	52,1	126	65,6	167	55,7	91	30,3	258	43,0	91	30,3	258
Evlenme şekli	22 yaşından önce																										
	36	44,4	36	44,4	72	44,4	42	34,1	69	56,1	111	45,1	17	17,7	36	37,5	53	27,6	95	31,8	141	47,0	236	39,3	141	47,0	236
Evlenme şekli	28 yaşından sonra																										
	13	16,1	25	30,9	38	23,5	22	17,9	33	26,8	55	22,4	3	3,1	10	10,4	13	6,8	38	12,7	68	22,7	106	17,7	68	22,7	106
Evlenme şekli	Görücü usulü																										
	60	74,1	63	77,8	123	76,0	76	61,8	84	68,3	160	65,0	22	22,9	28	29,2	50	26,0	158	52,6	175	58,4	333	55,5	175	58,4	333
Evlenme şekli	Tanışıp anlaşarak																										
	8	9,9	6	7,4	14	8,6	13	10,6	12	9,8	25	10,2	20	20,8	19	19,8	39	20,3	41	13,7	37	12,3	78	13,0	37	12,3	78
Evlenme şekli	Akraba evliliği																										
	37	45,6	53	65,4	90	55,6	12	9,7	15	12,2	27	11,0	-	-	1	1,0	1	0,5	49	16,3	69	23,0	118	19,7	69	23,0	118
Evlenme şekli	0-3 yıl																										
	34	42,0	23	28,4	57	35,2	20	16,3	22	17,9	42	17,1	1	1,0	2	2,1	3	1,6	55	18,3	47	15,7	102	17,0	47	15,7	102
Evlenme şekli	4-6 yıl																										
	5	6,2	3	3,7	8	4,9	25	20,3	26	21,1	51	20,7	7	7,3	7	7,3	14	7,3	37	12,4	36	12,0	73	12,2	36	12,0	73
Evlenme şekli	7-10 yıl																										
	5	6,2	2	2,5	7	4,3	66	53,7	60	48,8	126	51,2	88	91,7	86	89,6	174	90,6	159	53,0	148	49,3	307	51,1	148	49,3	307
Evlenme şekli	10 yıldan fazla																										
	42	51,8	44	54,3	86	53,1	5	4,1	6	4,9	11	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Evlenme şekli	0 (çocuk yok)																										
	29	35,8	26	32,1	55	33,9	27	21,9	29	23,5	56	22,7	20	20,8	22	22,9	42	21,9	76	25,3	77	25,6	153	25,5	77	25,6	153
Evlenme şekli	1																										
	5	6,2	6	7,4	11	6,8	37	30,1	36	29,3	73	29,7	32	33,4	30	31,3	62	32,3	74	24,7	72	24,0	146	24,3	72	24,0	146
Evlenme şekli	2																										
	5	6,2	5	6,2	10	6,2	54	43,9	52	42,3	106	43,1	44	45,8	44	45,8	88	45,8	103	34,3	101	33,7	204	34,0	101	33,7	204
Evlenme şekli	3 ve daha fazla																										
	5	6,2	4	4,9	9	5,6	10	8,1	11	8,9	21	8,5	8	8,3	11	11,4	19	9,9	23	7,7	26	8,6	49	8,2	26	8,6	49
Evlenme şekli	2000 TL ve altı																										
	21	25,9	22	27,2	43	26,5	36	29,3	31	25,2	67	27,2	51	53,2	58	60,4	109	56,8	108	36,0	111	37,0	219	36,5	111	37,0	219
Evlenme şekli	2001-5000 TL																										
	42	51,9	44	54,3	86	53,1	59	48,0	60	48,8	119	48,4	29	30,2	18	18,8	47	24,5	130	43,3	122	40,7	252	42,0	122	40,7	252
Evlenme şekli	5001-8000 TL																										
	13	16,0	11	13,6	24	14,8	18	14,6	21	17,1	39	15,9	8	8,3	9	9,4	17	8,8	39	13,0	41	13,7	80	13,3	41	13,7	80
Evlenme şekli	8001 TL ve üstü																										

5.2. AİLEDE ROL VE SORUMLULUK DAĞILIMINA İLİŞKİN BİLGİLER

Bireylerin kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı ve bu rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumuna ilişkin bilgileri Tablo 3-10 ve Şekil 10-11 arasında verilmiştir.

5.2.1. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

Araştırmaya katılanların ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı genel olarak incelendiğinde; “para kazanma” (%51,4) ve “ev içindeki tamir işleri”ni (%94,8) “daha çok erkek”lerin; “evin ihtiyaçlarını satın alma” (%45,3), “yemek yapma” (%75,7), “ev temizliği” (%75,8), “çamaşır ve bulaşık yıkama” (%77,0), “ütü” (%77,5) ve “çocuk bakımı”ni (%86,3) “daha çok kadın”ların; “faturaların ödenmesi”ni ise eşiyile “birlikte” yapanların (%44,2) önde geldiği bulunmuştur (Tablo 3).

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı incelendiğinde; hem kadınlarda hem de erkeklerde “para kazanma” konusunda “daha çok erkek”lerin (Kadın %50,4; Erkek %52,3); “faturaların ödenmesi” konusunda ise eşiyile “birlikte” (Kadın %43,7; Erkek %44,7) yaptığını belirtenlerin başta geldiği saptanmıştır. Araştırmaya katılanların cinsiyete göre “para kazanma” ve “faturaların ödenmesi” konularındaki rol ve sorumluluk dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>,05$). Buna göre “*H1: Ailede ‘para kazanma’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” ve “*H2: Ailede ‘faturaların ödenmesi’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezleri reddedilmiştir (Tablo 3).

Araştırmada her iki cinsiyette de “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunu “daha çok kadın”ların yaptığını belirtenler önde gelmektedir (Kadın %49,0;

Erkek %41,7). Araştırmaya katılanların cinsiyete göre “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>,05$). Buna göre “*H3: Ailede ‘evin ihtiyaçlarını satın alma’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi reddedilmiştir (Tablo 3).

Araştırmada hem kadın hem de erkeklerin çoğunluğu "yemek yapma" (Kadın %78,7; Erkek %72,6), "ev temizliği" (Kadın %82,0; Erkek %69,7), "çamaşır ve bulaşık yıkama" (Kadın %85,3; Erkek %68,7), “ütü” (Kadın %82,0; Erkek %73,0) ve “çocuk bakımı”nı (Kadın %88,5; Erkek %84,0) “daha çok kadın”ların; “ev içindeki tamir işleri”ni ise “daha çok erkek”lerin (Kadın %95,3; Erkek %94,3) yaptığını belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

		Kadın		Erkek		TOPLAM		x ²	sd	P
		f	%	f	%	f	%			
Para kazanma	Daha çok kadın	12	4,0	11	3,7	23	3,8	0,25	2	0,88
	Daha çok erkek	151	50,4	157	52,3	308	51,4			
	Birlikte	137	45,7	132	44,0	269	44,8			
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	56	18,6	46	15,3	102	17,0	1,23	2	0,54
	Daha çok erkek	113	37,7	120	40,0	233	38,8			
	Birlikte	131	43,7	134	44,7	265	44,2			
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	147	49,0	125	41,7	272	45,3	4,77	2	0,09
	Daha çok erkek	37	12,3	53	17,7	90	15,0			
	Birlikte	116	38,7	122	40,6	238	39,7			
Yemek yapma	Daha çok kadın	236	78,7	218	72,6	454	75,7	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	64	21,3	82	27,4	146	24,3			
Ev temizliği	Daha çok kadın	246	82,0	209	69,7	455	75,8	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	54	18,0	91	30,3	145	24,2			
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	256	85,3	206	68,7	462	77,0	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	44	14,7	94	31,3	138	23,0			
Ütü	Daha çok kadın	246	82,0	219	73,0	465	77,5	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	3	1,0	3	1,0	6	1,0			
	Birlikte	51	17,0	78	26,0	129	21,5			
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	286	95,3	283	94,3	569	94,8			
	Birlikte	14	4,7	17	5,7	31	5,2			
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	224	88,5	210	84,0	434	86,3	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	29	11,5	40	16,0	69	13,7			

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı incelendiğinde; Y Kuşağı ve X Kuşağında “para kazanma” (Y Kuşağı %58,6; X Kuşağı %54,5) ve “faturaların ödenmesi” (Y Kuşağı %65,4; X Kuşağı %55,3) konularını eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenler önde gelmektedir. Bebek Patlaması Kuşağında ise bu rolleri (Para kazanma %77,1; faturaların ödenmesi %71,9) “daha çok erkek”lerin yaptığı belirlenmiştir. “Para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ne ilişkin konularda kuşaklar arasında elde edilen farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu bulunmuştur ($p < ,05$). Buna göre *“H4: Ailede ‘para kazanma’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* ve *“H5: Ailede ‘faturaların ödenmesi’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezleri kabul edilmiştir. “Para kazanma” ile “faturaların ödenmesi” konularında kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; farkın Bebek Patlaması Kuşağından kaynaklandığı görülmektedir. Buna göre gerek “para kazanma” gerekse “faturaların ödenmesi” konularını Bebek Patlaması Kuşağında “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtenlerin oranının Y Kuşağı ve X Kuşağından yüksek, aynı konuları eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenlerin oranının ise Y Kuşağı ve X Kuşağından düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Araştırmada “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda; Y Kuşağında eşiyile “birlikte” yapanların (%54,3), X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise “daha çok kadın”lar tarafından yapıldığını belirtenlerin (X Kuşağı %44,7; Bebek Patlaması Kuşağı %53,1) önde geldiği bulunmuştur. “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda kuşaklar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Buna göre *“H6: Ailede ‘evin ihtiyaçlarını satın alma’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi kabul edilmiştir. “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; farkın Y Kuşağından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre Y Kuşağında evin ihtiyaçlarını eşiyile “birlikte” satın

aldığını bildirenlerin oranı X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından yüksektir (Tablo 4).

Araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da "yemek yapma" (Y Kuşağı %73,5; X Kuşağı %78,9; Bebek Patlaması Kuşağı %73,4), "ev temizliği" (Y Kuşağı %63,6; X Kuşağı %81,3; Bebek Patlaması Kuşağı %79,2), "çamaşır ve bulaşık yıkama" (Y Kuşağı %63,0; X Kuşağı 81,7; Bebek Patlaması Kuşağı %82,8), "ütü" (Y Kuşağı %68,5; X Kuşağı %76,8; Bebek Patlaması Kuşağı %86,0) ve "çocuk bakımı"nı (Y Kuşağı %76,3; X Kuşağı %89,8; Bebek Patlaması Kuşağı %86,0) "daha çok kadın"ların; "ev içindeki tamir işleri"ni ise "daha çok erkek"lerin (Y Kuşağı %82,1; X Kuşağı %99,2; Bebek Patlaması Kuşağı %100,0) yaptığı saptanmıştır (Tablo 4).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde Tablo 4'te de görüldüğü gibi; Y Kuşağı ve X Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde "para kazanma" ve "faturaların ödenmesi" konularını eşiyile "birlikte"; Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde bu rollerin "daha çok erkek"ler tarafından yapıldığını belirtenler başta gelmektedir. "Evin ihtiyaçlarını satın alma" konusunda ise Y Kuşağındaki hem kadın hem erkekler arasında eşiyile "birlikte"; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkekler arasında "daha çok kadın"lar tarafından yapıldığını belirtenler önde gelmektedir.

Araştırmada Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", "ütü" ve "çocuk bakımı"nın "daha çok kadın"lar; "ev içindeki tamir işleri"nin ise "daha çok erkek"ler tarafından yapıldığını belirtenlerin ağırlık kazandığı Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

	Y Kuşağı						X Kuşağı						Bebek Patlaması Kuşağı						x ²	sd	p	
	Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
Para kazanma	Daha çok kadın	5	6,2	5	6,2	10	6,2	4	3,3	5	4,1	9	3,7	3	3,1	1	1,0	4	2,1	77,84	4	0,00
	Daha çok erkek	25	30,8	32	39,5	57	35,2	53	43,0	50	40,7	103	41,8	73	76,1	75	78,2	148	77,1			
	Birlikte	51	63,0	44	54,3	95	58,6	66	53,7	68	55,2	134	54,5	20	20,8	20	20,8	40	20,8			
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	14	17,3	11	13,6	25	15,4	25	20,3	21	17,1	46	18,7	17	17,7	14	14,6	31	16,1	149,82	4	0,00
	Daha çok erkek	16	19,7	15	18,5	31	19,2	29	23,6	35	28,4	64	26,0	68	70,8	70	72,9	138	71,9			
	Birlikte	51	63,0	55	67,9	106	65,4	69	56,1	67	54,5	136	55,3	11	11,5	12	12,5	23	12,0			
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	35	43,2	25	30,9	60	37,0	58	47,2	52	42,3	110	44,7	54	56,2	48	50,0	102	53,1	24,84	4	0,00
	Daha çok erkek	6	7,4	8	9,9	14	8,6	20	16,2	23	18,7	43	17,5	11	11,5	22	22,9	33	17,2			
	Birlikte	40	49,4	48	59,2	88	54,3	45	36,6	48	39,0	93	37,8	31	32,3	26	27,1	57	29,7			
Yemek yapma	Daha çok kadın	62	76,6	57	70,4	119	73,5	101	82,1	93	75,6	194	78,9	78	76,0	68	70,8	141	73,4	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	19	23,4	24	29,6	43	26,5	22	17,9	30	24,4	52	21,1	23	24,0	28	29,2	51	26,6			
Ev temizliği	Daha çok kadın	54	66,7	49	60,5	103	63,6	109	88,6	91	74,0	200	81,3	83	86,5	69	71,9	152	79,2	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	27	33,3	32	39,5	59	36,4	14	11,4	32	26,0	46	18,7	13	13,5	27	28,1	40	20,8			
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	57	70,4	45	55,5	102	63,0	111	90,2	90	73,2	201	81,7	88	91,7	71	74,0	159	82,8	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	24	29,6	36	44,5	60	37,0	12	9,8	33	26,8	45	18,3	8	8,3	25	26,0	33	17,2			
Ütü	Daha çok kadın	58	71,6	53	65,4	111	68,5	102	82,9	87	70,7	189	76,8	86	89,6	79	82,3	165	86,0	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	3	3,7	3	3,7	6	3,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	20	24,7	25	30,9	45	27,8	21	17,1	36	29,3	57	23,2	10	10,4	17	17,7	27	14,1			
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	69	85,2	64	79,0	133	82,1	121	98,4	123	100,0	244	99,2	96	100,0	96	100	192	100,0			
	Birlikte	12	14,8	17	21,0	29	17,9	2	1,6	-	-	2	0,8	-	-	-	-	-	-			
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar arasında)	Daha çok kadın	31	79,5	27	73,0	58	76,3	105	89,0	106	90,6	211	89,8	88	91,7	77	80,3	165	86,0	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	8	20,5	10	27,0	18	23,7	13	11,0	11	9,4	24	10,2	8	8,3	19	19,8	27	14,1			

Tablo 5'te de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların öğrenim düzeyine göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı incelendiğinde; gerek “ilköğretim ve daha az” gerekse “lise” öğrenim düzeyinde “para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ni “daha çok erkek”lerin, “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunu “daha çok kadın”ların yaptığı; “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu rolleri eşiyile “birlikte” yapanların önde geldiği belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan tüm öğrenim düzeylerinde “yemek yapma”, “ev temizliği”, “çamaşır ve bulaşık yıkama”, “ütü” ve “çocuk bakımı”ni “daha çok kadın”ların; “ev içindeki tamir işleri”ni ise “daha çok erkek”lerin yaptığı Tablo 5'te görülmektedir.

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağında “lise” öğrenim düzeyinde ve X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki hem “ilköğretim ve daha az” hem de “lise” öğrenim düzeyinde “para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ni “daha çok erkek”lerin; her üç kuşaktaki hem “üniversite” hem de “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu rolleri eşiyile “birlikte” yapanların önde geldiği Tablo 6, 7 ve 8'de görülmektedir.

Araştırmada Y Kuşağında “lise” (%76,2), X Kuşağında hem “ilköğretim ve daha az” (%63,6) hem “lise” (%49,0), Bebek Patlaması Kuşağında ise tüm öğrenim düzeylerinde (“ilköğretim ve daha az” %54,2; “lise” %51,6; “üniversite” %51,6; “lisansüstü” %57,1) “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunu “daha çok kadın”ların yaptığı bulunmuştur. Y Kuşağı ve X Kuşağındaki gerek “üniversite” (Y Kuşağı %53,9; X Kuşağı %42,3) gerek “lisansüstü” (Y Kuşağı %80,8; X Kuşağı %46,1) öğrenim düzeyinde ise bu rolü eşiyile “birlikte” yapanların önde geldiği saptanmıştır.

Tablo 6, 7 ve 8 incelendiğinde; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde “yemek yapma”, “ev temizliği”, “çamaşır ve bulaşık yıkama”, “ütü” ve “çocuk bakımı” konularını “daha çok

kadın”ların; “ev içindeki tamir işleri”ni ise “daha çok erkek”lerin yaptığı görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

		İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Para kazanma	Daha çok kadın	1	0,9	2	1,1	10	3,8	10	21,7	23	3,8
	Daha çok erkek	99	94,3	147	78,6	54	20,6	8	17,4	308	51,4
	Birlikte	5	4,8	38	20,3	198	75,6	28	60,9	269	44,8
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	6	5,7	47	25,1	43	16,4	6	13,0	102	17,0
	Daha çok erkek	93	88,6	99	52,9	31	11,8	7	15,2	233	38,8
	Birlikte	6	5,7	41	22,0	188	71,8	33	71,8	265	44,2
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	58	55,2	99	52,9	102	38,9	13	28,3	272	45,3
	Daha çok erkek	4	3,8	45	24,1	37	14,1	4	8,7	90	15,0
	Birlikte	43	41,0	43	23,0	123	47,0	29	63,0	238	39,7
Yemek yapma	Daha çok kadın	83	79,0	142	75,9	202	77,1	27	58,7	454	75,7
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	22	21,0	45	24,1	60	22,9	19	41,3	146	24,3
Ev temizliği	Daha çok kadın	93	88,6	145	77,5	191	72,9	26	56,5	455	75,8
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	12	11,4	42	22,5	71	27,1	20	43,5	145	24,2
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	96	91,4	149	79,7	191	72,9	26	56,5	462	77,0
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	9	8,6	38	20,3	71	27,1	20	43,5	138	23,0
Ütü	Daha çok kadın	94	89,5	151	80,7	194	74,1	26	56,5	465	77,5
	Daha çok erkek	-	-	-	-	4	1,5	2	4,4	6	1,0
	Birlikte	11	10,5	36	19,3	64	24,4	18	39,1	129	21,5
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	105	100,0	177	94,7	245	93,5	42	91,3	569	94,8
	Birlikte	-	-	10	5,3	17	6,5	4	8,7	31	5,2
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	101	96,2	159	87,4	164	81,2	10	71,4	434	86,3
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	4	3,8	23	12,6	38	18,8	4	28,6	69	13,7

χ^2 yapılamadı

Tablo 6. Y Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Para kazanma	Daha çok kadın	-	-	6	5,2	4	15,4	10	6,2
	Daha çok erkek	17	81,0	36	31,3	4	15,4	57	35,2
	Birlikte	4	19,0	73	63,5	18	69,2	95	58,6
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	-	-	25	21,7	-	-	25	15,4
	Daha çok erkek	16	76,2	10	8,7	5	19,2	31	19,2
	Birlikte	5	23,8	80	69,6	21	80,8	106	65,4
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	16	76,2	39	33,9	5	19,2	60	37,0
	Daha çok erkek	-	-	14	12,2	-	-	14	8,6
	Birlikte	5	23,8	62	53,9	21	80,8	88	54,3
Yemek yapma	Daha çok kadın	15	71,4	89	77,4	15	57,7	119	73,5
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	6	28,6	26	22,6	11	42,3	43	26,5
Ev temizliği	Daha çok kadın	14	66,7	74	64,3	15	57,7	103	63,6
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	7	33,3	41	35,7	11	42,3	59	36,4
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	13	61,9	75	65,2	14	53,8	102	63,0
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	8	38,1	40	34,8	12	46,2	60	37,0
Ütü	Daha çok kadın	14	66,7	83	72,2	14	53,8	111	68,5
	Daha çok erkek	-	-	4	3,5	2	7,7	6	3,7
	Birlikte	7	33,3	28	24,3	10	38,5	45	27,8
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	12	57,1	99	86,1	22	84,6	133	82,1
	Birlikte	9	42,9	16	13,9	4	15,4	29	17,9
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	12	57,1	46	83,6	0	0,0	58	76,3
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	9	42,9	9	16,4	-	-	18	23,7

χ^2 yapılamadı

Tablo 7. X Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

		İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Para kazanma	Daha çok kadın	1	9,1	2	1,9	3	2,6	3	23,1	9	3,7
	Daha çok erkek	9	81,8	80	75,5	10	8,6	4	30,8	103	41,8
	Birlikte	1	9,1	24	22,6	103	88,8	6	46,1	134	54,5
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	3	27,3	33	31,1	6	5,2	4	30,8	46	18,7
	Daha çok erkek	6	54,5	39	36,8	17	14,6	2	15,4	64	26,0
	Birlikte	2	18,2	34	32,1	93	80,2	7	53,8	136	55,3
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	7	63,6	52	49,0	47	40,5	4	30,8	110	44,7
	Daha çok erkek	0	0,0	20	18,9	20	17,2	3	23,1	43	17,5
	Birlikte	4	36,4	34	32,1	49	42,3	6	46,1	93	37,8
Yemek yapma	Daha çok kadın	11	100,0	82	77,4	94	81,0	7	53,9	194	78,9
	Daha çok erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Birlikte	0	0,0	24	22,6	22	19,0	6	46,1	52	21,1
Ev temizliği	Daha çok kadın	11	100,0	82	77,4	100	86,2	7	53,9	200	81,3
	Daha çok erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Birlikte	0	0,0	24	22,6	16	13,8	6	46,1	46	18,7
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	10	90,9	84	79,2	99	85,3	8	61,5	201	81,7
	Daha çok erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Birlikte	1	9,1	22	20,8	17	14,7	5	38,5	45	18,3
Ütü	Daha çok kadın	10	90,9	82	77,4	90	77,6	7	53,9	189	76,8
	Daha çok erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Birlikte	1	9,1	24	22,6	26	22,4	6	46,1	57	23,2
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Daha çok erkek	11	100,0	105	99,1	115	99,1	13	100,0	244	99,2
	Birlikte	0	0,0	1	0,9	1	0,9	0	0,0	2	0,8
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	11	100,0	96	95,0	98	84,5	6	85,7	211	89,8
	Daha çok erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Birlikte	0	0,0	5	5,0	18	15,5	1	14,3	24	10,2

χ^2 yapılamadı

Tablo 8. Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

		İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Para kazanma	Daha çok kadın	-	-	-	-	1	3,2	3	42,9	4	2,1
	Daha çok erkek	90	95,7	50	83,3	8	25,8	-	-	148	77,1
	Birlikte	4	4,3	10	16,7	22	71,0	4	57,1	40	20,8
Faturaların ödenmesi	Daha çok kadın	3	3,2	14	23,3	12	38,7	2	28,6	31	16,1
	Daha çok erkek	87	92,5	44	73,3	4	12,9	-	-	138	71,9
	Birlikte	4	4,3	2	3,4	15	48,4	5	71,4	23	12,0
Evin ihtiyaçlarını satın alma	Daha çok kadın	51	54,2	31	51,6	16	51,6	4	57,1	102	53,1
	Daha çok erkek	4	4,3	25	41,7	3	9,7	1	14,3	33	17,2
	Birlikte	39	41,5	4	6,7	12	38,7	2	28,6	57	29,7
Yemek yapma	Daha çok kadın	72	76,6	45	75,0	19	61,3	5	71,4	141	73,4
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	22	23,4	15	25,0	12	38,7	2	28,6	51	26,6
Ev temizliği	Daha çok kadın	82	87,2	49	81,7	17	54,8	4	57,1	152	79,2
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	12	12,8	11	18,3	14	45,2	3	42,9	40	20,8
Çamaşır ve bulaşık yıkama	Daha çok kadın	86	91,5	52	86,7	17	54,8	4	57,1	159	82,8
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	8	8,5	8	13,3	14	45,2	3	42,9	33	17,2
Ütü	Daha çok kadın	84	89,4	55	91,7	21	67,7	5	71,4	165	86,0
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	10	10,6	5	8,3	10	32,2	2	28,6	27	14,1
Ev içindeki tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	94	100,0	60	100,0	31	100,0	7	100,0	192	100
	Birlikte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Çocuk bakımı (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	90	95,7	51	85,0	20	64,5	4	57,1	165	86,0
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	4	4,3	9	15,0	11	35,5	3	42,9	27	14,1

χ^2 yapılamadı

5.2.2. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu

Araştırmaya katılanların yarısından fazlası (%58,7) ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtmiştir (Şekil 10, Tablo 9).

Konu cinsiyete göre incelendiğinde; ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirten kadınların oranının erkeklerden düşük olduğu belirlenmiştir (Kadın %41,7; Erkek %75,7). Araştırmaya katılanların cinsiyete göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < ,05$). Buna göre “*H7: Ailede rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir (Şekil 10, Tablo 9).

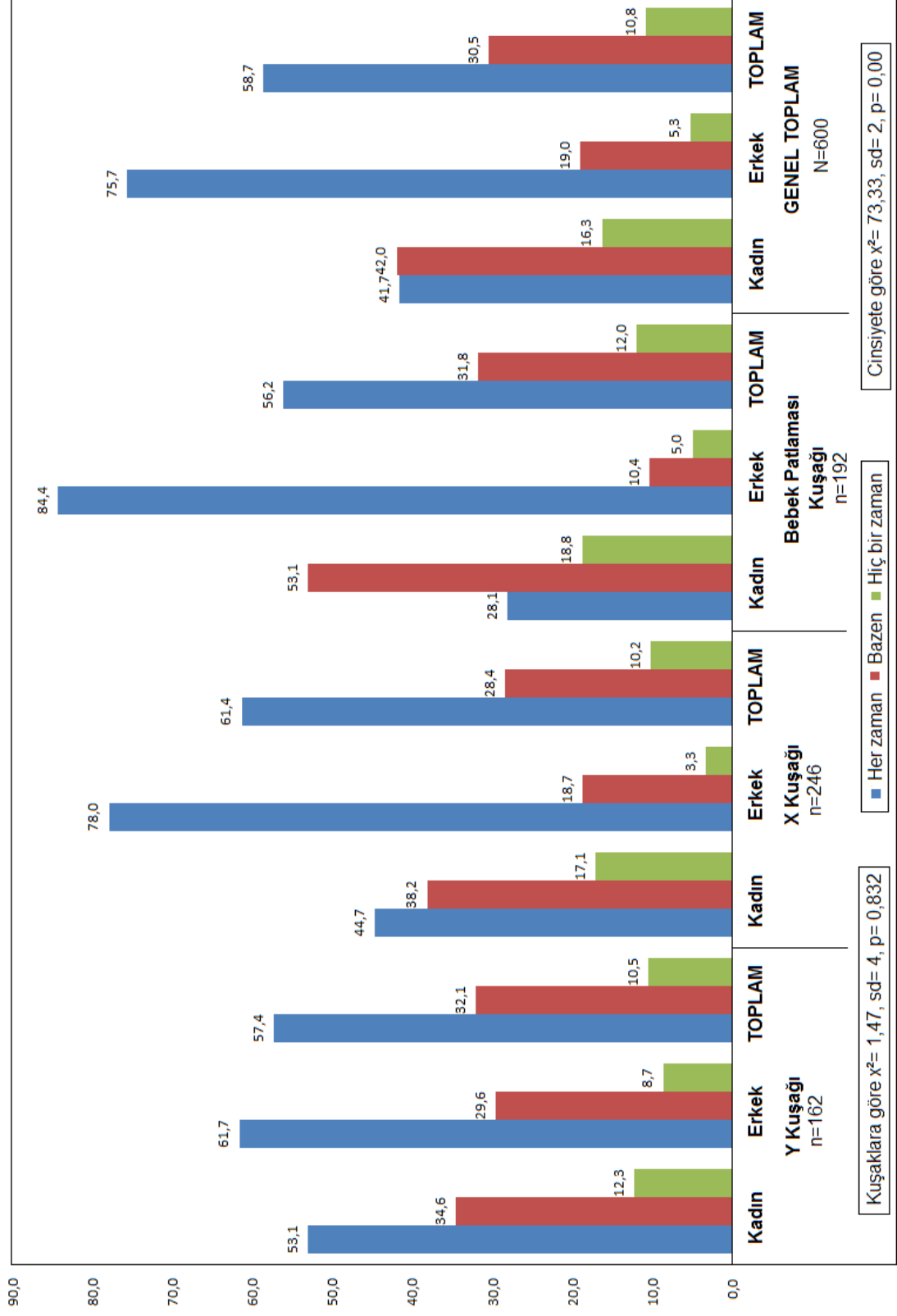
Konu kuşaklara göre incelendiğinde; her üç kuşakta da ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği görülmektedir (Y Kuşağı %57,4; X Kuşağı %61,4; Bebek Patlaması Kuşağı %56,2). Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu arasında istatistiksel olarak önemli fark bulunmamıştır ($p > ,05$). Buna göre “*H8: Ailede rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi reddedilmiştir (Şekil 10, Tablo 9).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde Y Kuşağı ve X Kuşağındaki her iki cinsiyette de ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin ağırlık kazandığı saptanmıştır. Bebek Patlaması Kuşağında ise kadınlarda “bazen”, erkeklerde “her zaman” memnun olduğunu belirtenler önde gelmektedir. Her üç kuşakta da ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirten erkeklerin oranı kadınlardan yüksektir (Y Kuşağı Kadın %53,1; Erkek %61,7; X Kuşağı Kadın %44,7;

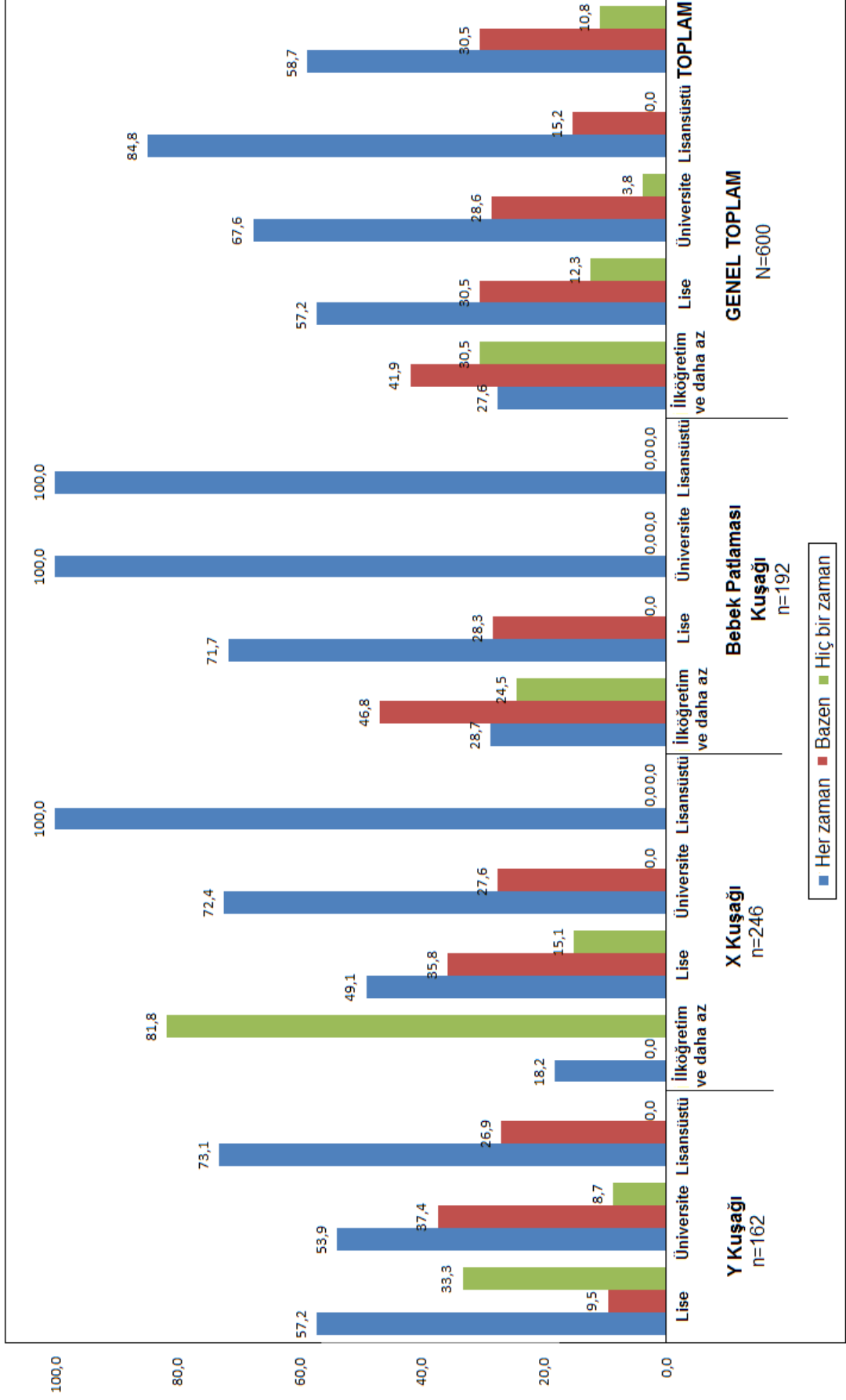
Erkek %78,0, Bebek Patlaması Kuşağı Kadın %28,1; Erkek %84,4) (Şekil 10, Tablo 9).

Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyine göre ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu incelendiğinde; “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde “bazen” (%46,7); “lise” (%57,2), “üniversite” (%67,6) ve “lisansüstü” (%84,8) öğrenim düzeyinde ise “her zaman” memnun olanlar önde gelmekle birlikte bireylerin öğrenim düzeyi arttıkça ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin oranının da arttığı bulunmuştur (Şekil 11, Tablo 10).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; her üç kuşakta da “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde “her zaman”; “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ise “bazen” memnun olanların önde geldiği Şekil 11 ve Tablo 10’da görülmektedir.

Şekil 10. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu

Şekil 11. Y Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu

Tablo 9. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu

Memnun Olma Durumu	Y Kuşağı						X Kuşağı						Bebek Patlaması Kuşağı						GENEL TOPLAM					
	Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	43	53,1	50	61,7	93	57,4	55	44,7	96	78,0	151	61,4	27	28,1	81	84,4	108	56,2	125	41,7	227	75,7	352	58,7
Bazen	28	34,6	24	29,6	52	32,1	47	38,2	23	18,7	70	28,4	51	53,1	10	10,4	61	31,8	126	42,0	57	19,0	183	30,5
Hiç bir zaman	10	12,3	7	8,7	17	10,5	21	17,1	4	3,3	25	10,2	18	18,8	5	5,0	23	12,0	49	16,3	16	5,3	65	10,8
	Kuşaklara göre $\chi^2= 1,47$, $sd= 4$, $p= 0,832$																							
	Cinsiyete göre $\chi^2= 73,33$, $sd= 2$, $p= 0,00$																							

Tablo 10. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Rol ve Sorumluluk Dağılımından Memnun Olma Durumu

Memnun Olma Durumu	Y Kuşağı												X Kuşağı																							
	İlköğretim ve daha az				Lise				Üniversite				Lisansüstü				İlköğretim ve daha az				Lise				Üniversite				Lisansüstü							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
Her zaman	-	-	12	57,2	62	53,9	19	73,1	93	57,4	2	18,2	52	49,1	84	72,4	13	100,0	151	61,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Bazen	-	-	2	9,5	43	37,4	7	26,9	52	32,1	5	45,4	33	31,1	32	27,6	-	-	70	28,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Hiç bir zaman	-	-	7	33,3	10	8,7	-	-	17	10,5	4	36,4	21	19,8	-	-	-	-	25	10,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Memnun Olma Durumu	GENEL TOPLAM																																			
Her zaman	27	28,7	43	71,7	31	100,0	7	100,0	108	56,2	29	27,6	107	57,2	177	67,6	39	84,8	352	58,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Bazen	44	46,8	17	28,3	-	-	-	-	61	31,8	49	46,7	52	27,8	75	28,6	7	15,2	183	30,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Hiç bir zaman	23	24,5	-	-	-	-	-	23	12,0	27	25,7	28	15,0	10	3,8	-	-	65	10,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
	x ² yapılamadı.																																			

5.3. AİLEDE KARAR VERME BİÇİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Bireylerin kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre ailelerinde karar verme biçimi ve karar verme biçiminden memnun olma durumuna ilişkin bilgileri Tablo 11-17 ve Şekil 12-13 arasında verilmiştir.

5.3.1. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Karar Verme Biçimi

Araştırmaya katılanların ailelerinde karar verme biçimi genel olarak incelendiğinde; “gelirin kullanımı” (%74,0) ve “boş zamanların değerlendirilmesi”ne (%59,5) eşiyile “birlikte”; “ev işlerinin yürütülmesi” (%61,0) ve “çocuk bakımı ve eğitimi”ne (%80,3) ise “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtenlerin önde geldiği bulunmuştur (Tablo 11).

Konu cinsiyete göre incelendiğinde hem kadınların hem erkeklerin çoğunluğu “gelirin kullanımı”na eşiyile “birlikte” karar verdiğini belirtmişlerdir (Kadın %70,6; Erkek %77,3). Araştırmaya katılanların cinsiyete göre “gelirin kullanımı”na karar verme biçimi arasında istatistiksel olarak önemli fark bulunmamıştır ($p>,05$). Buna göre “*H9: Ailede ‘gelirin kullanımı’na karar verme biçimi cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi reddedilmiştir (Tablo 11).

Araştırmada gerek kadın gerekse erkekler arasında “boş zamanların değerlendirilmesi”ne eşiyile “birlikte” (Kadın %54,3; Erkek %64,7); “ev işlerinin yürütülmesi” (Kadın %61,3; Erkek %60,7) ve “çocuk bakımı ve eğitimi”ne ise (Kadın %82,2; Erkek %78,4) “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtenler önde gelmektedir (Tablo 11).

Tablo 11. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi

		Kadın		Erkek		TOPLAM		x ²	sd	P
		f	%	f	%	f	%			
Gelirin kullanımı	Daha çok kadın	29	9,7	21	7,0	50	8,3	3,54	2	0,17
	Daha çok erkek	59	19,7	47	15,7	106	17,7			
	Birlikte	212	70,6	232	77,3	444	74,0			
Ev işlerinin yürütülmesi	Daha çok kadın	184	61,3	182	60,7	366	61,0	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	116	38,7	118	39,3	234	39,0			
Çocuk bakımı ve eğitimi (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	208	82,2	196	78,4	404	80,3	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	45	17,8	54	21,6	99	19,7			
Boş zamanların değerlendirilmesi	Daha çok kadın	137	45,7	106	35,3	243	40,5	x ² yapılamadı		
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-			
	Birlikte	163	54,3	194	64,7	357	59,5			

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde karar verme biçimi incelendiğinde; her üç kuşakta da “gelirin kullanımı”na eşyle “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin önde geldiği görülmekle birlikte, bu oranın Y Kuşağından Bebek Patlaması Kuşağına doğru düştüğü belirlenmiştir (Y Kuşağı %82,1; X Kuşağı %78,9; Bebek Patlaması Kuşağı %60,9). Araştırmaya katılanların kuşaklara göre “gelirin kullanımı”na karar verme biçimi arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < ,05$). Buna göre “*H10: Ailelerinde ‘gelirin kullanımı’na karar verme biçimi kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir. “Gelirin kullanımı” konusunda kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde farkın Bebek Patlaması Kuşağından kaynaklandığı görülmektedir. Buna göre Bebek Patlaması Kuşağında “gelirin kullanımı”na eşyle “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin oranı Y Kuşağı ile X Kuşağından düşüktür (Tablo 12).

Araştırmada “ev işlerinin yürütülmesi”ne Y Kuşağında eşyle “birlikte” (%54,9); X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise “daha çok kadın”ların (X Kuşağı %52,8; Bebek Patlaması Kuşağı %84,9) karar verdiğini belirtenler önde gelmektedir (Tablo 12).

Her üç kuşakta da bireylerin çoğunluğu “çocuk bakımı ve eğitimi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtmişlerdir (Y Kuşağı %73,7; X Kuşağı %84,3; Bebek Patlaması Kuşağı %78,1) (Tablo 12).

Araştırmada “boş zamanların değerlendirilmesi”ne Y Kuşağı ve X Kuşağında eşiyile “birlikte” (Y Kuşağı %83,3; X Kuşağı %63,4); Bebek Patlaması Kuşağında ise “daha çok kadın”ların (%65,6) karar verdiğini belirtenler ağırlık kazanmaktadır (Tablo 12).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde; her üç kuşaktaki hem kadın hem erkeklerde “gelirin kullanımı”na eşiyile “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin önde geldiği Tablo 12’de görülmektedir.

Araştırmada her üç kuşakta da hem kadın hem erkeklerin çoğunluğu “çocuk bakımı ve eğitimi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtmişlerdir [Y Kuşağı (Kadın %76,9; Erkek %70,3); X Kuşağı (Kadın %83,1; Erkek %85,5); Bebek Patlaması Kuşağı (Kadın %83,3; Erkek 72,9)] (Tablo 12).

Tablo 12 incelendiğinde; “ev işlerinin yürütülmesi”ne Y Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde eşiyile “birlikte”; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerde ise “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtenler başta gelmektedir.

“Boş zamanların değerlendirilmesi” konusuna Y Kuşağı ve X Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerin çoğunluğunun eşiyile “birlikte” karar verdiği; Bebek Patlaması Kuşağındaki hem kadın hem erkeklerin çoğunluğunun ise “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirttikleri Tablo 12’de görülmektedir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi

	Y Kuşağı						X Kuşağı						Bebek Patlaması Kuşağı											
	Kadın		Erkek		TOPLAM		Kadın		Erkek		TOPLAM		Kadın		Erkek		TOPLAM							
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%						
Gelirin kullanımı	Daha çok kadın	4	5,0	5	6,2	9	5,6	4	3,2	0	0,0	4	1,6	21	21,9	16	16,7	37	19,3					
	Daha çok erkek	13	16,0	7	8,6	20	12,3	28	22,8	20	16,3	48	19,5	18	18,7	20	20,8	38	19,8					
	Birlikte	64	79,0	69	85,2	133	82,1	91	74,0	103	83,7	194	78,9	57	59,4	60	62,5	117	60,9					
							Kuşaklara göre $\chi^2= 52,55$, $sd= 4$, $p= 0,00$																	
Ev işlerinin yürütülmesi	Daha çok kadın	40	49,4	33	40,7	73	45,1	64	52,0	66	53,7	130	52,8	80	83,3	83	86,5	163	84,9					
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
	Birlikte	41	50,6	48	59,3	89	54,9	59	48,0	57	46,3	116	47,2	16	16,7	13	13,5	29	15,1					
							χ^2 yapılamadı																	
Çocuk bakımı ve eğitimi (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	30	76,9	26	70,3	56	73,7	98	83,1	100	85,5	198	84,3	80	83,3	70	72,9	150	78,1					
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
	Birlikte	9	23,1	11	29,7	20	26,3	20	16,9	17	14,5	37	15,7	16	16,7	26	27,1	42	21,9					
							χ^2 yapılamadı																	
Boş zamanların değerlendirilmesi	Daha çok kadın	16	19,8	11	13,6	27	16,7	49	39,8	41	33,3	90	36,6	72	75,0	54	56,3	126	65,6					
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
	Birlikte	65	80,2	70	86,4	135	83,3	74	60,2	82	66,7	156	63,4	24	25,0	42	43,8	66	34,4					
							χ^2 yapılamadı																	

Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyine göre ailelerinde karar verme biçimi incelendiğinde; tüm öğrenim düzeylerinde “gelirin kullanımı”na eşiyile “birlikte” karar verdiğini bildirenler önde gelmekle birlikte bu oranın “üniversite” öğrenim düzeyinde en yüksek olduğu (%81,7) ve bunu sırasıyla “lise” (%70,6), “lisansüstü” (%67,4) ve “ilköğretim ve daha az” (%63,8) öğrenim düzeyindekilerin izlediği belirlenmiştir (Tablo 13).

Tablo 13’te incelendiğinde; “ev işlerinin yürütülmesi”ne hem “ilköğretim ve daha az” hem de “lise” öğrenim düzeyinde “daha çok kadın”ların; “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise eşiyile “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin başta geldiği görülmektedir. Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyi arttıkça “ev işlerinin yürütülmesi”ne eşiyile “birlikte” karar verenlerin oranının da arttığı bulunmuştur (“İlköğretim daha az” %10,5; “lise” %31,6; “üniversite” %51,1; “lisansüstü” %65,2).

Araştırmada “çocuk bakımı ve eğitimi”ne “ilköğretim ve daha az” (%88,6), “lise” (%84,6) ve “üniversite” (%75,2) öğrenim düzeylerinde “daha çok kadın”ların; “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise eşiyile “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin ağırlık kazandığı ve öğrenim düzeyi yükseldikçe “çocuk bakımı ve eğitimi”ne eşiyile “birlikte” karar verenlerin oranının arttığı saptanmıştır (“İlköğretim daha az” %11,4; “lise” %15,4; “üniversite” %24,8; “lisansüstü” %64,3) (Tablo 13).

“Boş zamanların değerlendirilmesi” konusuna ise “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde “daha çok kadın”ların (%72,4); “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde eşiyile “birlikte” (“lise” %57,2; “üniversite” %68,7; “lisansüstü” %89,1) karar verenlerin önde geldiği belirlenmiştir (Tablo 13).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin %57,1’i ve X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin %54,5’i

“gelirin kullanımı”na “daha çok erkek”lerin karar verdiğini belirtmişlerdir. Her üç kuşaktaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise “gelirin kullanımı”na eşiyle “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin başta geldiği Tablo 13’te görölmektedir.

Araştırmada Y Kuşağında “lise” (%61,9), X Kuşağında hem “ilköğretim ve daha az” (%81,8) hem “lise” (%60,4) ve Bebek Patlaması Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde (“ilköğretim ve daha az” %90,4; “lise” %85,0; “üniversite” %74,2; “lisansüstü” %57,1) “ev işlerinin yürütölmesi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiği; Y Kuşağı ve X Kuşağındaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise bu konuya eşiyle “birlikte” [Y Kuşağı (“üniversite” %54,8; “lisansüstü” %69,2) ve X Kuşağı (“üniversite” %54,3; “lisansüstü” %69,2)] karar verdiği bildirenler ağırlık kazanmaktadır (Tablo 13).

Tablo 13 incelendiğinde; Y Kuşağında “lise” ve “üniversite”, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise hem “ilköğretim ve daha az” hem “lise” hem de “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin çoğunluğu “çocuk bakımı ve eğitimi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtmişlerdir. X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu konuya eşiyle “birlikte” karar verdiğini belirtenler önde gelmektedir (Tablo 13).

Araştırmada Y Kuşağı ve X Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde “boş zamanların değerlendirilmesi”ne eşiyle “birlikte”; Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” ile “lise” öğrenim düzeylerinde ise bu konuya “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtenler başta gelmektedir (Tablo 13).

Tablo 13. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçimi

	Y Kuşağı												X Kuşağı																						
	İlköğretim ve daha az			Lise			Üniversite			Lisansüstü			TOPLAM			İlköğretim ve daha az			Lise			Üniversite			Lisansüstü			TOPLAM							
	f	%		f	%		f	%		f	%		f	%		f	%		f	%		f	%		f	%		f	%						
Gelirin kullanımı	Daha çok kadın	-	-	1	4,8	4	3,5	4	15,4	9	5,6	-	-	1	0,9	2	1,7	1	7,7	4	1,6	-	-	-	-	1	0,9	2	1,7	1	7,7	4	1,6		
	Daha çok erkek	-	-	12	57,1	5	4,3	3	11,5	20	12,3	6	54,5	18	17,0	20	17,3	4	30,8	48	19,5	-	-	-	-	18	17,0	20	17,3	4	30,8	48	19,5		
	Birlikte	-	-	8	38,1	106	92,2	19	73,1	133	82,1	5	45,5	87	82,1	94	81,0	8	61,5	194	78,9	-	-	-	-	5	45,5	87	82,1	94	81,0	8	61,5	194	78,9
Ev işlerinin yürütülmesi	Daha çok kadın	-	-	13	61,9	52	45,2	8	30,8	73	45,1	9	81,8	64	60,4	53	45,7	4	30,8	130	52,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Birlikte	-	-	8	38,1	63	54,8	18	69,2	89	54,9	2	18,2	42	39,6	63	54,3	9	69,2	116	47,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Çocuk bakımı ve eğitimi (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	-	-	12	57,1	44	80,0	-	-	56	73,7	11	100,0	96	95,0	88	75,9	3	42,9	198	84,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Daha çok erkek	-	-	9	42,9	11	20,0	-	-	20	26,3	-	-	5	5,0	28	24,1	4	57,1	37	15,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Birlikte	-	-	5	23,8	20	17,4	2	7,7	27	16,7	5	45,5	35	33,0	49	42,2	1	7,7	90	36,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Boş zamanların değerlendirilmesi	Daha çok kadın	-	-	16	76,2	95	82,6	24	92,3	135	83,3	6	54,5	71	67,0	67	57,8	12	92,3	156	63,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Birlikte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bebek Patlaması Kuşağı												GENEL TOPLAM																							
Gelirin kullanımı	Daha çok kadın	18	19,1	9	15,0	8	25,8	2	28,6	37	19,3	18	17,1	11	5,9	14	5,3	7	15,2	50	8,3	-	-	-	-	18	17,1	11	5,9	14	5,3	7	15,2	50	8,3
	Daha çok erkek	14	14,9	14	23,3	9	29,0	1	14,3	38	19,8	20	19,1	44	23,5	34	13,0	8	17,4	106	17,7	-	-	-	-	20	19,1	44	23,5	34	13,0	8	17,4	106	17,7
	Birlikte	62	66,0	37	61,7	14	45,2	4	57,1	117	60,9	67	63,8	132	70,6	214	81,7	31	67,4	444	74,0	-	-	-	-	67	63,8	132	70,6	214	81,7	31	67,4	444	74,0
Ev işlerinin yürütülmesi	Daha çok kadın	85	90,4	51	85,0	23	74,2	4	57,1	163	84,9	94	89,5	128	68,4	128	48,9	16	34,8	366	61,0	-	-	-	-	94	89,5	128	68,4	128	48,9	16	34,8	366	61,0
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	9	9,6	9	15,0	8	25,8	3	42,9	29	15,1	11	10,5	59	31,6	134	51,1	30	65,2	234	39,0	-	-	-	-	11	10,5	59	31,6	134	51,1	30	65,2	234	39,0
Çocuk bakımı ve eğitimi (Çocuk sahibi olanlar)	Daha çok kadın	82	87,2	46	76,7	20	64,5	2	28,6	150	78,1	93	88,6	154	84,6	152	75,2	5	35,7	404	80,3	-	-	-	-	93	88,6	154	84,6	152	75,2	5	35,7	404	80,3
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	12	12,8	14	23,3	11	35,5	5	71,4	42	21,9	12	11,4	28	15,4	50	24,8	9	64,3	99	19,7	-	-	-	-	12	11,4	28	15,4	50	24,8	9	64,3	99	19,7
Boş zamanların değerlendirilmesi	Daha çok kadın	71	75,5	40	66,7	13	41,9	2	28,6	126	65,6	76	72,4	80	42,8	82	31,3	5	10,9	243	40,5	-	-	-	-	76	72,4	80	42,8	82	31,3	5	10,9	243	40,5
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	23	24,5	20	33,3	18	58,1	5	71,4	66	34,4	29	27,6	107	57,2	180	68,7	41	89,1	357	59,5	-	-	-	-	29	27,6	107	57,2	180	68,7	41	89,1	357	59,5

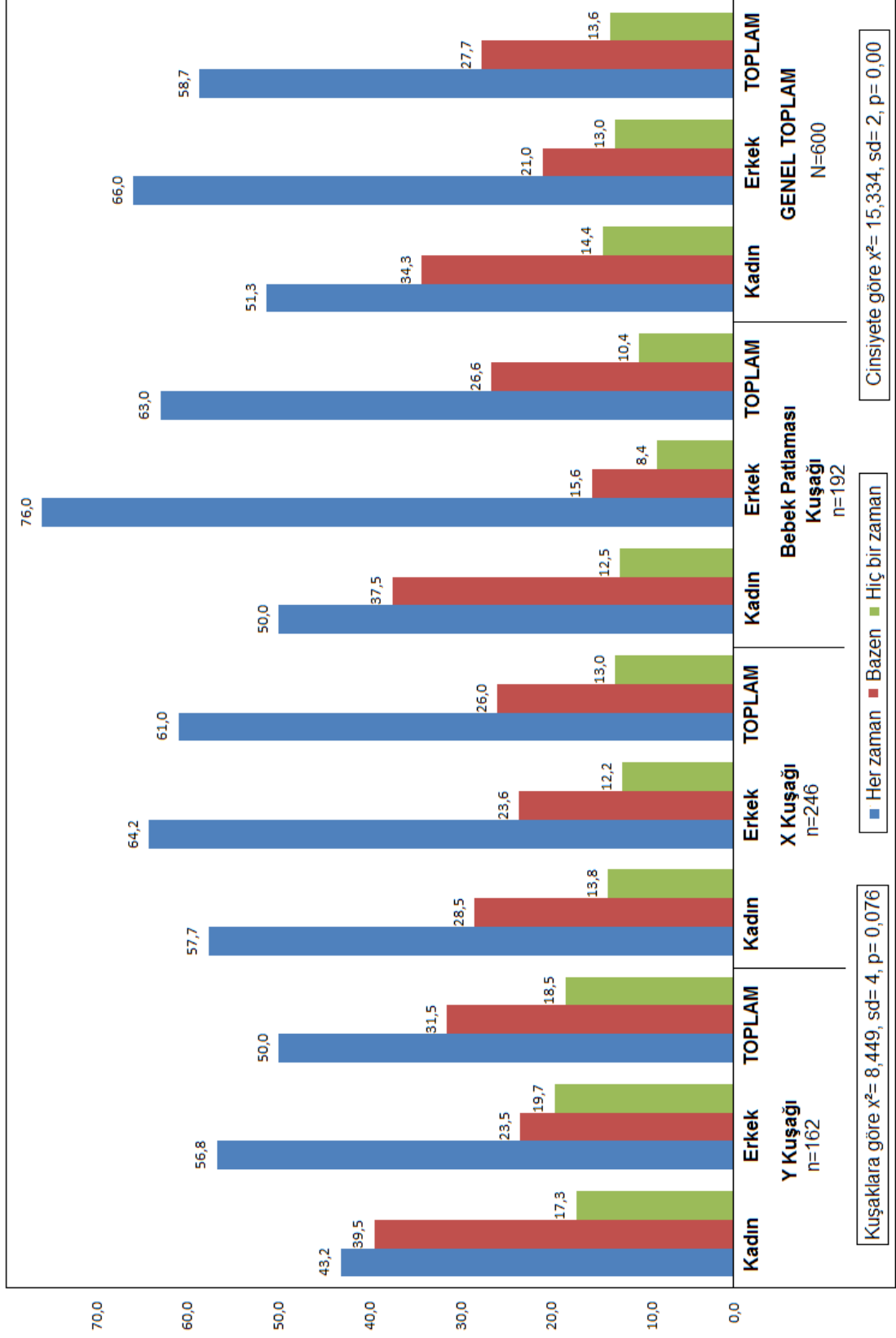
5.3.2. Araştırmaya Katılanların Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırmaya katılanların yarısından fazlası (%58,7) ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu bildirmiştir (Şekil 12, Tablo 14).

Konu cinsiyete göre incelendiğinde; ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirten erkeklerin oranının kadınlardan yüksek olduğu belirlenmiştir (Kadın %51,3; Erkek %66,0). Araştırmaya katılanların cinsiyete göre ailelerinde karar verme biçiminden memnun olma durumu arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < ,05$). Buna göre “*H11: Ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir (Şekil 12, Tablo 14).

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde karar verme biçiminden memnun olma durumu incelendiğinde; her üç kuşakta da ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği görülmektedir (Y Kuşağı %50,0; X Kuşağı %61,0; Bebek Patlaması Kuşağı %63,0). Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde karar verme biçiminden memnun olma durumu arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > ,05$). Buna göre “*H12: Ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi reddedilmiştir (Şekil 12, Tablo 14).

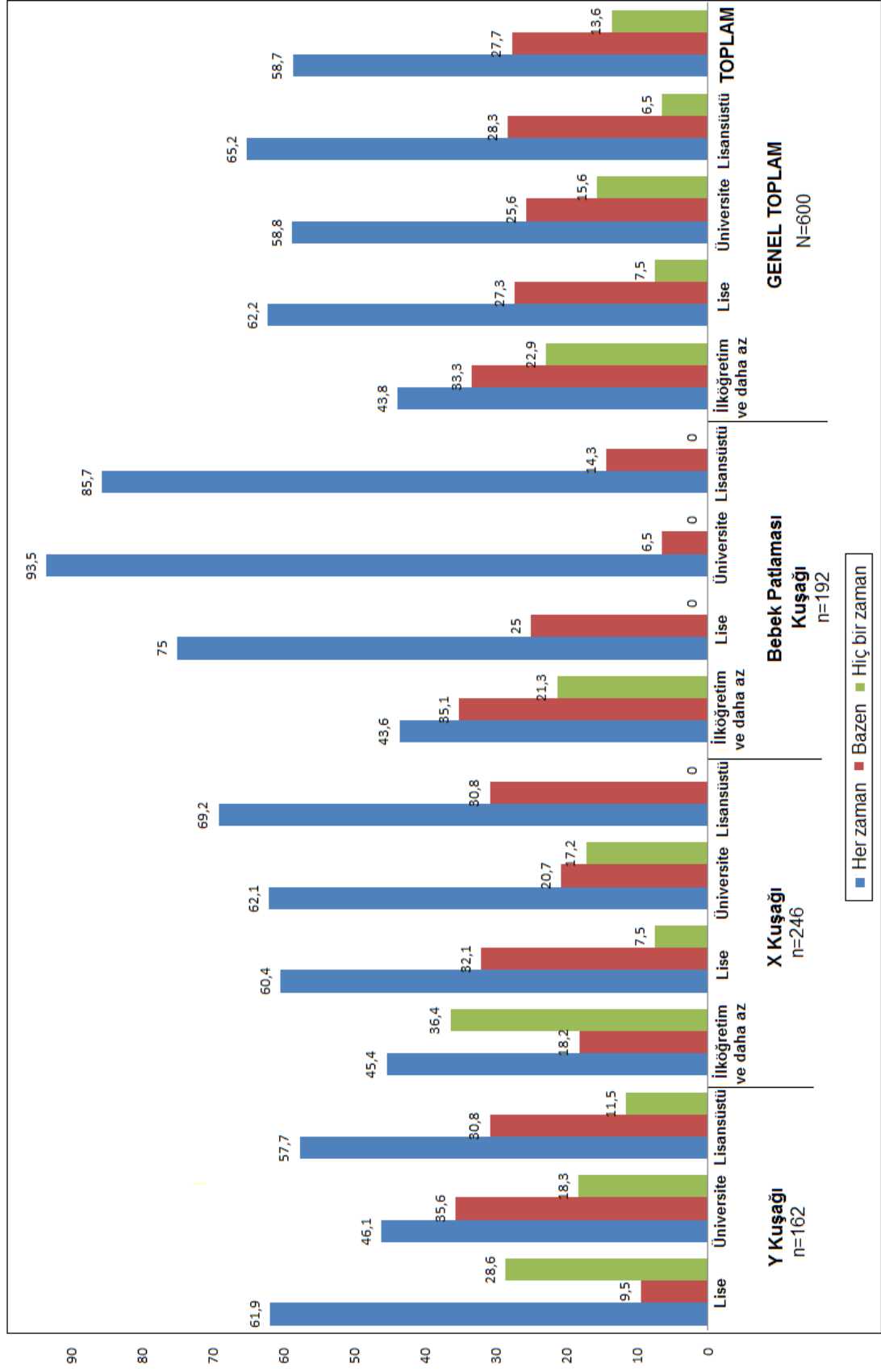
Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde; her üç kuşakta da ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirten erkeklerin oranının kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır (Y Kuşağı Kadın %43,2; Erkek %56,8; X Kuşağı Kadın %57,7; Erkek %64,2; Bebek Patlaması Kuşağı Kadın %50,0; Erkek %76,0) (Şekil 12, Tablo 14).

Şekil 12. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyine göre ailelerinde karar verme biçiminden memnun olma durumu incelendiğinde; tüm öğrenim düzeylerinde “her zaman” memnun olduğunu bildirenler önde gelmekle birlikte bu oranın “lisansüstü” öğrenim düzeyinde en yüksek olduğu (%65,2) ve bunu sırasıyla “lise” (%62,2), “üniversite” (%58,8) ve “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin (%43,8) izlediği belirlenmiştir (Şekil 13, Tablo 15).

Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde de ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olanların önde geldiği belirlenmekle birlikte, bu oranın Y Kuşağında “lise”, X Kuşağında “lisansüstü”, Bebek Patlaması Kuşağında ise “üniversite” öğrenim düzeyinde daha yüksek olduğu görülmektedir [Y Kuşağı (“lise” %61,9; “üniversite” %46,1; “lisansüstü” %57,7); X Kuşağı (“ilköğretim ve daha az” %45,4; “lise” %60,4; “üniversite” %62,1; “lisansüstü” %69,2); Bebek Patlaması Kuşağı (“ilköğretim ve daha az” %43,6; “lise” %75,0; “üniversite” %93,5; “lisansüstü” %85,7)] (Şekil 13, Tablo 15).

Şekil 13. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Tablo 14. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara ve Cinsiyete Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

	Y Kuşağı						X Kuşağı						Bebek Patlaması Kuşağı						Genel Toplam					
	Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam		Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	35	43,2	46	56,8	81	50,0	71	57,7	79	64,2	150	61,0	48	50,0	73	76,0	121	63,0	154	51,3	198	66,0	352	58,7
Bazen	32	39,5	19	23,5	51	31,5	35	28,5	29	23,6	64	26,0	36	37,5	15	15,6	51	26,6	103	34,3	63	21,0	166	27,7
Hiç bir zaman	14	17,3	16	19,7	30	18,5	17	13,8	15	12,2	32	13,0	12	12,5	8	8,4	20	10,4	43	14,4	39	13,0	82	13,6
Kuşaklara göre $\chi^2= 8,449$, $sd= 4$, $p= 0,076$																								
Cinsiyete göre $\chi^2= 15,334$, $sd= 2$, $p= 0,00$																								

Tablo 15. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki Bireylerin Öğrenim Düzeyine Göre Ailelerinde Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

	Y Kuşağı												X Kuşağı											
	İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM		İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
Her zaman	-	-	13	61,9	53	46,1	51	57,7	81	50,0	5	45,4	64	60,4	72	62,1	9	69,2	150	61,0				
Bazen	-	-	2	9,5	41	35,6	8	30,8	51	31,5	2	18,2	34	32,1	24	20,7	4	30,8	64	26,0				
Hiç bir zaman	-	-	6	28,6	21	18,3	3	11,5	30	18,5	4	36,4	8	7,5	20	17,2	-	-	32	13,0				
Bebek Patlaması Kuşağı																								
İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM		İlköğretim ve daha az		Lise		Üniversite		Lisansüstü		TOPLAM						
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%					
Her zaman	41	43,6	45	75,0	29	93,5	6	85,7	121	63,0	46	43,8	122	62,2	154	58,8	30	65,2	352	58,7				
Bazen	33	35,1	15	25,0	2	6,5	1	14,3	51	26,6	35	33,3	51	27,3	67	25,6	13	28,3	166	27,7				
Hiç bir zaman	20	21,3	-	-	-	-0	-	-	20	10,4	24	22,9	14	7,5	41	15,6	3	6,5	82	13,6				
GENEL TOPLAM																								
χ^2 yapılmadı.																								

5.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR

Bu bölümde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen ortalamalara ilişkin bulgular ile bu bulguların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre dağılımları incelenmiştir.

5.4.1. Araştırmaya Katılanların Kuşak, Cinsiyet ve Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği; bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190'dır. Bu değer, kişinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan ise 38'dir. Bu değer, kişinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldığı puan ortalamaları incelendiğinde; Y Kuşağının 176,27; X Kuşağının 167,32; Bebek Patlaması Kuşağının ise 153,63 puan ortalamasına sahip olduğu; diğer bir değişle araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların önde geldiği görülmektedir (Tablo 16).

Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Kuşaklar	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Y Kuşağı	162	176,27	9,93	-1,263	1,568
X Kuşağı	246	167,32	12,15	-1,135	0,617
Bebek Patlaması Kuşağı	192	153,63	19,41	-1,439	0,770

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi sonuçları incelendiğinde; en az iki kuşak arasında istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiştir ($p < ,01$). Buna göre “H13: Evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Kuşaklar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Y Kuşağı	162	439,92	212,737	2	,000**
X Kuşağı	246	311,86			
Bebek Patlaması Kuşağı	192	168,31			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen sıra ortalamaları arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde; Y Kuşağındakilerin sıra ortalamasının X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağından yüksek olduğu; X Kuşağındakilerin sıra ortalamasının ise Bebek Patlaması Kuşağından yüksek olduğu ve her üç kuşak arasında da istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiştir ($p < ,01$). Buna göre Y Kuşağı; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından; X Kuşağı ise Bebek Patlaması Kuşağından daha eşitlikçi tutumlara sahiptir (Tablo 18).

Tablo 18. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	162	265,03	-8,422	,000**
X Kuşağı	246	164,64		
Y Kuşağı	162	256,39	-13,332	,000**
Bebek Patlaması Kuşağı	192	110,94		
X Kuşağı	246	270,73	-9,595	,000**
Bebek Patlaması Kuşağı	192	153,87		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde; her üç kuşakta da hem kadın hem erkeklerde toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların başta geldiği belirlenmiştir (Tablo 19).

Tablo 19. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Kuşaklar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Y Kuşağı	Kadın	81	177,56	8,98	-1,388	2,061
	Erkek	81	174,99	10,70	-1,128	1,174
X Kuşağı	Kadın	123	169,07	11,62	-1,299	0,873
	Erkek	123	165,56	12,46	-1,022	0,524
Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	155,87	18,78	-1,530	1,005
	Erkek	96	151,38	19,85	-1,398	0,646

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde; gerek X Kuşağı gerekse Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların sıra ortalamasının erkeklerin sıra ortalamasından yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre hem X Kuşağındaki kadın ve erkekler arasındaki farkın, hem de Bebek Patlaması Kuşağındaki kadın ve erkekler arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p < ,01$). Y Kuşağındaki kadın ve erkekler arasındaki farkın ise istatistiksel olarak önemli olmadığı bulunmuştur ($p > ,05$). Buna göre “H15: X Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.” ve “H16: Bebek Patlaması Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.” hipotezleri kabul edilmiş; “H14: Y Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.” hipotezi ise reddedilmiştir. Diğer bir değişle araştırmada X Kuşağındaki ve Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların cinsiyet rolleri açısından aynı kuşaktaki erkeklerden daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 20).

Tablo 20. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Kadın	81	87,99	-1,765	,078
	Erkek	81	75,01		
X Kuşağı	Kadın	123	136,48	-2,868	,004**
	Erkek	123	110,52		
Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	108,04	-2,884	,004**
	Erkek	96	84,96		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmaya katılanların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldığı puan ortalamaları Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde de toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir (Tablo 21).

Tablo 21. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Y Kuşağı	Lise	21	156,62	8,34	0,205	-1,252
	Üniversite	115	177,35	5,13	-0,275	-0,263
	Lisansüstü	26	187,38	1,20	-2,173	3,839
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	138,36	4,20	1,735	3,700
	Lise	106	160,95	10,42	-0,885	-0,353
	Üniversite	116	174,12	4,67	-0,319	-0,521
	Lisansüstü	13	183,00	0,41	0,000	6,000
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	142,00	21,74	-0,579	-1,370
	Lise	60	162,01	4,68	-0,458	-1,177
	Üniversite	31	167,84	2,94	0,771	-0,687
	Lisansüstü	7	175,00	2,16	0,000	-1,200

Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi sonuçları incelendiğinde; her üç kuşakta da en az iki öğrenim düzeyi arasında istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiştir ($p < ,01$). Buna göre "H17:

Y Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.”, “H18: X Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.” ve “H19: Bebek Patlaması Kuşağındakilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.” hipotezleri kabul edilmiştir (Tablo 22).

Tablo 22. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Y Kuşağı	Lise	21	12,93	97,421	2	,000**
	Üniversite	115	79,06			
	Lisansüstü	26	147,67			
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	9,64	157,437	3	,000**
	Lise	106	73,92			
	Üniversite	116	166,58			
	Lisansüstü	13	239,69			
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	58,60	107,711	3	,000**
	Lise	60	112,88			
	Üniversite	31	159,05			
	Lisansüstü	7	188,00			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen sıra ortalamaları arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde; farkın hem Y Kuşağı hem X Kuşağı hem de Bebek Patlaması Kuşağındaki tüm öğrenim düzeyleri arasında olduğu belirlenmiştir ($p<,01$). Buna göre araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların oranının arttığı saptanmıştır (Tablo 23).

Tablo 23. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	12,93	-7,049	,000**
	Üniversite	115	78,65		
	Lise	21	11,00	-6,021	,000**
	Lisansüstü	26	34,50		
	Üniversite	115	58,41	-7,725	,000**
	Lisansüstü	26	126,67		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	9,64	-5,084	,000**
	Lise	106	64,12		
	İlköğretim ve daha az	11	6,00	-5,504	,000**
	Üniversite	116	69,50		
	İlköğretim ve daha az	11	6,00	-4,377	,000**
	Lisansüstü	13	18,00		
	Lise	106	53,50	-5,884	,000**
	Lisansüstü	13	113,00		
	Üniversite	116	58,53	-5,906	,000**
	Lisansüstü	13	122,69		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	58,29	-6,714	,000**
	Lise	60	107,60		
	İlköğretim ve daha az	94	47,81	-8,175	,000**
	Üniversite	31	109,05		
	İlköğretim ve daha az	94	47,50	-4,410	,000**
	Lisansüstü	7	98,00		
	Lise	60	35,78	-5,176	,000**
	Üniversite	31	65,77		
	Lise	60	30,50	-4,339	,000**
	Lisansüstü	7	64,00		
	Üniversite	31	16,23	-3,868	,000**
	Lisansüstü	7	34,00		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada X Kuşağındaki “lise” ve “üniversite” öğrenim düzeylerine ait basıklık ve çarpıklık değerleri istenilen aralıkta olduğundan, bu iki grup arasındaki farkı belirlemek için Bağımsız Gruplar T-testinden yararlanılmıştır. Buna göre X Kuşağındaki “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin puan ortalamasının “lise” öğrenim düzeyinden yüksek olduğu, diğer bir deyişle X Kuşağındaki “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin

cinsiyet rolleri açısından “lise” öğrenim düzeyinden daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 24).

Tablo 24. X Kuşağındaki “lise” ve “üniversite” Öğrenim Düzeyinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	t	sd	p
Lise	106	4,236	-12,328	220	,000**
Üniversite	116	4,582			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

5.5. AİLE İŞLEVLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Bu bölümde araştırmaya katılanların aile işlevlerini değerlendirmek amacıyla kullanılan Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen ortalamalara ilişkin bulgular ve bu bulguların kuşak, cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre dağılımları incelenmiştir.

5.5.1. Araştırmaya Katılanların Kuşak, Cinsiyet ve Öğrenim Düzeyine Göre Aile İşlevlerini Değerlendirme Durumları

Aile Değerlendirme Ölçeği; araştırmaya katılanların aile işlevlerini değerlendirme durumuna göre, ailenin yapısal ve örgütsel özelliğini ve aile üyeleri arasındaki etkileşimi inceleyerek, aile işlevlerini “sağlıklı” ve “sağlıksız” olarak değerlendirmektedir. Ölçek 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları: “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve kişinin sağlıklı aile işlevlerine sahip olup olmadığını genel olarak değerlendiren “genel işlevler”dir. Ölçeğe ait puanlar toplanıp madde sayısına bölünerek ölçek puanı hesaplanmaktadır. Kişinin ölçekten aldığı puan ortalaması 2 ve daha

düşük ise “sağlıklı”, 2’den yüksek ise “sağlıksız” aile işlevlerine sahip olduğu kabul edilmektedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları kuşaklara göre incelendiğinde; gerek Y Kuşağı gerek X Kuşağı gerekse Bebek Patlaması Kuşağında ölçeğin tüm alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının 2’nin altında olduğu bulunmuştur. Diğer bir deyişle araştırmada her üç kuşakta da “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar ağırlık kazanmaktadır (Tablo 25).

Tablo 25. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Problem çözme	Y Kuşağı	162	1,35	,507	2,071	3,889
	X Kuşağı	246	1,30	,612	2,100	2,643
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,33	,654	1,888	1,770
İletişim	Y Kuşağı	162	1,54	,538	2,483	6,219
	X Kuşağı	246	1,57	,608	1,879	2,021
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,55	,653	1,769	1,496
Roller	Y Kuşağı	162	1,32	,424	2,384	5,248
	X Kuşağı	246	1,44	,507	1,834	1,904
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,44	,516	1,788	1,650
Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	162	1,35	,529	2,360	5,140
	X Kuşağı	246	1,34	,654	2,045	2,460
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,36	,680	1,848	1,615
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	162	1,74	,243	2,096	6,501
	X Kuşağı	246	1,69	,287	2,012	2,603
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,70	,263	1,784	2,277
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	162	1,54	,306	1,764	3,190
	X Kuşağı	246	1,49	,373	1,980	2,474
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,51	,379	1,732	1,632
Genel işlevler	Y Kuşağı	162	1,38	,526	2,184	4,612
	X Kuşağı	246	1,35	,672	2,064	2,542
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	1,36	,687	1,889	1,772

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre Aile Değerlendirme Ölçeği Kruskal Wallis Testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin tüm alt boyutlarında en az iki kuşak arasında istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiştir ($p < ,01$; $p < ,05$). Buna göre “*H20: Evli bireylerin Aile Değerlendirme Ölçeğinin ‘problem çözme’, ‘iletişim’, ‘roller’, ‘duygusal tepki verebilme’, ‘gereken ilgiyi gösterme’, ‘davranış kontrolü’ ve ‘genel işlevler’ alt boyutlarından aldığı puan ortalamaları kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir (Tablo 26).

Tablo 26. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Problem çözme	Y Kuşağı	162	347,59	20,202	2	,000**
	X Kuşağı	246	287,15			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	277,88			
İletişim	Y Kuşağı	162	321,92	7,919	2	,019*
	X Kuşağı	246	307,77			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	273,11			
Roller	Y Kuşağı	162	257,94	14,126	2	,001**
	X Kuşağı	246	320,49			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	310,80			
Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	162	343,91	16,076	2	,000**
	X Kuşağı	246	286,08			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	282,35			
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	162	377,00	58,530	2	,000**
	X Kuşağı	246	260,45			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	287,27			
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	162	363,12	33,815	2	,000**
	X Kuşağı	246	273,16			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	282,70			
Genel işlevler	Y Kuşağı	162	347,28	17,971	2	,000**
	X Kuşağı	246	383,08			
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	283,34			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

* ,05 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada kuşaklara göre Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen sıra ortalamaları arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları

incelendiğinde; “problem çözme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “duygusal tepki verebilme” ve “davranış kontrolü” alt boyutlarında X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağına ait sıra ortalamalarının Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$; $p<,05$). Buna göre X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağının “problem çözme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “duygusal tepki verebilme” ve “davranış kontrolü” konularında Y Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağı arasında söz konusu alt boyutlar açısından önemli fark saptanmamıştır ($p>,05$) (Tablo 27).

“İletişim” alt boyutunda; Bebek Patlaması Kuşağının sıra ortalamasının Y Kuşağı ile X Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Buna göre Bebek Patlaması Kuşağının “iletişim” konusunda Y Kuşağı ile X Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu görülmektedir. “İletişim” konusunda Y Kuşağı ile X Kuşağı arasında istatistiksel olarak önemli fark bulunmamıştır ($p>,05$) (Tablo 27).

“Roller” alt boyutunda; Y Kuşağının sıra ortalamasının hem X Kuşağı hem de Bebek Patlaması Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p<,01$). Buna göre Y Kuşağının “roller” konusunda X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu görülmektedir. “Roller” konusunda X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağı arasında istatistiksel olarak önemli fark bulunmamıştır ($p>,05$) (Tablo 27).

Araştırmada kişinin sağlıklı aile işlevlerine sahip olup olmadığını genel olarak değerlendiren “genel işlevler” alt boyutunda elde edilen sıra ortalamaları kuşaklara göre incelendiğinde ise Y Kuşağının sıra ortalamasının hem X Kuşağından hem de Bebek Patlaması Kuşağından yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının

“genel işlevler” konusunda Y Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağı arasında ise “genel işlevler” açısından önemli bir fark saptanmamıştır ($p>,05$) (Tablo 27).

Araştırmada Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları incelendiğinde; her üç kuşakta da hem kadın hem erkeklerde tüm alt boyutlardan elde edilen puan ortalamasının 2'nin altında olduğu belirlenmiştir. Diğer bir değişle araştırma kapsamına alınan her üç kuşaktaki hem kadın hem de erkeklerde “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar önde gelmektedir (Tablo 28).

Tablo 27. Araştırmaya Katılanların Kuşaklara Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Problem çözme	Y Kuşağı	162	229,97	-3,823	,000**
	X Kuşağı	246	187,73		
	Y Kuşağı	162	199,12	-3,963	,000**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	159,26		
	X Kuşağı	246	222,92	-7,730	,465
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	215,12		
İletişim	Y Kuşağı	162	210,99	-,914	,361
	X Kuşağı	246	200,23		
	Y Kuşağı	162	192,44	-2,558	,011*
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	164,90		
	X Kuşağı	246	231,04	-2,197	,028*
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	204,72		
Roller	Y Kuşağı	162	179,29	-3,562	,000**
	X Kuşağı	246	221,10		
	Y Kuşağı	162	160,15	-2,974	,003**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	192,14		
	X Kuşağı	246	222,88	-,643	,520
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	215,16		
Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	162	228,39	-3,527	,000**
	X Kuşağı	246	188,77		
	Y Kuşağı	162	197,02	-3,497	,000**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	161,03		
	X Kuşağı	246	220,081	-,269	,788
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	217,83		
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	162	253,08	-7,524	,000**
	X Kuşağı	246	172,51		
	Y Kuşağı	162	205,43	-5,082	,000**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	153,94		
	X Kuşağı	246	211,43	-1,887	,059
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	229,83		
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	162	241,83	-5,500	,000**
	X Kuşağı	246	179,91		
	Y Kuşağı	162	202,78	-4,485	,000**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	156,17		
	X Kuşağı	246	216,75	-,579	,562
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	223,03		
Genel işlevler	Y Kuşağı	162	230,52	-3,806	,000**
	X Kuşağı	246	187,36		
	Y Kuşağı	162	198,26	-3,644	,000**
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	159,98		
	X Kuşağı	246	219,22	-,057	,955
	Bebek Patlaması Kuşağı	192	219,86		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

* ,05 düzeyinde önemlidir.

Tablo 28. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Cinsiyete Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Problem çözme	Y Kuşağı	Kadın	81	1,34	,510	2,208	4,598
		Erkek	81	1,35	,507	1,973	3,516
	X Kuşağı	Kadın	123	1,32	,619	1,992	2,211
		Erkek	123	1,29	,608	2,242	3,293
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,31	,645	1,956	2,090
		Erkek	96	1,34	,665	1,852	1,626
İletişim	Y Kuşağı	Kadın	81	1,60	,527	2,363	5,537
		Erkek	81	1,47	,545	2,760	7,892
	X Kuşağı	Kadın	123	1,66	,616	1,737	1,556
		Erkek	123	1,49	,591	2,142	2,977
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,61	,597	1,849	1,803
		Erkek	96	1,50	,703	1,807	1,508
Roller	Y Kuşağı	Kadın	81	1,38	,428	2,311	4,820
		Erkek	81	1,27	,414	2,615	6,597
	X Kuşağı	Kadın	123	1,51	,519	1,683	1,445
		Erkek	123	1,37	,487	2,096	2,808
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,49	,492	1,888	2,173
		Erkek	96	1,38	,537	1,826	1,563
Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	Kadın	81	1,35	,528	2,399	5,284
		Erkek	81	1,35	,534	2,367	5,399
	X Kuşağı	Kadın	123	1,36	,668	1,960	2,131
		Erkek	123	1,31	,641	2,165	3,000
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,34	,655	1,911	1,886
		Erkek	96	1,38	,708	1,809	1,470
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	Kadın	81	1,77	,236	2,111	6,878
		Erkek	81	1,72	,248	2,213	7,041
	X Kuşağı	Kadın	123	1,69	,293	1,952	2,351
		Erkek	123	1,69	,283	2,102	3,048
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,68	,250	2,026	3,908
		Erkek	96	1,73	,274	1,617	1,286
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	Kadın	81	1,56	,331	1,408	2,048
		Erkek	81	1,52	,280	2,288	5,413
	X Kuşağı	Kadın	123	1,50	,416	1,814	1,881
		Erkek	123	1,48	,327	2,175	3,016
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,49	,412	1,789	1,851
		Erkek	96	1,53	,345	1,705	1,305
Genel işlevler	Y Kuşağı	Kadın	81	1,36	,513	2,230	4,523
		Erkek	81	1,39	,543	2,176	4,954
	X Kuşağı	Kadın	123	1,37	,689	1,962	2,158
		Erkek	123	1,32	,657	2,203	3,159
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	1,34	,668	1,954	2,076
		Erkek	96	1,38	,707	1,852	1,626

Konu Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde; “problem çözme”, “duygusal tepki verebilme” ve “genel işlevler” alt boyutlarında her üç kuşakta da cinsiyete göre istatistiksel olarak önemli fark belirlenmemiştir ($p>,05$). Buna göre *“H21: Her üç kuşakta da (Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığı) Aile Değerlendirme Ölçeğinin ‘problem çözme’, ‘duygusal tepki verebilme’ ve ‘genel işlevler’ alt boyutlarından elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi reddedilmiştir (Tablo 29).

“İletişim” ve “roller” alt boyutları incelendiğinde; her üç kuşakta da kadınların sıra ortalamasının erkeklerden yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre *“H22: Her üç kuşakta da (Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığı) Aile Değerlendirme Ölçeğinin ‘iletişim’ ve ‘roller’ alt boyutlarından elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir değişle her üç kuşakta da erkekler “iletişim” ve “roller” konusunda kadınlara göre daha sağlıklı işlevlere sahiptir (Tablo 29).

Araştırmada “gereken ilgiyi gösterme” konusunda Y Kuşığındaki kadınların sıra ortalamasının erkeklerden; Bebek Patlaması Kuşığındaki erkeklerin sıra ortalamasının kadınlardan yüksek olduğu ve gerek Y Kuşığı gerekse Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre belirlenen bu farkların istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Buna göre *“H23: Y Kuşığında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* ve *“H25: Bebek Patlaması Kuşığında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezleri kabul edilmiştir. Diğer bir değişle Y Kuşığındaki erkeklerin kadınlara göre; Bebek Patlaması Kuşığındaki kadınların ise erkeklere göre “gereken ilgiyi gösterme” konusunda daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmada “gereken ilgiyi gösterme” konusunda X Kuşığındaki kadın ve

erkekler arasında ise istatistiksel olarak önemli fark bulunmamış ($p>,05$) ve *“H24: X Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi reddedilmiştir (Tablo 29).

“Davranış kontrolü” alt boyutunda Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların sıra ortalamasının erkeklerden düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır ($p<,01$). Buna göre *“H28: Bebek Patlaması Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir değişle Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların “davranış kontrolü” konusunda erkeklerden daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. “Davranış kontrolü” konusunda Y Kuşağı ile X Kuşağındaki kadın ve erkekler arasında ise istatistiksel olarak önemli fark bulunmamış ve *“H26: Y Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* ve *“H27: X Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezleri reddedilmiştir (Tablo 29).

Tablo 29. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Cinsiyete Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Problem çözme	Y Kuşağı	Kadın	81	80,65	-,238	,811
		Erkek	81	82,35		
	X Kuşağı	Kadın	123	125,72	-,552	,581
		Erkek	123	121,28		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	95,19	-,379	,704
		Erkek	96	97,81		
İletişim	Y Kuşağı	Kadın	81	92,96	-3,140	,002**
		Erkek	81	70,04		
	X Kuşağı	Kadın	123	147,67	-5,429	,000**
		Erkek	123	99,33		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	117,42	-5,324	,000**
		Erkek	96	75,58		
Roller	Y Kuşağı	Kadın	81	95,02	-3,730	,000**
		Erkek	81	67,98		
	X Kuşağı	Kadın	123	147,35	-5,354	,000**
		Erkek	123	99,65		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	119,56	-5,868	,000**
		Erkek	96	73,44		
Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	Kadın	81	81,44	-,017	,986
		Erkek	81	81,56		
	X Kuşağı	Kadın	123	128,85	-1,291	,197
		Erkek	123	118,15		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	95,95	-,152	,879
		Erkek	96	97,05		
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	Kadın	81	90,10	-2,522	,012*
		Erkek	81	72,90		
	X Kuşağı	Kadın	123	121,07	-,712	,477
		Erkek	123	125,93		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	87,11	-2,761	,006**
		Erkek	96	105,89		
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	Kadın	81	86,49	-1,386	,166
		Erkek	81	76,51		
	X Kuşağı	Kadın	123	118,99	-1,122	,262
		Erkek	123	128,01		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	86,90	-2,678	,007**
		Erkek	96	106,10		
Genel işlevler	Y Kuşağı	Kadın	81	80,94	-,154	,877
		Erkek	81	82,06		
	X Kuşağı	Kadın	123	128,03	-1,084	,279
		Erkek	123	118,97		
	Bebek Patlaması Kuşağı	Kadın	96	94,32	-,578	,563
		Erkek	96	98,68		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

* ,05 düzeyinde önemlidir.

Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları üç farklı kuşakta öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağındaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ölçeğin tüm alt boyutları için elde edilen puan ortalamalarının 2’nin altında olduğu saptanmıştır. Diğer bir değişle bu öğrenim gruplarında “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar önde gelmektedir (Tablo 30).

Araştırmada Y Kuşağındaki “lise” öğrenim düzeyinde “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalamasının 2’nin altında olduğu; “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme” ve “genel işlevler” alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının ise 2’nin üzerinde olduğu bulunmuştur. Buna göre Y Kuşağındaki “lise” öğrenim düzeyinde “davranış kontrolü” konusunda sağlıklı; “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların başta geldiği saptanmıştır (Tablo 30).

X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ise Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları 2’nin üzerindedir. Diğer bir değişle X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar ağırlık kazanmaktadır (Tablo 30).

Tablo 30. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Problem Çözme	Y Kuşağı	Lise	21	2,04	,929	-,104	-1,962
		Üniversite	115	1,28	,305	1,321	1,178
		Lisansüstü	26	1,08	,207	3,910	16,973
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	2,91	,087	,213	-2,444
		Lise	106	1,42	,711	1,468	,258
		Üniversite	116	1,07	,112	1,326	,447
		Lisansüstü	13	1,03	,092	3,606	13,000
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	1,62	,837	,808	-1,280
		Lise	60	1,07	,107	1,299	,556
		Üniversite	31	1,01	,042	3,728	12,717
		Lisansüstü	7	1,02	,063	2,646	7,000
	İletişim	Y Kuşağı	Lise	21	2,41	,980	-,044
Üniversite			115	1,45	,244	1,064	1,312
Lisansüstü			26	1,24	,249	2,037	3,523
X Kuşağı		İlköğretim ve daha az	11	3,12	,078	-,123	-,453
		Lise	106	1,76	,669	1,301	-,054
		Üniversite	116	1,31	,158	1,287	1,442
		Lisansüstü	13	1,13	,061	3,606	13,000
Bebek Patlaması Kuşağı		İlköğretim ve daha az	94	1,88	,800	,766	-1,298
		Lise	60	1,28	,159	,698	-,354
		Üniversite	31	1,18	,084	1,292	1,834
		Lisansüstü	7	1,17	,126	2,156	4,580
Roller		Y Kuşağı	Lise	21	2,01	,758	-,192
	Üniversite		115	1,24	,211	1,404	1,851
	Lisansüstü		26	1,13	,165	3,082	12,641
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	2,68	,047	,213	-2,444
		Lise	106	1,57	,568	1,404	,156
		Üniversite	116	1,25	,186	1,658	2,731
		Lisansüstü	13	1,04	,102	3,005	9,544
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	1,70	,632	,788	-1,196
		Lise	60	1,22	,116	,551	-,650
		Üniversite	31	1,14	,069	,427	-,407
		Lisansüstü	7	1,05	,486	-,374	-2,800
	Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	Lise	21	2,10	1,00	-,044
Üniversite			115	1,27	,288	1,749	3,287
Lisansüstü			26	1,09	,207	3,720	15,862
X Kuşağı		İlköğretim ve daha az	11	3,00	,000	-	-
		Lise	106	1,47	,763	1,463	,264
		Üniversite	116	1,09	,159	2,316	5,536

		Lisansüstü	13	1,06	,145	2,663	7,470
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	1,67	,868	,768	-1,347
		Lise	60	1,08	,104	,930	-,120
		Üniversite	31	1,04	,074	1,163	-,697
		Lisansüstü	7	1,02	,063	2,646	7,000
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	Lise	21	2,13	,409	,219	-1,263
		Üniversite	115	1,71	,113	,384	1,165
		Lisansüstü	26	1,58	,176	,122	5,905
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	2,40	,058	-1,923	2,037
		Lise	106	1,74	,341	1,511	,348
		Üniversite	116	1,60	,054	1,757	1,107
		Lisansüstü	13	1,52	,170	-1,889	2,709
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	1,81	,332	,938	-,760
		Lise	60	1,62	,077	1,471	1,316
		Üniversite	31	1,60	,061	1,379	-,109
		Lisansüstü	7	1,45	,174	-1,147	-,057
	Davranış kontrolü	Y Kuşağı	Lise	21	1,95	,539	-,082
Üniversite			115	1,52	,177	,855	-,052
Lisansüstü			26	1,33	,189	1,629	5,235
X Kuşağı		İlköğretim ve daha az	11	2,45	,144	,466	-1,787
		Lise	106	1,58	,417	1,408	,179
		Üniversite	116	1,34	,093	1,204	1,692
		Lisansüstü	13	1,25	,144	,572	-,332
Bebek Patlaması Kuşağı		İlköğretim ve daha az	94	1,68	,468	,812	-1,117
		Lise	60	1,37	,111	1,260	1,092
		Üniversite	31	1,30	,105	-,298	,553
		Lisansüstü	7	1,24	,119	-,374	-2,800
Genel işlevler		Y Kuşağı	Lise	21	2,11	1,00	-,099
	Üniversite		115	1,31	,287	1,002	,486
	Lisansüstü		26	1,07	,189	3,893	16,899
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	3,14	,067	-1,923	2,037
		Lise	106	1,48	,771	1,438	,204
		Üniversite	116	1,09	,143	1,533	1,801
		Lisansüstü	13	1,01	,046	3,606	13,000
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	1,67	,879	,804	-1,282
		Lise	60	1,09	,100	1,433	3,105
		Üniversite	31	1,03	,059	1,751	1,532
		Lisansüstü	7	1,01	,031	2,646	7,000

Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında öğrenim düzeyine göre Aile Değerlendirme Ölçeği Kruskal Wallis Testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin tüm alt boyutları için hem Y Kuşığı hem X Kuşığı hem de Bebek Patlaması Kuşığındaki en az iki öğrenim düzeyi arasında istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Buna göre “*H29: Her üç kuşakta da (Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığı) Aile Değerlendirme Ölçeğinin ‘problem çözme’, ‘iletişim’, ‘roller’, ‘duygusal tepki verebilme’, ‘gereken ilgiyi gösterme’, ‘davranış kontrolü’ ve ‘genel işlevler’ alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları öğrenim düzeyine göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir (Tablo 31).

Tablo 31. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	P
Problem Çözme	Y Kuşağı	Lise	21	106,83	22,175	2	,000**
		Üniversite	115	84,63			
		Lisansüstü	26	47,21			
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	235,27	50,584	3	,000**
		Lise	106	134,49			
		Üniversite	116	107,44			
		Lisansüstü	13	82,69			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	113,11	26,972	3	,000**
		Lise	60	88,79			
		Üniversite	31	66,47			
		Lisansüstü	7	72,50			
	İletişim	Y Kuşağı	Lise	21	122,48	36,506	2
Üniversite			115	83,23			
Lisansüstü			26	40,77			
X Kuşağı		İlköğretim ve daha az	11	236,18	103,698	3	,000**
		Lise	106	157,60			
		Üniversite	116	93,09			
		Lisansüstü	13	21,46			
Bebek Patlaması Kuşağı		İlköğretim ve daha az	94	126,40	62,855	3	,000**
		Lise	60	79,63			
		Üniversite	31	49,56			
		Lisansüstü	7	47,43			
Roller		Y Kuşağı	Lise	21	121,26	26,750	2
	Üniversite		115	81,07			
	Lisansüstü		26	51,27			
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	230,05	82,347	3	,000**
		Lise	106	151,18			
		Üniversite	116	99,19			
		Lisansüstü	13	24,50			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	126,44	69,076	3	,000**
		Lise	60	82,38			
		Üniversite	31	51,05			
		Lisansüstü	7	16,79			
	Duygusal tepki verebilme	Y Kuşağı	Lise	21	106,93	21,977	2
Üniversite			115	84,59			
Lisansüstü			26	47,31			
X Kuşağı		İlköğretim ve daha az	11	231,50	49,094	3	,000**
		Lise	106	137,60			
		Üniversite	116	103,95			

		Lisansüstü	13	91,62			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	113,51	23,375	3	,000**
		Lise	60	86,24			
		Üniversite	31	72,24			
		Lisansüstü	7	63,43			
Gereken ilgiyi gösterme	Y Kuşağı	Lise	21	126,69	47,422	2	,000**
		Üniversite	115	82,78			
		Lisansüstü	26	39,35			
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	229,09	50,343	3	,000**
		Lise	106	125,19			
		Üniversite	116	115,60			
		Lisansüstü	13	90,81			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	110,05	22,323	3	,000**
		Lise	60	88,68			
		Üniversite	31	83,61			
Lisansüstü		7	38,57				
Davranış kontrolü	Y Kuşağı	Lise	21	111,00	29,451	2	,000**
		Üniversite	115	85,21			
		Lisansüstü	26	41,25			
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	232,00	71,886	3	,000**
		Lise	106	144,87			
		Üniversite	116	100,30			
		Lisansüstü	13	64,46			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	117,90	41,288	3	,000**
		Lise	60	86,09			
		Üniversite	31	63,23			
Lisansüstü		7	45,64				
Genel işlevler	Y Kuşağı	Lise	21	104,57	26,039	2	,000**
		Üniversite	115	86,26			
		Lisansüstü	26	41,83			
	X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	239,09	51,143	3	,000**
		Lise	106	134,34			
		Üniversite	116	108,33			
		Lisansüstü	13	72,65			
	Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	112,83	26,475	3	,000**
		Lise	60	93,03			
		Üniversite	31	63,15			
Lisansüstü		7	54,64				

** ,01 düzeyinde önemlidir.

* ,05 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre Aile Değerlendirme Ölçeği Mann-Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde; her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarından elde edilen sıra ortalamalarının düştüğü belirlenmiştir. Diğer bir deyişle araştırmada hem Y Kuşağı hem X Kuşağı hem de Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyi yükseldikçe “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranı artmaktadır (Tablo 32-39).

“Problem çözme” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 32).

Tablo 32. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	87,02	-2,405	,016*
	Üniversite	115	65,12		
	Lise	21	30,81	-3,457	,001**
	Lisansüstü	26	18,50		
	Üniversite	115	77,51	-4,155	,000**
	Lisansüstü	26	42,21		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	106,27	-5,174	,000**
	Lise	106	54,09		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-6,312	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,489	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	124,67	-3,316	,001**
	Üniversite	116	99,47		
	Lise	106	62,73	-2,721	,007**
	Lisansüstü	13	37,77		
	Üniversite	116	66,47	-1,662	,097
	Lisansüstü	13	51,92		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	85,59	-3,125	,002**
	Lise	60	64,83		
	İlköğretim ve daha az	94	70,10	-4,344	,000**
	Üniversite	31	41,47		
	İlköğretim ve daha az	94	52,43	-1,944	,052
	Lisansüstü	7	31,86		
	Lise	60	50,25	-2,860	,004**
	Üniversite	31	37,77		
	Lise	60	34,71	-1,070	,284
	Lisansüstü	7	27,93		
Üniversite	31	19,23	-,677	,493	
Lisansüstü	7	20,71			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

“İletişim” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü”

($p<,01$); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 33).

Tablo 33. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	99,57	-3,969	,000**
	Üniversite	115	62,83		
	Lise	21	33,90	-4,649	,000**
	Lisansüstü	26	16,00		
	Üniversite	115	78,40	-4,580	,000**
	Lisansüstü	26	38,27		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	107,18	-5,055	,000**
	Lise	106	54,00		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-5,666	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,471	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	144,35	-7,466	,000**
	Üniversite	116	81,48		
	Lise	106	66,25	-5,757	,000**
	Lisansüstü	13	9,08		
	Üniversite	116	70,11	-4,821	,000**
	Lisansüstü	13	19,38		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	92,66	-5,391	,000**
	Lise	60	53,74		
	İlköğretim ve daha az	94	75,15	-6,643	,000**
	Üniversite	31	26,16		
	İlköğretim ve daha az	94	53,59	-3,326	,001**
	Lisansüstü	7	16,21		
	Lise	60	51,48	-2,884	,004**
	Üniversite	31	35,39		
	Lise	60	35,40	-1,787	,074
	Lisansüstü	7	22,00		
	Üniversite	31	20,02	-,677	,498
	Lisansüstü	7	17,21		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

“Roller” alt boyutunda her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<,01$) (Tablo 34).

Tablo 34. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	99,24	-3,941	,000**
	Üniversite	115	62,89		
	Lise	21	33,02	-4,114	,000**
	Lisansüstü	26	16,71		
	Üniversite	115	76,19	-3,240	,001**
	Lisansüstü	26	48,06		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	101,05	-4,404	,000**
	Lise	106	54,64		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-5,620	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,357	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	137,69	-5,950	,000**
	Üniversite	116	87,57		
	Lise	106	65,86	-5,383	,000**
	Lisansüstü	13	12,23		
	Üniversite	116	70,13	-4,782	,000**
	Lisansüstü	13	19,27		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	92,28	-5,256	,000**
	Lise	60	54,35		
	İlköğretim ve daha az	94	74,88	-6,511	,000**
	Üniversite	31	26,98		
	İlköğretim ve daha az	94	54,29	-4,222	,000**
	Lisansüstü	7	6,86		
	Lise	60	36,93	-3,715	,000**
	Lisansüstü	7	8,86		
	Üniversite	31	21,85	-2,983	,003**
Lisansüstü	7	9,07			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeğinin “roller” alt boyutuna ilişkin basıklık ve çarpıklık değerleri; Bebek Patlaması Kuşağındaki “lise” ve “üniversite” öğrenim düzeylerinde istenilen aralıkta olduğu için, bu gruplar

arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Gruplar T-testinden yararlanılmıştır. Buna göre Bebek Patlaması Kuşağındaki “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin “roller” alt boyutundan aldığı puan ortalamasının “lise” öğrenim düzeyinden düşük olduğu, diğer bir deyişle “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin “roller” konusunda “lise” öğrenim düzeyinden daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,05$) (Tablo 35).

Tablo 35. Bebek Patlaması Kuşağındaki “Lise” ve “Üniversite” Öğrenim Düzeyinde Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyutuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	t	sd	p
Lise	60	1,22	3,532	89	,002**
Üniversite	31	1,14			

** ,01 düzeyinde önemlidir.

“Duygusal tepki verebilme” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 36).

Tablo 36. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	86,95	-2,401	,016**
	Üniversite	115	65,13		
	Lise	21	30,98	-3,414	,001**
	Lisansüstü	26	18,37		
	Üniversite	115	77,46	-4,117	,000**
	Lisansüstü	26	42,44		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	102,50	-4,689	,000**
	Lise	106	54,49		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-6,191	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,541	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	127,71	-3,972	,000**
	Üniversite	116	96,69		
	Lise	106	62,40	-2,318	,020**
	Lisansüstü	13	40,42		
	Üniversite	116	65,76	-,828	,407
	Lisansüstü	13	58,19		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	86,42	-3,342	,001**
	Lise	60	63,53		
	İlköğretim ve daha az	94	69,39	-3,711	,000**
	Üniversite	31	43,61		
	İlköğretim ve daha az	94	52,70	-2,262	,024**
	Lisansüstü	7	28,21		
	Lise	60	48,73	-1,626	,104
	Üniversite	31	40,73		
	Lise	60	34,99	-1,422	,155
	Lisansüstü	7	25,50		
	Üniversite	31	19,90	-,639	,523
	Lisansüstü	7	17,71		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

“Gereken ilgiyi gösterme” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); Bebek Patlaması

Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 37).

Tablo 37. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterme” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	102,48	-4,770	,000**
	Üniversite	115	62,30		
	Lise	21	35,21	-5,291	,000**
	Lisansüstü	26	14,94		
	Üniversite	115	78,48	-5,027	,000**
	Lisansüstü	26	37,90		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	100,09	-5,176	,000**
	Lise	106	54,74		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-7,283	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,428	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	115,71	-1,320	,187
	Üniversite	116	107,66		
	Lise	106	61,75	-2,107	,035**
	Lisansüstü	13	45,73		
	Üniversite	116	66,45	-1,980	,048**
	Lisansüstü	13	52,08		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	87,45	-2,805	,005**
	Lise	60	66,61		
	İlköğretim ve daha az	94	67,25	-2,633	,000**
	Üniversite	31	50,11		
	İlköğretim ve daha az	94	53,35	-3,294	,001**
	Lisansüstü	7	19,43		
	Lise	60	47,01	-,661	,508
	Üniversite	31	44,05		
	Lise	60	36,07	-3,168	,002**
	Lisansüstü	7	16,29		
	Üniversite	31	21,45	-2,956	,003**
	Lisansüstü	7	10,86		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

“Davranış kontrolü” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 38).

Tablo 38. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	88,98	-2,648	,008**
	Üniversite	115	64,76		
	Lise	21	33,02	-4,137	,000**
	Lisansüstü	26	16,71		
	Üniversite	115	78,45		
	Lisansüstü	26	38,04		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	103,00	-5,002	,000**
	Lise	106	54,43		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-6,163	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,245	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	133,52	-5,671	,000**
	Üniversite	116	91,38		
	Lise	106	63,91	-4,008	,000**
	Lisansüstü	13	28,12		
	Üniversite	116	67,43	-2,550	,011**
	Lisansüstü	13	43,35		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	88,05	-4,095	,000**
	Lise	60	60,98		
	İlköğretim ve daha az	94	71,46	-4,995	,000**
	Üniversite	31	37,34		
	İlköğretim ve daha az	94	53,39	-3,279	,001**
	Lisansüstü	7	18,86		
	Lise	60	50,38	-2,563	,010**
	Üniversite	31	37,52		
	Lise	60	35,79	-2,490	,013**
	Lisansüstü	7	19,14		
	Üniversite	31	20,37	-1,160	,246
	Lisansüstü	7	15,64		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

Araştırmada kişinin sağlıklı aile işlevlerine sahip olup olmadığını genel olarak değerlendiren “genel işlevler” alt boyutunda Y Kuşağında “lise” ve “üniversite” ($p < ,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p < ,01$), “üniversite” ve “lisansüstü” ($p < ,01$); X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p < ,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p < ,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p < ,01$), “lise” ve “üniversite” ($p < ,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p < ,01$),

“üniversite” ve “lisansüstü” ($p<,01$); Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ve “lise” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “üniversite” ($p<,01$), “ilköğretim ve daha az” ve “lisansüstü” ($p<,01$), “lise” ve “üniversite” ($p<,01$), “lise” ve “lisansüstü” ($p<,01$) öğrenim düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (Tablo 39).

Tablo 39. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Öğrenim Düzeyine Göre Aile Değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kuşaklar	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Y Kuşağı	Lise	21	84,76	-2,085	,037**
	Üniversite	115	65,53		
	Lise	21	30,81	-3,456	,001**
	Lisansüstü	26	18,50		
	Üniversite	115	78,73	-4,839	,000**
	Lisansüstü	26	36,83		
X Kuşağı	İlköğretim ve daha az	11	110,09	-5,474	,000**
	Lise	106	53,70		
	İlköğretim ve daha az	11	122,00	-6,004	,000**
	Üniversite	116	58,50		
	İlköğretim ve daha az	11	19,00	-4,566	,000**
	Lisansüstü	13	7,00		
	Lise	106	124,43	-3,120	,002**
	Üniversite	116	99,68		
	Lise	106	63,21	-3,123	,002**
	Lisansüstü	13	33,81		
	Üniversite	116	67,15	-2,264	,024**
	Lisansüstü	13	45,85		
Bebek Patlaması Kuşağı	İlköğretim ve daha az	94	84,61	-2,566	,010**
	Lise	60	66,37		
	İlköğretim ve daha az	94	70,34	-4,203	,000**
	Üniversite	31	40,74		
	İlköğretim ve daha az	94	52,88	-2,468	,014**
	Lisansüstü	7	25,71		
	Lise	60	51,92	-3,250	,001**
	Üniversite	31	34,55		
	Lise	60	35,75	-2,290	,022**
	Lisansüstü	7	19,00		
	Üniversite	31	19,85	-,582	,560
	Lisansüstü	7	17,93		

** ,01 düzeyinde önemlidir.

5.6. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Spearman Brown sıra farklar korelasyonu sonuçları incelendiğinde; Y Kuşağı ($r = -.617$), X Kuşağı ($r = -.497$) ve Bebek Patlaması Kuşağında ($r = -.524$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli ilişki olduğu ve bu ilişkinin negatif ve orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Diğer bir deyişle araştırmada gerek Y Kuşağı gerek X Kuşağı gerekse Bebek Patlaması Kuşağındakilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının düştüğü ya da Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı düştükçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının yükseldiği belirlenmiştir. Buna göre “*H30: Her üç kuşakta da (Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağı) bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.*” hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuç, araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlar arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 40).

Tablo 40. Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Aile Değerlendirme Ölçeği		
		Y Kuşağı	X Kuşağı	Bebek Patlaması Kuşağı
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Korelasyon Katsayısı	-,617	-,497	-,524
	P	,000**	,000**	,000**
	N	162	246	192

** Korelasyon ,01 düzeyinde önemlidir.

Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki kadınların ve erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Spearman Brown sıra farklar korelasyonu sonuçları incelendiğinde; gerek Y Kuşığındaki hem kadın ($r = -.831$) hem erkeklerde ($r = -.731$), gerek X Kuşığındaki hem kadın ($r = -.902$) hem erkeklerde ($r = -.802$), gerekse Bebek Patlaması Kuşığındaki hem kadın ($r = -.952$) hem erkeklerde ($r = -.929$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli ilişki olduğu ve bu ilişkinin negatif ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Diğer bir deyişle araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da hem kadınların hem de erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının düştüğü ya da Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı düştükçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının yükseldiği belirlenmiştir. Buna göre “H31: Her üç kuşakta da (Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığı) hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuç, araştırma kapsamına alınan her üç kuşaktaki hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduklarını göstermektedir (Tablo 41).

Tablo 41. Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki Kadın ve Erkeklerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Aile Değerlendirme Ölçeği					
		Y Kuşığı		X Kuşığı		Bebek Patlaması Kuşığı	
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Korelasyon Katsayısı	-,831	-,731	-,902	-,802	-,952	-,929
	P	,000**	,000**	,000**	,000**	,000**	,000**
	N	81	81	123	123	96	96

** Korelasyon ,01 düzeyinde önemlidir.

Y Kuşaaındaki farklı öğrenim düzeylerinde; Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Spearman Brown sıra farklar korelasyonu sonuçları incelendiğinde; Y Kuşaaındaki “lise” ($r = -.855$) ve “üniversite” ($r = -.431$) öğrenim düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatıksel olarak önemli bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu ilişkinin Y Kuşaaındaki “lise” öğrenim düzeyi için negatif ve yüksek düzeyde; “üniversite” öğrenim düzeyi için ise negatif ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Diğer bir değişle, Y Kuşaaında “lise” ve “üniversite” öğrenim düzeyindeki bireylerin Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının düştüğu ya da Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanı düşüktükçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının yükseldiği belirlenmiştir. Buna göre “H32: Y Kuşaaında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” ve “H33: Y Kuşaaında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezleri kabul edilmiştir. Bu sonuçlar; Y Kuşaaında “lise” ve “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 42).

Araştırmada Y Kuşaaındaki “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında istatıksel olarak önemli ilişki bulunmamıştır ($p > .05$). Buna göre “H34: Y Kuşaaında “lisansüstü” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezi reddedilmiştir (Tablo 42).

Tablo 42. Y Kuşağındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Aile Değerlendirme Ölçeği		
		Lise	Üniversite	Lisansüstü
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Korelasyon Katsayısı	-,855	-,431	-,157
	P	,000**	,000**	,442
	N	21	115	26

** Korelasyon ,01 düzeyinde önemlidir.

X Kuşağındaki farklı öğrenim düzeylerinde; Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Spearman Brown sıra farklar korelasyonu sonuçları incelendiğinde; “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ($r = ,653$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %95 güven aralığında ve ,05 düzeyinde; “lise” öğrenim düzeyinde ise ($r = -,843$) %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkinin X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyi için pozitif ve orta düzeyde; “lise” öğrenim düzeyi için ise negatif ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Diğer bir değişle, X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanı da yükselmektedir. X Kuşağındaki “lise” öğrenim düzeyindekilerin ise Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının düştüğü ya da Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı düştükçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanının yükseldiği saptanmıştır. Buna göre “H35: X Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” ve “H36: X Kuşağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezleri kabul edilmiştir. Bu sonuçlar; X Kuşağındaki “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 43).

X Kuşağında “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli ilişki bulunmamış ($p>,05$). Buna göre “H37: X Kuşağında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” ve “H38: X Kuşağında “lisansüstü” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezleri reddedilmiştir (Tablo 43).

Tablo 43. X Kuşağındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Aile Değerlendirme Ölçeği			
		İlköğretim ve daha az	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Korelasyon Katsayısı	,653	-,843	,029	-,121
	P	,029*	,000**	,758	,695
	N	11	106	116	13

** Korelasyon ,01 düzeyinde önemlidir.

* Korelasyon ,05 düzeyinde önemlidir.

Bebek Patlaması Kuşağındaki farklı öğrenim düzeylerinde; Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Spearman Brown sıra farklar korelasyonu sonuçları incelendiğinde; Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ($r= -,946$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir ilişki olduğu; bu ilişkinin negatif ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Diğer bir değişle, Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanı düşmekte ya da Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanı düştükçe Aile Değerlendirme Ölçeği puanı yükselmektedir. Buna göre “H39: Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin

toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuç; Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 44).

Bebek Patlaması Kuşağındaki “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli ilişki bulunmamıştır ($p>,05$). Buna göre “H40: Bebek Patlaması Kuşağında “lise” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.”, “H41: Bebek Patlaması Kuşağında “üniversite” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” ve “H42: Bebek Patlaması Kuşağında “lisansüstü” öğrenim düzeyindekilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasında önemli bir ilişki vardır.” hipotezleri reddedilmiştir (Tablo 44).

Tablo 44. Bebek Patlaması Kuşağındaki Farklı Öğrenim Düzeylerinde Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki

		Aile Değerlendirme Ölçeği			
		İlköğretim ve daha az	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	Korelasyon Katsayısı	-,946	,074	-,185	-,487
	P	,000**	,575	,319	,268
	N	94	60	31	7

** Korelasyon ,01 düzeyinde önemlidir.

6. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışma; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek, aile işlevlerini değerlendirmek ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Bu amaç çerçevesinde bu bölümde; araştırmada elde edilen bulgulara ilişkin tartışmalara yer verilmiştir.

6.1. ARAŞTIRMAYA KATILANLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Araştırmaya katılanların %27,0'sini Y Kuşağı, %41,0'ini X Kuşağı, %32,0'sini ise Bebek Patlaması Kuşağı oluşturmakta olup her üç kuşakta da kadın ve erkeklerin sayısı birbirine eşittir.

Araştırmada Y Kuşağı ve X Kuşağında “üniversite”; Bebek Patlaması Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir. Konu farklı kuşaklarda çalışma durumuna göre incelendiğinde, her üç kuşakta da tam zamanlı çalışanların önde geldiği, ancak Bebek Patlaması Kuşağında daha düşük olduğu görülmektedir (Y Kuşağı %91,3; X Kuşağı %84,2; Bebek Patlaması Kuşağı %42,2). Her üç kuşakta da erkeklerin öğrenim düzeyleri ve tam zamanlı çalışma durumları kadınlardan yüksektir.

Y Kuşağı ve X Kuşağındakilerin çoğunlukla 23-27 yaş grubunda (Y Kuşağı %44,4; X Kuşağı %45,1) ve tanışıp anlaşarak (Y Kuşağı %76,0; X Kuşağı %65,0) evlendikleri; Bebek Patlaması Kuşağında ise 22 yaşından önce (%65,6) ve görücü usulü ile (%53,7) evlendikleri belirlenmiştir. Bu durum

Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyinin düşük olması ile açıklanabilir. Konu farklı kuşaklarda cinsiyete göre incelendiğinde ise her üç kuşakta da kadınların erkeklere göre daha erken yaşlarda evlendiği; tanışıp anlaşarak evlenen erkeklerin oranının kadınlardan; görücü usulü ile evlenen kadınların oranının ise erkeklerden yüksek olduğu Tablo 2’de görülmektedir.

Araştırmada Y Kuşağında 0-3 yıldır evli olanlar (%55,6) ile çocuk sahibi olmayanların (%53,1); X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise “10 yıldan fazla” süredir evli olanlar (X Kuşağı %51,2; Bebek Patlaması Kuşağında %90,6) ile “3 ve daha fazla” çocuk sahibi olanların (X Kuşağı %43,1; Bebek Patlaması Kuşağı %45,8) önde geldiği bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların aylık toplam hane geliri incelendiğinde; Y Kuşağı ve X Kuşağında 5001-8000 TL (Y Kuşağı %53,1; X Kuşağı %48,4); Bebek Patlaması Kuşağında ise 2001-5000 TL (%56,8) aylık hane gelirine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir. Bebek Patlaması Kuşağındakilerin Y Kuşağı ile X Kuşağından daha düşük hane gelirine sahip olması; Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların %43,7’sinin çalışmıyor olmasından kaynaklanabilir.

6.2. AİLEDE ROL VE SORUMLULUK DAĞILIMI

Ailede rol ve sorumluluk dağılımı; cinsiyet rollerini görünür kılmaktadır (Çakır ve Aksoy, 2016). Bu araştırmada da ailedeki rol ve sorumlulukların kim tarafından yapıldığının incelenmesi; bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumlarının anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ataerkil toplumlarda geleneksel yapının bir sonucu olarak ailede kadınların büyük çoğunluğu öncelikle ev işleri ve çocuk bakımından sorumlu tutulmaktadır (Arıkan ve diğerleri, 2004, s. 158; Başak ve diğerleri, 2013, s.

26; Browne, 2011, s. 22; Erbil ve Pasinlioğlu, 2004, s. 1; Fortin, 2008, s. 6; İmamoğlu, 1993; McBride ve Parry, 2016, s.12). Bu araştırmada da gerek Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında gerekse hem kadınlar hem de erkekler arasında araştırmaya katılanların çoğunluğu "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", "ütü" ve "çocuk bakımı"ni "daha çok kadın"ların yaptığını belirtmişlerdir. Yapısal-işlevselci kuramın işaret ettiği "rol farklılaşması" kavramı yönünde paralellik gösteren bu bulgular; kadının geleneksel ev içi rollerde kendilerine öğretilen toplumsal cinsiyet düşünce ve davranış kalıplarına göre beceriler edindiğini, dolayısıyla ev işleri ve annelik rolünü kuşaktan kuşağa aktardığı görüşünü desteklemektedir (Çakır ve Aksoy, 2016, s. 276; Eken, 2006, s. 249; Kadılar, 2011, s.172). Ayrıca bulgular; aile içinde kadına yüklenen rol ve sorumluluklar konusunda geleneksel yapının hala geçerli olduğu, evle ilgili işleri ve çocuk bakımını daha çok kadınların yaptığı sonucuna varan araştırma bulgularını destekler niteliktedir (ASPB, 2014, s. 246-247; Akgül Gök, 2013; Başak ve diğerleri, 2013; Çakır ve Aksoy, 2016; Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2012; Eken, 2006; Ergöl ve diğerleri, 2012; Erkal ve Çopur, 2014; Güven ve Erel, 1992; İmamoğlu, 1993; Miller ve Garrison, 1982, s. 237; Scott ve Clery, 2013; Smith ve Reid, 1986; Ünüvar ve Tagay, 2015, s. 35). Konu öğrenim düzeyine göre incelendiğinde Tablo 6, 7 ve 8'de görüldüğü gibi her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", "ütü" ve "çocuk bakımı"ni "daha çok kadın"ların yaptığını belirtenlerin önde geldiği görülmektedir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe bu rolleri eşiyile "birlikte" yaptığını belirtenlerin oranının da nispeten arttığı belirlenmiştir. Öğrenim düzeyinin artması geleneksel yapının kadına biçtiği rolleri ortadan kaldırmamakta, ancak sınırlı da olsa bir değişikliğe neden olmaktadır. Bu sonuç; yapılan diğer araştırma bulgularını destekler niteliktedir (ASPB, 2014, s. 246-247; Başak ve diğerleri, 2013).

Aile; aynı ekonomik geliri paylaşan bireyler topluluğu olup hem üretim hem de tüketim birimi olarak çeşitli düzeylerde ekonomik işlevlerini sürdürmek zorundadır (Canatan ve Yıldırım, 2007, s. 107; Sayın, 1990, s. 8-9;

Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 8). Ailenin geçimini sağlama ve maddi konuların yönetilmesi; geleneksel yapının aile içinde erkeğe biçtiği en önemli roldür (Başak ve diğerleri, 2013, s. 26; Browne, 2011, s. 22; Erdal, 2010, s. 1; McBride ve Parry, 2016, s.12; Saraç, 2013, s. 28; Zeyneloğlu, 2008, s. 80). Türkiye’de yapılan çalışmalarda da genellikle ailenin ekonomik işlevi daha çok erkeğin sorumluluğunda görülmektedir (ASPB, 2014, s. 246-247; Arıkan ve diğerleri, 2004, s. 158; Akgül Gök, 2013; Başak ve diğerleri, 2013, s.43; İmamoğlu, 1993). Bu çalışmada ise Y Kuşağı ve X Kuşağında “para kazanma” (Y Kuşağı %58,6; X Kuşağı %54,5) ve “faturaların ödenmesi”ni (Y Kuşağı %65,4; X Kuşağı %55,3) eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenler önde gelmektedir. Bebek Patlaması Kuşağında ise bu rolleri “daha çok erkek”lerin yaptığı belirlenmiştir (Para kazanma %77,1; Faturaların ödenmesi %71,9). “Para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ne ilişkin kuşaklar arasında elde edilen bu farklar istatistiksel olarak önemlidir ($p < ,05$). Buna göre “*H4: Ailede “para kazanma” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” ve “*H5: Ailede “faturaların ödenmesi” konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezleri kabul edilmiştir. “Para kazanma” ile “faturaların ödenmesi” konularında kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; farkın Bebek Patlaması Kuşağından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre gerek “para kazanma” gerekse “faturaların ödenmesi” konularını Bebek Patlaması Kuşağında “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtenlerin oranının Y Kuşağı ve X Kuşağından yüksek, aynı konuları eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenlerin oranının ise Y Kuşağı ve X Kuşağından düşük olduğu Tablo 4’te görülmektedir. Bu sonuç; değişen zamanla birlikte para kazanma ve faturaların ödenmesi konularında geleneksel anlayışın kırıldığını ve Bebek Patlaması Kuşağından sonra gelen X Kuşağı ve Y Kuşağının bu konularda daha modern ve eşitlikçi bir anlayışı benimsediğini düşündürmektedir. Nitekim Altuntuğ (2012) da çalışmasında; X Kuşağının, kadının iş hayatına katılması ile birlikte geleneksel aile modelinde bir kırılmaya yol açtığını belirtmektedir. Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; X

Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ve her üç kuşaktaki “lise” öğrenim düzeyinde “para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ni “daha çok erkek”lerin; her üç kuşaktaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise bu rolleri eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenlerin başta geldiği saptanmıştır. Bu sonuç; kuşaklar farklı olsa da öğrenim düzeyinin aile içindeki geleneksel cinsiyet rollerinden eşitlikçi cinsiyet rollerine geçişi ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Araştırmada X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında evin ihtiyaçlarını “daha çok kadın”ların (X Kuşağı %44,7; Bebek Patlaması Kuşağı %53,1); Y Kuşağında ise eşlerin “birlikte” (%54,3) satın aldığı bulunmuştur. “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda kuşaklar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Buna göre *“H6: Ailede ‘evin ihtiyaçlarını satın alma’ konusundaki rol ve sorumluluk dağılımı kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.”* hipotezi kabul edilmiştir. “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; farkın Y Kuşağından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre Y Kuşağında evin ihtiyaçlarını eşiyile “birlikte” satın aldığını bildirenlerin oranı X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından yüksektir (Tablo 4). Konu farklı kuşaklarda öğrenim düzeyine göre incelendiğinde ise Y Kuşağında “lise” (%76,2), X Kuşağında hem “ilköğretim ve daha az” (%63,6) hem “lise” (%49,0), Bebek Patlaması Kuşağında ise tüm öğrenim düzeylerinde (“ilköğretim ve daha az” %54,2; “lise” %51,6; “üniversite”si %51,6; “lisansüstü” %57,1) “evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunu “daha çok kadın”ların yaptığı bulunmuştur. Y Kuşağı ve X Kuşağındaki gerek “üniversite” (Y Kuşağı %53,9; X Kuşağı %42,3) gerek “lisansüstü” (Y Kuşağı 80,8; X Kuşağı %46,1) öğrenim düzeyinde ise bu rolü eşiyile “birlikte” yapanların önde geldiği saptanmıştır. Bu sonuç; Y Kuşağı ve X Kuşağında öğrenim düzeyi ve çalışma durumlarının yüksek olmasının; ailede evin ihtiyaçlarının satın alınması konusunda eşlerin birlikte hareket etmesini sağladığını düşündürmektedir.

Geleneksel yapının ev içinde erkeğe biçtiği rollerden bir diğeri, onu ev içerisindeki tamir, bakım ve onarım gibi işlerinden sorumlu tutmaktadır (Saraç, 2013, s. 28). Araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta, her iki cinsiyette ve tüm öğrenim düzeylerinde bireylerin büyük çoğunluğu “ev içindeki tamir işleri”ni “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtmişlerdir. Bulgular; evde tamir, onarım ve bakım gibi işlerin daha çok erkekler tarafından yapıldığını ve bu işlerin erkek rolü olarak algılandığını gösteren çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir (ASPB, 2014, s. 246-247; Akgül Gök, 2013; Başak ve diğeri, 2013; Ergöl ve diğeri, 2012, s. 43; Günay ve Bener, 2011).

Araştırmada ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin oranı %58,7’dir. Akgül Gök (2013)’ün çalışmasında bu oran %38 olarak belirlenmiştir. Bu durum araştırmaların farklı zamanlarda yapılmasından ve örneklem gruplarının farklı olmasından kaynaklanabilir. Konu kuşaklara göre incelendiğinde; gerek Y Kuşağı (%57,4) gerek X Kuşağı (%61,4) gerekse Bebek Patlaması Kuşağında (%56,2) ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği bulunmuştur ($p>,05$). Her üç kuşakta da ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından “her zaman” memnun olduğunu belirten kadınların oranı erkeklerden düşüktür. Bu sonuç; kadınların erkeklere göre ev işlerinde daha fazla rol ve sorumluluk üstlenmelerinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeylerine göre ailede rol ve sorumluluk dağılımından memnun olma durumu incelendiğinde; her üç kuşakta da “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde “her zaman”; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde ise “bazen” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği bulunmuştur.

6.3. AİLEDE KARAR VERME BİÇİMİ

Karar verme; bir problemi çözmek için çeşitli olasılıkları irdeleyerek koşullara en uygun çözümü seçmek ve uygulamaktır (Mutlu, 2012, s. 18). Ailede karar verme; dinamik bir süreç olup aile işlevlerinin yürütülmesinde, rol ve sorumluluk dağılımının belirlenmesinde, aile üyeleri arasında ortak değer ve amaçların oluşmasında, kaynakların etkin kullanımında ve tecrübelerin paylaşılmasında önemli etkisi bulunmaktadır.

Yapısal-işlevselci kuramın işaret ettiği geleneksel yapıdaki ailelerde karar verme konusunda erkek egemen iken, feminist kuramın işaret ettiği eşitlikçi yapıda karar verme, eşler arasında birlikte yürütülmesi gereken bir süreçtir (Arıkan ve diğerleri, 2004, s. 227; Eken, 2006, s. 250; Parsons, 1960). Araştırma kapsamına alınan evli kadın ve erkeklere, ailede “gelirin kullanımı”na genellikle kimin karar verdiği sorulduğunda; her üç kuşakta da eşyle “birlikte” karar verenlerin önde geldiği görülmekle birlikte bu oranın Y Kuşağından Bebek Patlaması Kuşağına doğru düştüğü belirlenmiştir (Y Kuşağı %82,1; X Kuşağı %78,9; Bebek Patlaması Kuşağı %60,9). “Gelirin kullanımı”na karar verme durumu ile kuşaklar arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu bulunmuş ($p<,05$) ve “*H10: Ailede ‘gelirin kullanımı’na karar verme biçimi kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir. “Gelirin kullanımı” konusunda kuşaklar arasında belirlenen farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; farkın Bebek Patlaması Kuşağından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre Bebek Patlaması Kuşağında “gelirin kullanımı”na eşyle “birlikte” karar verenlerin oranı Y Kuşağı ile X Kuşağından düşüktür. Bu sonuç, Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların %43,7’sinin çalışmıyor olmasından, Y Kuşağında ise tam zamanlı çalışan kadınların oranının oldukça yüksek (%85,2) olmasından kaynaklanabilir. Nitekim çalışan kadının, aile ekonomisine katkısı olduğundan gelirin kullanımı konusundaki kararlara katılımı artmakta ve maddi konularda eşler birlikte karar vermeye başlamaktadır (İmamoğlu, 1993, s. 61). Türkiye’de de Güven ve Erel

tarafından 1992 yılında yapılan bir çalışmada gelirin kullanımına daha çok erkeklerin karar verdiği belirlenirken; son 10 yıl içerisinde yapılan bazı çalışmalarda bu konuya eşlerin birlikte karar verdikleri görülmektedir (Mutlu, 2012; Taylan, 2009). “Gelirin kullanımı”na karar verme biçimi Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağındaki “lise” (%57,1) ve X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde (%54,5) “daha çok erkek”lerin karar verdiğini belirtenler; her üç kuşaktaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise “gelirin kullanımı”na eşyle “birlikte” karar verdiğini belirtenler başta gelmektedir. Bu sonuç öğrenim düzeyi yükseldikçe gelirin kullanımı konusunda daha eşitlikçi cinsiyet rollerinin benimsendiğini göstermektedir.

Geleneksel yapıda ev işlerinin yapılması nasıl kadının sorumluluğunda görülüyorsa, ev işlerinin yürütülmesi ile ilgili kararlar da kadına yüklenmektedir. Bu araştırmada “ev işlerinin yürütülmesi”ne Y Kuşağında eşlerin “birlikte” (%54,9); X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında “daha çok kadın”ların (X Kuşağı %52,8; Bebek Patlaması Kuşağı %84,9) karar verdiği belirlenmiştir. Bulgular Y Kuşağındakilerin ev işlerinin yürütülmesine karar verme konusunda, diğer kuşaklara göre daha eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olduklarını düşündürmektedir. X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağında ise bu konuda geleneksel bir anlayışın hâkim olduğu görülmekle birlikte, ev işlerinin yürütülmesine daha çok kadınların karar verdiğini gösteren çalışma bulgularını desteklediği söylenebilir (ASPB, 2014, s. 246-247; Arıkan ve diğerleri, 2004, s. 161; Eken, 2006; Erbil ve Pasinlioğlu, 2004, s. 9). Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Bebek Patlaması Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde “ev işlerinin yürütülmesi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiği görülmektedir. Y Kuşağı ve X Kuşağında ise öğrenim düzeyi yükseldikçe “ev işlerinin yürütülmesi”ne eşyle “birlikte” karar verdiğini belirtenlerin oranının arttığı saptanmıştır. Öğrenim düzeyi, bu konuda, Y Kuşağı ile X Kuşağının karar verme biçimini etkilerken, Bebek Patlaması

Kuşağının karar verme biçimini etkilememiş olması; Bebek Patlaması Kuşağının geleneksel yapıya daha bağlı bir profil özelliğine sahip olmalarından kaynaklanabilir (Altuntuğ, 2012, s. 204).

Çocuk bakımı ve eğitimi; ailenin temel işlevlerinden birisi olup (Benokraitis, 1997, s. 5-7; Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 106-111; Kır, 2011, s. 385; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 50) en az üç farklı kuşağın etkileşim ve iletişimini içeren dinamik bir süreçtir (Kaya, 2013, s. 3). Geleneksel inançlar çocuk bakımı ve eğitiminin kadına emanet edilmesi yönündedir (Fortin, 2008, s. 6). Bu çalışmada “çocuk bakımı ve eğitimi” konusuna her üç kuşakta da ağırlıklı olarak “daha çok kadın”ların karar verdiği belirlenmiştir (Y Kuşağı %73,7; X Kuşağı %84,3; Bebek Patlaması Kuşağı %78,1). Bu bulgu; araştırma kapsamına alınan her üç kuşakta da bireylerin “çocuk bakımı ve eğitimi”ne karar verme konusunda geleneksel bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ancak konuyla ilgili yapılan bazı çalışmalarda çocuk bakımı ve eğitimine eşlerin çoğunlukla birlikte karar verdiği belirlenmiştir (ASPB, 2014, s. 253; Arıkan ve diğerleri, 2004, s. 159; Ergöl ve diğerleri, 2012, 43). Bu durum araştırmaların farklı zamanlarda yapılmasından ve örneklem gruplarının farklı olmasından kaynaklanabilir. Konu farklı kuşaklarda öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağındaki “lise” ve “üniversite”; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki hem “ilköğretim ve daha az” hem “lise” hem de “üniversite” öğrenim düzeylerinde “çocuk bakımı ve eğitimi”ne “daha çok kadın”ların; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu konuya eşiyile “birlikte” karar verdiğini bildirenlerin ağırlık kazandığı Tablo 13’te görülmektedir. Bu sonuç; öğrenim düzeyinin artmasının, çocuk bakımı ve eğitimi konusuna karar vermede daha eşitlikçi bir yaklaşımın ortaya çıkmasını sağladığı izlenimini vermektedir.

Boş zamanların değerlendirilmesi; ailenin üyelerine birlikte eğlenme ve dinlenme imkanı sunduğu önemli bir işlevdir (Canatan ve Yıldırım, 2007, s. 110). Araştırmada Y Kuşağı ile X Kuşağındakilerin çoğunluğu “boş zamanların değerlendirilmesi”ne eşiyile “birlikte” (Y Kuşağı %83,3; X Kuşağı

%63,4); Bebek Patlaması Kuşağındakilerin çoğunluğu ise bu konuya “daha çok kadın”ların (%65,6) karar verdiğini belirtmişlerdir. Arpacı ve Ersoy (2007) tarafından yapılan çalışmada boş zamanların değerlendirilmesine çoğunlukla eşlerin birlikte karar verdiği bulunmuştur. Konu farklı kuşaklarda öğrenim düzeylerine göre incelendiğinde Tablo 13’te de görüldüğü gibi Y Kuşağı ve X Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde “boş zamanların değerlendirilmesi”ne eşyle “birlikte”; Bebek Patlaması Kuşağında ise “ilköğretim ve daha az” ile “lise” öğrenim düzeyinde “daha çok kadın”ların; “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde eşyle “birlikte” karar verdiğini bildirenlerin önde geldiği belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrenim düzeyi yükseldikçe boş zaman kullanımı konusunda eşlerin birbirlerinin görüşünü alarak birlikte hareket etmeye başladığını ve bu konuda eşitlikçi bir anlayış benimsendiğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılanların kuşaklara göre ailelerinde karar verme biçiminden memnun olma durumu incelendiğinde; her üç kuşakta da “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği ve bu konuda kuşaklar arasında istatistiksel olarak önemli fark olmadığı belirlenmiştir (Y Kuşağı %50,0; X Kuşağı %61,0; Bebek Patlaması Kuşağı %63,0) ($p>,05$). Buna göre “*H12: Ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi reddedilmiştir. Konu Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında cinsiyete göre incelendiğinde; her üç kuşakta da ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirten erkeklerin oranının kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır (Y Kuşağı Kadın %43,2; Erkek %56,8; X Kuşağı Kadın %57,7; Erkek %64,2; Bebek Patlaması Kuşağı Kadın %50,0; Erkek %76,0). Bu sonuç; erkeklerin karar verme konusunda kadınlardan daha az sorumluluk almasından kaynaklanabilir.

Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeylerine göre ailede karar verme biçiminden memnun olma durumu incelendiğinde; her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde de ailelerinde karar verme

biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği saptanmıştır.

6.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR

Toplumsal cinsiyet rolleri; temel olarak biyolojik cinsiyetle ayrıma sahip bireylerin toplumsal olarak da belirlenmiş olan rolleri üstlenmelerini ve buna uygun tutumlar geliştirmelerini içermektedir. Geleneksel tutumlar; aile yaşamı, iş yaşamı ve sosyal hayatta kadın ve erkeğin cinsiyetine dayalı olarak belirlenmiş olan rol ve sorumlulukları üstlenmeleri; eşitlikçi tutumlar ise aile yaşamı, iş yaşamı ve sosyal hayatta kadın ve erkeğin eşit olarak sorumlulukları paylaşmaları olarak belirtilmektedir (Hunter ve diğerleri, 2004; Atış, 2010). Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen puan ortalamaları kuşaklara göre incelendiğinde; Y Kuşağının 176,27; X Kuşağının 167,32; Bebek Patlaması Kuşağının 153,63 puan ortalamasına sahip olduğu; diğer bir değişle her üç kuşakta da toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir. Bu konuda kuşaklar arasında fark olup olmadığı incelendiğinde ise her üç kuşak arasında da istatistiksel olarak önemli fark olduğu belirlenmiş ($p < 0,01$) ve “H13: *Evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları kuşaklara göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre Y Kuşağının; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından; X Kuşağının ise Bebek Patlaması Kuşağından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu bulunmuştur. Diğer bir değişle bireylerin ait olduğu kuşak gençleştikçe cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da genç kuşakların daha ileri yaştaki kuşaklara göre cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi rol ve tutumlara sahip oldukları saptanmıştır (Çakır ve Aksoy, 2016; Deran, 2017; Erdoğan, 2016a; Ersoy, 2009; Esmer, 2012; Guzman, 1996; Haj-Yahia ve Lavee, 2017; Kodan, 2013; Özmete ve

Zubaroglu Yanardağ, 2016; Schnittker ve diğeri, 2003; Treleaven, 2015; Valentova, 2013).

Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar incelendiğinde; her üç kuşakta da hem kadın hem erkeklerde eşitlikçi tutuma sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir. Bu konuda X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki kadınların sıra ortalamasının erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Y Kuşığındaki kadın ve erkekler arasında ise önemli fark belirlenmemiştir ($p>,05$). Buna göre X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığındaki kadınlar cinsiyet rolleri açısından aynı kuşaktaki erkeklerden daha eşitlikçi tutumlara sahiptir. Bu sonuç; feminist kuramın temel tartışma noktası olan toplumsal cinsiyet rolleri sonucunda; kadınların toplumsal cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak yüklendikleri rol ve sorumlulukları erkeklerle daha fazla paylaşmak istediklerini göstermektedir. Nitekim yapılan diğeri çalışmalarda da kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir (Altuntaş ve Altunova, 2015; Başak ve diğeri, 2013; Buchanan, 2014; Erzeybek, 2015; Kodan, 2013; Öngen ve Aytaç, 2013; Treleaven, 2015).

Öğrenim düzeyinin yükselmesi; cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırırken, geleneksel yapının etkisini azaltarak kadın-erkek eşitliğinin ve rol paylaşımının önemi konularında farkındalığın artmasını da sağlamaktadır (Kodan, 2013; Vefikuluçay Yılmaz ve diğeri, 2009, s. 778). Bu çalışmada her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde de toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların önde geldiği belirlenmekle birlikte öğrenim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların oranının arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrenim düzeyinin önemini vurgulamakta olup konuyla ilgili yapılan diğeri çalışma bulgularını da destekler niteliktedir (Akgül Gök, 2013; Altuntaş ve Altunova, 2015; ASPB, 2014; Ersoy, 2009; Boehnke, 2011; Erzeybek, 2015; Esmer, 2012; Kodan, 2013; Özmete ve Zubaroglu Yanardağ, 2016; Smith ve Reid, 1986; Treleaven, 2015; Yang ve diğeri, 2000).

6.5. AİLE İŞLEVLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Aile; gerek bireysel gerek toplumsal çeşitli işlevleri olan ve bu işlevleri yerine getirebildiği ölçüde varlığını sürdüren en küçük toplumsal kurumdur (Polat Uluocak ve Bulut, 2011, s. 10). Ailenin sağlığı, toplumun sağlığı anlamına gelmektedir (Özkan ve Kılıç, 2013, s. 26). Sağlıklı bir aile; işlevlerini gerektiği gibi ve sağlıklı bir şekilde yerine getiren bireylerden oluşmaktadır (Demircioğlu ve diğerleri, 2011, s. 96). Bu kapsamda bireylerin sağlıklı aile işlevlerine sahip olmaları önemlidir. Araştırmaya katılanların aile işlevlerini değerlendirmek amacıyla Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları kuşaklara göre incelendiğinde; gerek Y Kuşağı gerek X Kuşağı gerekse Bebek Patlaması Kuşağında ölçeğin “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve “genel işlevler” alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının 2'nin altında olduğu, diğer bir deyişle her üç kuşakta da bu konularda sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir. Bireylerin sağlıklı aile işlevlerine sahip olması; sorunlarını birlikte ve konuşarak çözebildiklerini, birbirlerine duygusal olarak bağlı ve ilgili olduklarını, birbirlerinin özgürlüğünü kısıtlamadıklarını, aile içinde üzerlerine düşen rol ve sorumlulukları yerine getirdiklerini, davranışlarında aşırıya kaçmadıklarını, açık ve dolaysız bir iletişime sahip olduklarını göstermektedir (Baran ve Yurteri Tiryaki, 2016; Çamur Duyan, 2000; Sertelin, 2003, s. 46; Yörük, 2012, 39).

Problem çözme; ailenin refahını ve sürekliliğini bozmayacak şekilde maddi ve manevi sorunlarını çözebilme yetisi olarak tanımlanmaktadır (Yörük, 2012, s. 38). Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeğinin “problem çözme” alt boyutunda (*“Günlük hayatımızdaki sorunların hemen hepsini aile içinde hallederiz”, “Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygularız”, “Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır”, “Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz”,*

“Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz” ve “Problemimizi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız”; X Kuşağına ait sıra ortalamasının Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre X Kuşağının “problem çözme” konusunda Y Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; X Kuşağının problem çözme yeteneklerinin kuvvetli olmasından kaynaklanabilir (Yalçın ve diğerleri, 2013, s. 150). “Problem çözme” konusunda Bebek Patlaması Kuşağının sıra ortalamasının da Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre Bebek Patlaması Kuşağı “problem çözme” konusunda Y Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahiptir. Bu sonuç, yaşın ilerlemesiyle birlikte problem çözümedeki becerilerin artmasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir (Blanchard-Fields, 2007).

İletişim alt boyutu; aile üyeleri arasındaki bilgi alış verişinin sağlıklı olup olmadığını açıklamaktadır (Alacahan, 2010, 292). Aile Değerlendirme Ölçeği'nin “iletişim” alt boyutunda *“Evde biri üzgün ise, diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir”, “Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak pek kolay değildir”, “Bizim evde herkes, söylemek istediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söyler”, “Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz”, “Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir”, “Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır”, “Evde birbirimize karşı açık sözlüyüzdür”, “Sinirlenince birbirimize küseriz” ve “Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir şey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz”* ifadeleri yer almaktadır. “İletişim” alt boyutuna ilişkin Bebek Patlaması Kuşağının sıra ortalamasının Y Kuşağı ile X Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Buna göre Bebek Patlaması Kuşağının “iletişim” konusunda Y Kuşağı ile X Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç; Bebek Patlaması Kuşağının daha ileri yaş grubunda olmasından

dolayı, insanları anlama ve ilişkileri yönetme, yani kişiler arası iletişim konusunda daha tecrübeli olmalarından kaynaklanabilir.

Araştırmada *“Bizim evde, kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler”, “Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız”, “Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını sağlarız”, “Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur”, “Gelirimiz (ücret, maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor”, “Ailemizde, her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır”, “Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz”, “Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak kararlaştırırız”, “Evde birinden bir şey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir”, “Ailede bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez çünkü genellikle umduğumuz görevler verilmez”, “İşimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz”* ifadelerini içeren “roller” alt boyutuna ilişkin Y Kuşağının sıra ortalamasının hem X Kuşağı hem de Bebek Patlaması Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p<,01$). Buna göre Y Kuşağının “roller” konusunda X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Y Kuşağının diğer kuşaklara göre cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutumlara sahip olmalarından, sorumluluk almaya hevesli olmalarından, otoriteyi kabullenmeyerek aileden bekledikleri en önemli şeyin eşitlikçi ve işbirlikçi bir ilişki olmasından kaynaklanabilir (Akdemir ve diğerleri, 2013; Kuyucu, 2014, s.62; Yüksekbilgili, 2013). Aile içerisindeki roller; maddi ve manevi ihtiyaçların karşılanmasında bireylerin üstlendiği görev ve sorumlulukları içermektedir. Bu görev ve sorumlulukların belirgin şekilde ve eşler arasında eşit olarak üstlenilmesi aile sağlığını etkileyen önemli hususlardan birisidir (Çakıcı, 2006, s. 76).

Aile Değerlendirme Ölçeğinin “duygusal tepki verebilme” (*“Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız”, “Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz”, “Aile içinde birbirimize sevgimizi*

göstermeyiz”, “Ailemizde sevgi ve şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır”, “Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz”, “Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz”) alt boyutuna ilişkin X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağının sıra ortalamasının Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının “duygusal tepki verebilme” konusunda Y Kuşağından daha sağlıklı işlemlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; yaşın ilerlemesiyle birlikte, kişilerin olgunlaşarak daha kontrollü duygusal tepki verdiklerini, aşırıya kaçmadıklarını düşündürmektedir.

Gereken ilgiyi gösterme; aile üyeleri arasında birbirlerine gösterilen ilgi, bakım ve sevgiyi içermektedir (Yörük, 2012, s. 39). Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutu *“Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler”, “Bizim evdekiler, ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğimizde bizi dinlerler”, “Bizim ailede herkes kendini düşünür”, “Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız”, “Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacaksa ilgi gösteririz”, “Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterir”, “Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz”* ifadelerini kapsamaktadır. “Gereken ilgiyi gösterme” alt boyutuna ilişkin X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağına ait sıra ortalamalarının Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının “duygusal tepki verebilme” ve “gereken ilgiyi gösterme” konularında Y Kuşağından daha sağlıklı işlemlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; yaşın ilerlemesiyle birlikte, eşlerin birbirlerine karşı göstermeleri gereken ilginin farkında olduklarını düşündürmektedir.

Davranış kontrolü; aile üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama biçimidir (İsмен, 2004, s.71). Aile Değerlendirme Ölçeğinin

“davranış kontrolü” alt boyutunda (*“Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız”, “Evde herkes başına buyruktur”, “Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz”, “Evimizde banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz”, “Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir”, “Ailemizde hiçbir kural yoktur”, “Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz”, “Bizim evde aklınıza gelen her şey olabilir”, “Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir”*) X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağına ait sıra ortalamalarının Y Kuşağından düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının “davranış kontrolü” konularında Y Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki aile bireylerinin Y Kuşağındakilere göre birbirlerinin davranışlarını kontrol etme ve uygun davranış sergilemede daha fazla karşılıklı yardımlaşma içerisinde olduklarını göstermektedir (Alacahan, 2010, s. 295).

Araştırmada kişinin sağlıklı aile işlevlerine sahip olup olmadığını genel olarak değerlendiren “genel işlevler” alt boyutunda (*“Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız”, “Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz”, “Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz”, “Ailemizin üyeleri, birbirlerine hoşgörülü davranırlar”, “Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınılız”, “Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz”, “Aile içinde genellikle birbirimizle pek iyi geçinemeyiz”, “Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırlar”, “Ailemizde herhangi bir şeye karar vermek her zaman sorun olur”, “Aile içinde, herhangi bir sorunun (problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz”, “Evde birbirimizle pek iyi geçinemeyiz”, “Aile içinde birbirimize güvenirliz”*) elde edilen sıra ortalamaları kuşaklara göre incelendiğinde ise Y Kuşağının sıra ortalamasının hem X Kuşağından hem de Bebek Patlaması Kuşağından yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$).

Buna göre X Kuşığı ile Bebek Patlaması Kuşığının Y Kuşığından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. X Kuşığı ile Bebek Patlaması Kuşığı arasında ise “genel işlevler” açısından önemli bir fark saptanmamıştır ($p>,05$).

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Y Kuşığı, X Kuşığı ve Bebek Patlaması Kuşığında cinsiyete göre incelendiğinde; her üç kuşakta da hem kadın hem erkeklerde tüm alt boyutlardan elde edilen puan ortalamasının 2'nin altında olduğu, diğer bir deyişle her üç kuşaktaki hem kadınlar hem erkekler arasında “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gerekten ilgiyi gösterme”, “davranış kontrolü” ve kişinin sağlıklı aile işlevlerine sahip olup olmadığını genel olarak değerlendiren “genel işlevler” konularında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir.

Araştırmada her üç kuşakta da Aile Değerlendirme Ölçeğinin “iletişim” alt boyutuna ilişkin kadınların sıra ortalaması erkeklerden yüksektir ($p<,01$). Buna göre her üç kuşakta da erkekler “iletişim” konusunda kadınlara göre daha sağlıklı işlevlere sahiptir. Bu sonuç; Akgül Gök (2013) çalışma bulgularını desteklemekte olup erkeklerin çocukluklarından itibaren ailede kendisini ifade etmesine imkan verilmesi, söylemek istediklerini doğrudan açık bir şekilde ifade etmelerinden kaynaklanabilir.

Aile Değerlendirme Ölçeğinin “roller” alt boyutunda; her üç kuşakta da kadınların sıra ortalamasının erkeklerden yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<,01$). Buna göre her üç kuşakta da erkeklerin “roller” konusunda kadınlara göre daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; Akgül Gök (2013) ve İmamoğlu (1993)'nin çalışma bulguları ile paralellik göstermekte olup toplumsal cinsiyet rolleri temelinde kadınların erkeklere göre çocuklarla ilgilenme ve ev içi sorumluluklar konularında daha fazla sorumluluk

aldıklarını ve daha fazla sorun yaşadıklarını göstermektedir (Akgül Gök, 2013, s. 93-94).

Araştırmada “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutunda; Bebek Patlaması Kuşağındaki erkeklerin sıra ortalamasının kadınlardan yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır ($p < ,05$). Buna göre “*H25: Bebek Patlaması Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “gereken ilgiyi gösterme” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınlar erkeklere göre “gereken ilgiyi gösterme” konusunda daha sağlıklı işlevlere sahiptir. Akgül Gök (2013)’ün çalışmasında da “gereken ilgiyi gösterme” konusunda kadınların erkeklere göre daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada “davranış kontrolü” alt boyutunda Bebek Patlaması Kuşağındaki erkeklerin sıra ortalamasının kadınlardan yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır ($p < ,01$). Buna göre “*H28: Bebek Patlaması Kuşağında Aile Değerlendirme Ölçeğinin “davranış kontrolü” alt boyutundan elde edilen puan ortalaması cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermektedir.*” hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınlar “davranış kontrolü” konusunda erkeklerden daha sağlıklı işlevlere sahiptir. Bu sonuç “davranış kontrolü” konusunda kadınların erkeklere göre daha sağlıklı işlevlere sahip olduğunu gösteren Akgül Gök (2013)’ün çalışma bulgusunu destekler niteliktedir.

Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; Y Kuşağında “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağında ise “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde tüm alt boyutlardan elde edilen puan

ortalamalarının 2'nin altında olduğu, diğer bir deyişle bu gruplarda sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların önde geldiği belirlenmiştir.

Araştırmada Y Kuşağındaki "lise" öğrenim düzeyinde "davranış kontrolü" alt boyutundan elde edilen puan ortalamasının 2'nin altında (sağlıklı aile işlevleri); "problem çözme", "iletişim", "roller", "duygusal tepki verebilme", "gereken ilgiyi gösterme" ve "genel işlevler" alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının ise 2'nin üzerinde olduğu (sağlıksız aile işlevleri) bulunmuştur. X Kuşağındaki "ilköğretim ve daha az" öğrenim düzeyinde ise Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının 2'nin üzerinde olduğu (sağlıksız aile işlevleri) saptanmıştır. Sağlıksız aile işlevleri; aile üyeleri arasındaki iletişiminin bozuk olduğunu, kurallara aşırı bağlı olduklarını, belirli rollerin bazı kişiler üzerine zorla yüklendiğini, sorunlara birlikte çözüm aranmadığını, üyelerinin birbirlerine karşı göstermeleri gereken ilgi ve yakınlığı göstermediklerini düşündürmektedir (Bulut, 1993, s. 11). Bu sonuç, Y Kuşağı ile X Kuşağında öğrenim düzeyinin düşük olması problem çözme ve iletişim becerilerinin gelişmemiş olduğunu, duygu ve davranışların doğru zamanda ve şekilde gösterilemediğini düşündürmektedir. İsmen (2004)'in çalışmasında da "roller", "gereken ilgiyi gösterme" ve "davranış kontrolü" konularında ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin daha sağlıksız aile işlevlerine sahip olduğu bulunmuştur.

Araştırmada her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarından elde edilen sıra ortalamalarının düştüğü, yani her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranının arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç; öğrenim düzeyi arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranının arttığını gösteren Çakıcı (2006)'nın araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Ayrıca yapılan bazı çalışmalarda öğrenim düzeyi arttıkça "duygusal tepki verebilme" ve "gereken ilgiyi gösterme" alt boyutlarında bireylerin daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir (Aygün Gök,

2013; Türkleş ve diğerleri, 2013). Bulgular öğrenim düzeyi yüksek olan bireylerin diğer aile bireylerini dinleme, anlama ve sorunlarına çözüm bulabilme becerilerinin daha iyi olmasından, birbirlerinin istek ve ihtiyaçlarının daha fazla farkında olarak sorunlarına uygun çözümler bulabilme ve gerekli ilgiyi gösterebilme becerilerinin gelişmiş olmasından kaynaklanabilir (Çakıcı, 2006, s. 92-93).

6.6. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen ortalamalar arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmada Y Kuşağı ($r = -.617$), X Kuşağı ($r = -.497$) ve Bebek Patlaması Kuşağında ($r = -.524$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli ilişki olduğu, bu ilişkinin negatif ve orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Buna göre her üç kuşakta da bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmada gerek Y Kuşağındaki kadın ($r = -.831$) ve erkeklerde ($r = -.731$), gerek X Kuşağındaki kadın ($r = -.902$) ve erkeklerde ($r = -.802$), gerekse Bebek Patlaması Kuşağındaki kadın ($r = -.952$) ve erkeklerde ($r = -.929$) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin negatif ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Buna göre her üç kuşaktaki hem kadın hem erkeklerin

cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmada Y Kuşağındaki “lise” ($r = -,855$) ve “üniversite” ($r = -,431$); X Kuşağındaki “lise” ($r = -,843$) ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” ($r = -,946$) öğrenim düzeyinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Aile Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında %99 güven aralığında ve ,01 düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir ilişki olduğu; bu ilişkinin negatif ve orta/yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu sonuç; Y Kuşağındaki “lise” ve “üniversite”; X Kuşağındaki “lise” ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyindekilerin cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğunu göstermektedir.

Yukarıdaki sonuçlarda görüldüğü gibi gerek her üç kuşakta, gerek belirtilen öğrenim düzeylerinde, gerekse her iki cinsiyette de bireylerin eşitlikçi tutumları arttıkça daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlar; bireylerin eşitlikçi tutumları arttıkça; sorunlarını aile içerisinde konuşarak çözme, problemlere büyümeden müdahale etme, birbirine sevgi, saygı ve ilgi gösterme, davranışlarını kontrol etme, aşırıya kaçmama vb. konularında daha olumlu ve sağlıklı davranışlar sergilediklerini göstermektedir. Yapılan çalışmalarda da cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumların artmasının aile işlevlerinde sağlamlık eğilimini arttırdığı belirlenmiştir (Akgül Gök, 2013; Çopur ve diğerleri, 2012). Feminist kuramcı Chodorow (1997, s.184) aile içinde eşitlikçi cinsiyet rollerinin benimsenmesinin eşler arasında uyumu artıracaklarını belirtirken; Walsh (1993) aile içerisindeki sorumlulukların eşit paylaşıldığı ailelerde işlevlerin de daha sağlıklı şekilde yürütüldüğünü vurgulamaktadır. Bulgular; eşitlikçi cinsiyet rollerinin aile işlevlerini ve aile sağlığını olumlu etkilediğini göstermektedir.

7. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek, aile işlevlerini değerlendirmek ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülen bu çalışmadan elde edilen bulgulara ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılanlar hakkında bilgilere ilişkin genel sonuçlar:

- Araştırmaya katılanların %27,0'si Y Kuşağı, %41,0'i X Kuşağı ve %32,0'si Bebek Patlaması Kuşağında olup her üç kuşakta da kadın ve erkeklerin sayısı birbirine eşittir.
- Y Kuşağı ve X Kuşağında “üniversite”; Bebek Patlaması Kuşağında “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyine sahip olanlar önde gelmektedir. Her üç kuşakta da erkeklerin öğrenim düzeyi kadınlardan yüksektir.
- Y Kuşağı ve X Kuşağındakilerin çoğunluğu; Bebek Patlaması Kuşağındakilerin ise yarıdan azı tam zamanlı çalışmaktadır. Her üç kuşakta da tam zamanlı çalışan erkeklerin oranı kadınlardan yüksektir.
- Y Kuşağı ve X Kuşağında 23-27 yaş grubunda; Bebek Patlaması Kuşağında 22 yaşından önce evlenenler önde gelmektedir. Her üç kuşakta da kadınlar erkeklere göre daha erken yaşlarda evlenmektedir.
- Y Kuşağı ve X Kuşağında tanışıp anlaşarak; Bebek Patlaması Kuşağında görücü usulü ile evlenenler önde gelmektedir. Her üç

kuşakta da tanışıp anlaşarak evlenen erkeklerin oranı kadınlardan; görücü usulü ile evlenen kadınların oranı erkeklerden yüksektir.

- Y Kuşağında 0-3 yıldır evli olanlar; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında “10 yıldan fazla” süredir evli olanlar önde gelmektedir.
- Y Kuşağında çocuk sahibi olmayanlar; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında “3 ve daha fazla” çocuk sahibi olanlar önde gelmektedir.
- Y Kuşağı ve X Kuşağında 5001-8000 TL; Bebek Patlaması Kuşağında 2001-5000 TL aylık toplam hane gelirine sahip olanlar önde gelmektedir.

Araştırmaya katılanların ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımına ilişkin genel sonuçlar:

- “Para kazanma” ve “faturaların ödenmesi” konusunda Y Kuşağı ve X Kuşağında eşiyile “birlikte”; Bebek Patlaması Kuşağında “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtenler önde gelmektedir.
- “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunda; Y Kuşağında eşiyile “birlikte”; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise “daha çok kadın”lar tarafından yapıldığını belirtenler önde gelmektedir.
- Her üç kuşakta da bireylerin çoğunluğu "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", “ütü” ve “çocuk bakımı”ni “daha çok kadın”ların; “ev içindeki tamir işleri”ni ise “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtmişlerdir.
- “Para kazanma” ve “faturaların ödenmesi”ni her üç kuşakta da “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde eşiyile “birlikte”; “ilköğretim ve daha az” ve “lise” öğrenim düzeylerinde ise “daha çok erkek”lerin yaptığını belirtenler önde gelmektedir.
- “Evin ihtiyaçlarını satın alma” konusunu; Y Kuşağında “lise”, X Kuşağında hem “ilköğretim ve daha az” hem “lise”, Bebek Patlaması Kuşağında ise tüm öğrenim düzeylerinde “daha çok kadın”ların yaptığını belirtenler başta gelmektedir. Y Kuşağı ve X Kuşağındaki

“üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu rolü eşiyile “birlikte” yaptığını belirtenler ağırlık kazanmaktadır.

- Her üç kuşaktaki tüm öğrenim düzeylerinde de bireylerin çoğunluğu "yemek yapma", "ev temizliği", "çamaşır ve bulaşık yıkama", "ütü" ve "çocuk bakımı" konularını "daha çok kadın"ların; "ev içindeki tamir işleri"ni ise "daha çok erkek"lerin yaptığını belirtmişlerdir.
- Her üç kuşakta da ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından "her zaman" memnun olduğunu belirtenler ilk sırada gelmektedir. Ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından "her zaman" memnun olduğunu belirten erkeklerin oranı kadınlardan yüksektir.
- Her üç kuşakta da "ilköğretim ve daha az" öğrenim düzeyinde ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımından "bazen"; "lise", "üniversite" ve "lisansüstü" öğrenim düzeyinde ise "her zaman" memnun olduğunu belirtenler önde gelmektedir.

Araştırmaya katılanların ailelerinde karar verme biçimine ilişkin genel sonuçlar:

- Her üç kuşakta da bireylerin çoğunluğu "gelirin kullanımı"na eşiyile "birlikte"; "çocuk bakımı ve eğitimi"ne "daha çok kadın"ların karar verdiğini belirtmişlerdir.
- "Ev işlerinin yürütülmesi" konusuna Y Kuşağında eşiyile "birlikte"; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında "daha çok kadın"ların karar verdiğini belirtenler önde gelmektedir.
- "Boş zamanların değerlendirilmesi" konusuna Y Kuşağı ve X Kuşağında eşiyile "birlikte"; Bebek Patlaması Kuşağında "daha çok kadın"ların karar verdiğini belirtenlerin başta geldiği görülmektedir.
- Her üç kuşakta da "üniversite" ve "lisansüstü" öğrenim düzeylerinde "gelirin kullanımı"na eşiyile "birlikte" karar verdiğini belirtenler ağırlık kazanmaktadır. Y Kuşağında "lise" ve X Kuşağında "ilköğretim ve daha az" öğrenim düzeyinde ise bu konuda "daha çok erkek"lerin karar verdiğini belirlenmiştir.

- Bebek Patlaması Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde de bireylerin çoğunluğu “ev işlerinin yürütülmesi”ne “daha çok kadın”ların karar verdiğini belirtmişlerdir. Y Kuşağı ve X Kuşağındaki “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde ise bu konuya eşitle “birlikte” karar verdiğini belirtenler önde gelmektedir.
- “Çocuk bakımı ve eğitimi”ne Y Kuşağında “lise” ve “üniversite”, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağında ise hem “ilköğretim ve daha az” hem “lise” hem de “üniversite” öğrenim düzeyinde “daha çok kadın”ların; X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “lisansüstü” öğrenim düzeyinde ise bu konuya eşitle “birlikte” karar verdiğini belirtenler ağırlık kazanmaktadır.
- “Boş zamanların değerlendirilmesi” konusuna Y Kuşağı ve X Kuşağındaki tüm öğrenim düzeylerinde; Bebek Patlaması Kuşağında ise “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde eşitle “birlikte” karar verdiğini belirtenler başta gelmektedir.
- Her üç kuşakta ve tüm öğrenim düzeylerinde ailelerinde karar verme biçiminden “her zaman” memnun olduğunu belirtenlerin önde geldiği görülmektedir.

Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına ilişkin genel sonuçlar:

- Her üç kuşakta, her iki cinsiyette ve tüm öğrenim düzeylerinde toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanlar önde gelmektedir.
- Y Kuşağının; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından; X Kuşağının ise Bebek Patlaması Kuşağından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir ($p<,01$).
- X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların aynı kuşaktaki erkeklerden daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu bulunmuştur ($p<,01$).

- Her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumlara sahip olanların oranının da arttığı belirlenmiştir ($p<,01$).

Araştırmaya katılanların aile işlevlerini değerlendirme durumuna ilişkin genel sonuçlar:

- Her üç kuşakta ve her iki cinsiyette sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar önde gelmektedir.
- “Problem çözme”, “gereken ilgiyi gösterme”, “duygusal tepki verebilme” ve “davranış kontrolü” konularında X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağının Y Kuşağından; “iletişim” konusunda Bebek Patlaması Kuşağının Y Kuşağı ile X Kuşağından; “roller” konusunda ise Y Kuşağının X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağından daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu bulunmuştur ($p<,01$).
- Her üç kuşakta da erkeklerin “iletişim” ve “roller” konusunda kadınlardan daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu saptanmıştır.
- “Gereken ilgiyi gösterme” konusunda Y Kuşağındaki erkeklerin kadınlara göre; Bebek Patlaması Kuşağında ise kadınların erkeklere göre daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu bulunmuştur.
- “Davranış kontrolü” konusunda Bebek Patlaması Kuşağındaki kadınların erkeklerden daha sağlıklı işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir.
- Y Kuşağında “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde; X Kuşağı ile Bebek Patlaması Kuşağında ise “lise”, “üniversite” ve “lisansüstü” öğrenim düzeylerinde sağlıklı aile işlevlerine sahip olanlar önde gelmektedir.
- Y Kuşağındaki “lise” öğrenim düzeyinde “problem çözme”, “iletişim”, “roller”, “duygusal tepki verebilme”, “gereken ilgiyi gösterme” ve “genel işlevler” konularında sağlıksız; “davranış kontrolü” konusunda sağlıklı işlevlere sahip olanlar önde gelmektedir.

- X Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarında sağlıklı işlevlere sahip olanlar önde gelmektedir.
- Her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe Aile Değerlendirme Ölçeğinin tüm alt boyutlarında sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranının arttığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumu arasındaki ilişkiye ilişkin genel sonuçlar:

- Her üç kuşakta da cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlar arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranı artmaktadır.
- Her üç kuşakta da hem kadınlarda hem de erkeklerde cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlar arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranı artmaktadır.
- Y Kuşağındaki “lise” ve “üniversite”; X Kuşağındaki “lise” ve Bebek Patlaması Kuşağındaki “ilköğretim ve daha az” öğrenim düzeyinde cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlar arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların oranı artmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri ile aile işlevleri konusu sosyal bilimlerin üzerinde durduğu önemli konulardandır. Bu araştırmada da üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, aile işlevlerini değerlendirme durumları ve aile işlevleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelenmiş, ayrıca araştırmaya katılanların ailelerinde rol ve sorumluluk dağılımı ve karar verme biçimine ilişkin bilgileri yordanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; Y Kuşağı, X Kuşağı ve Bebek Patlaması Kuşağındaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlar göstermeleri, aile içindeki rol ve sorumluluk dağılımı ile karar verme biçiminde daha eşitlikçi bir anlayış benimsemeleri ve problem çözme, iletişim, roller, davranış kontrolü, gereken

ilgiyi gösterme gibi konularda aile işlevlerinin daha sağlıklı yürütülebilmesi için araştırma ve uygulamaya yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- Çalışmadan elde edilen sonuçlar; öğrenim düzeyleri ve çalışma durumları yüksek olsa da Türkiye’de her üç kuşakta da kadınların ev içindeki rol ve sorumluluklarının değişmediğini, halen yemek yapma, çamaşır ve bulaşık yıkama, ütü, ev temizliği ve çocuk bakımı gibi işlerin kadının birincil sorumluluğunda olduğunu göstermektedir. Bu durum Türkiye’de hem kadınların hem de erkeklerin ataerkil bir yapının uzantısı olan geleneksel anlayışın etkisi altında olduklarını ve bu durumu içselleştirdiklerini düşündürmektedir. Ayrıca araştırmada her üç kuşakta ve tüm öğrenim düzeylerinde çocuk bakımı ile ilgili olarak kadınların erkeklere göre daha fazla rol ve sorumluluk üstlenmeleri; çocukların tutum, davranış, düşünce ve değerlerinin oluşmasında kadınların erkeklere göre daha etkili olabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle toplumda hem kadınların hem de erkeklerin aile içerisinde rol ve sorumluluk paylaşımının önemi konusunda bilinçlendirilmesi, bu bilincin yaygınlaşması ve aile içerisinde kadın emeğini görünür kılan yapıların geliştirilmesi; devletin politika ve uygulamalarıyla desteklenmelidir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da aileye hizmet veren kurum ve kuruluşları aracılığıyla il düzeyinden başlayarak ilçe ve köylere kadar Türkiye genelinde, aile içerisinde rol ve sorumluluk paylaşımının önemi konusunda eğitimler verilmesini sağlamalıdır. Bu eğitimler konferans, seminer, sempozyum ve panel gibi toplantılar şeklinde olabileceği gibi ev ve mahalle ziyaretleri şeklinde veya konuyla ilgili bilgilendirici kitap, dergi ve broşürlerin ailelere ücretsiz dağıtılması şeklinde de olabilir. Ayrıca Belediyeler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Halk Eğitim Merkezleri de yürüttükleri yaygın eğitim programlarında ailede rol ve sorumluluk dağılımının eşler arasında eşit ve dengeli olmasının önemine daha fazla yer verilmesini sağlayabilir.

- Çalışmada ailede karar verme biçimine yönelik olarak elde edilen sonuçlar; Türkiye’de kadınların ailesi ile ilgili kararlara katılımında aktif rol üstlendiklerini ancak yine de kadın ve erkek arasında tam eşitlikçi bir karar verme anlayışının olmadığını düşündürmektedir. Bu nedenle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın kurum ve kuruluşları aracılığıyla verdiği eğitimlerin; Belediyeler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen yaygın eğitim programlarının ve her kademedeki örgün eğitimlerin; kadınların bağımsız bir kişilik geliştirmelerine, kendilerini özgürce ifade etmelerine ve maddi veya manevi aileyi ilgilendiren her konuda eşlerin her ikisinin de söz sahibi olmasının önemine yönelik olması önemlidir.
- Araştırma sonuçlarında her üç kuşakta da öğrenim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi tutumların benimsenmesi; ailede problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve gereken ilgiyi gösterme konularında daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olunması; eğitimin bireylerin gelişmesinde ve aile sağlığı üzerinde ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda ülkemizde hem kız hem erkek çocukların okullaşma oranının artması, eğitime kesintisiz bir şekilde devam etmelerinin sağlanması ve eşit şekilde eğitilmelerinin önündeki tüm engellerin kaldırılması, hem örgün hem yaygın eğitim programlarının kolay, ulaşılabilir ve ücretsiz olması, eğitimin bilinçli ve nitelikli olması; devletin en önemli politikalarından birisi olmalıdır. Devlet her daim eğitimin kalitesini artıracak, kadın ve erkeğin eğitim seviyesini yükseltecek politika ve uygulamaları öncelikli hedefi haline getirmelidir.
- Araştırmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların aile sağlığını etkilediği, her üç kuşakta ve her iki cinsiyette de eşitlikçi tutumlar arttıkça aile sağlığının arttığı, eşitlikçi tutumlar azaldıkça ise aile sağlığının azaldığı görülmüştür. Dolayısıyla eşitlikçi tutumlara sahip olan aile üyelerinin arasında açık iletişim bulunduğu, roller konusunda

daha paylaşımcı oldukları, yaşadıkları ve hissettikleri duyguları ve sorunları açık bir şekilde birbirleriyle paylaştıkları, birbirlerine gereken ilgi, sevgi ve saygıyı gösterdikleri söylenebilir. Bu bağlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurum ve kuruluşları, Belediyeler, Üniversitelerin ilgili bölümleri (Aile ve Tüketici Bilimleri, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji vb.), Sivil Toplum Kuruluşları ve Halk Eğitim Merkezlerinde aileye yönelik verilen eğitimlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumların önemi ve aile sağlığına etkisi konularına yer verilebilir. Evlilik hazırlığında olan gençler; toplumsal cinsiyet rollerine duyarlı bir eğitim yoluyla sağlıklı aile işlevlerinin önemi ve aile içinde iş bölümünün aile sağlığı üzerindeki etkileri konularında bilinçlendirilebilir. Bunun için eşitlikçi cinsiyet rolleri ile ilgili kısa ve öz içerikli eğitim programları hazırlanıp bu programların kitle iletişim araçları, kamu spotları, ve sosyal medya yoluyla toplumda her kesimden aileye ve gence ulaşması sağlanabilir. Başta Aile Danışma Merkezleri olmak üzere, aileye yönelik hizmet sağlayan kurum ve kuruluşların sayılarının artırılması, yeterli düzeyde tanıtımlarının yapılması, kolay, ulaşılabilir ve ücretsiz olmaları sağlanabilir. Toplumsal cinsiyet bakış açısının çok küçük yaşlarda olduğu düşünüldüğünde ilkökul döneminden başlanarak, ders kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun işlenmesi, bu konuda küçük yaştan itibaren bir duyarlılığın oluşması önemlidir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığınca bu konunun müfredata eklenmesi ve zorunlu ders kapsamına alınması sağlanabilir.

- Her bilimsel çalışmanın konu, kapsam, maliyet ve zaman kısıtı bulunmaktadır. Bu araştırma Ankara ilinde ikamet eden 18-69 yaş aralığındaki evli kadın ve erkekleri kapsamaktadır. Ankara ilinin başkent olması, eğitim ve iş gibi imkanların yaygın olmasından dolayı araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri ve çalışma durumları yüksektir. Konuyla ilgili ileride yapılacak olan çalışmaların Türkiye'nin diğer bölgelerini de kapsayacak şekilde yapılması, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireylerin de konuyla ilgili durumlarının tespit

edilmesi açısından önemlidir. Bunun yanında araştırma sadece evli bireyler üzerinde yürütüldüğünden 2000 yılından sonra doğanları kapsayan Z Kuşağı araştırma kapsamına alınamamıştır. Bu nedenle konuyla ilgili yeni araştırmaların Z Kuşağını da içine alacak şekilde planlaması yeni kuşakları da konuyla ilgili görüş ve tutumlarının incelenmesi açısından önemlidir. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda, eşler ile birlikte çocukların da toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevlerini değerlendirme durumları araştırılabilir. Ayrıca benzer çalışmaların daha geniş gruplarla ve farklı kültürleri de içerecek şekilde planlanması ve durumun değişik açılardan ele alınması yararlı olabilir.

- Literatür tarama sürecinde, araştırmada yer alan bazı değişkenlerle ilgili sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Konuyla ilgili yapılacak olan yeni araştırmalarda değişkenlerin çeşitlendirilmesi literatüre önemli katkı sağlayabilir.
- Bu tür araştırmaların belirli zaman aralıkları ile tekrarlanarak değişimi etkileyen faktörlerin ortaya konması ve bölgesel farklılıkları ortaya çıkarmak amacıyla araştırmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., Batur, H. Z. ve Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 165-182.

ASPB [Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı] (2014). Türkiye Aile Yapısı Araştırması, Tespitler ve Öneriler. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Akdemir, A., Konakay, G. ve Demirkaya, H. (2013). Y Kuşağının Kariyer Algısı, Kariyer Değişimi ve Liderlik Tarzı Beklentilerinin Araştırılması. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 11-42.

Akgül Gök, F. (2013). *Evlü Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Adana.

Akhun, İ. (1991). *İstatistiklerin Manidarlığı ve Örneklem (3. bs.)*, Ankara: Yazarın Kendi Basımı.

Akın, A. ve Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4), 73-82.

Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2007). Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Cinsiyet Rolü Tutumları Bağlamında Aile ve Evlilik Kurumlarına Bakışları (Selçuk Üniversitesi Örneği), *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 18, 43-60.

Akotia, C. S. ve Anum, A. (2012). The Moderating Effects of Age and Education on Gender Differences on Gender Role Perceptions. *Gender & Behaviour*, 10 (2), 5022-5043.

Alacahan, O. (2010). Aile Birliğini Oluşturan Faktörler ve İşlevleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 289-298.

- Allen, K. R. ve Henderson, A. C. (2017). *Family Theories: Foundations and Applications*. UK: John Wiley & Sons Inc.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015). Toplumsal Cinsiyet Algısı ile Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100.
- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan Kuşağa Tüketim Olgusu ve Geleceğin Tüketici Profili, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.
- Aluş, Y. (2015). Kültürel ve Toplumsal Gerçekliğimiz Açısından Aile Anlayışlarının ve Türk Ailesinin Değerlendirmesi, *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 15-24.
- Anar, B. (2011). *Evlü ve Çalışan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerü ile Evlilik Doyumu ve İş Doyumu İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Arıkan, G., Özönder, M. C., Ergan, N. G., Ulusoy, M. D., Sağlam, S., Demir, N. ve diğerleri (2004). *Kalecik'e Bağlı Bağcılıkla Uğraşan On Köyde Modernleşme Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Arpacı, F. ve Ersoy, A. F. (2007). Kadının Çalışmasının Ailenin Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi, *Aile ve Toplum*. 3(11), 41-50.
- Atan, M. (2015). Radikal Feminizm: "Kişisel Olan Politiktir" Söyleminde Aile, *The Journal Of Europe - Middle East Social Science Studies*, 1(2), 1-21.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı, Adana.
- Aydın, K. (2014). Yapısal İşlevselci Teori ve Toplumsal Tabakalaşma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 213-239.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji*. Ankara: Usak Yayınları.

- Baran, G. ve Yurteri Tiryaki, A. (2016). Gülen Baran (Ed.). *Aile Yaşam Döngüsü, Aile Yaşam Dinamiği*, Ankara: Pelikan Yayınları.
- Başak, S. (2010). Cinsiyet Rollerini Farklılaşması ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, *Kamu'da Sosyal Politika*, 4(12), 29-35.
- Başak, S., Kingır, S. ve Yaşar, Ş. (2013). *Kadının Görülmeyen Emeği: İkinci Vardiya*, ANKA Kadın Araştırma Merkezi: Anka Kadın Raporları, No: 13-01.
- Bendová, P. (2011). *Dítě s Narušenou Komunikační Schopností ve Škole*. Praha, CZ: Grada Publishing.
- Benokraitis, N. V. (2015). *Marriages and Families. Changes, Choices and Constraints (8. bs.)*, Boston: Pearson Education.
- Bilgel, N., Gökdağ, R., Alper, Z., Özçakır, A., Özdemir, H., Sadıkoğlu, G. ve diğerleri (2002). *Aile Psikolojisi ve Eğitimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Bilican Gökkaya, V. (2014). Ailelerin, Koruyucu Aile Olma Nedenleri (Sivas İli Örneği). *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 603-620.
- Káhya Birgül, A. (1999). *Kitle İletişim Araçlarından Televizyonun Aile İçi İlişkiler Üzerine Etkileri*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Blanchard-Fields, F. (2007). Everyday Problem Solving and Emotion: An Adult Developmental Perspective. *Curr Dir Psychol Sci*, 16, 26–31.
- Boehnke, M. (2011). Gender Role Attitudes around the Globe: Egalitarian vs. Traditional Views Article, *Asian Journal of Social Science*, 39(1), 57-74.
- Browne, K. (2011). *An Introduction to Sociology (4. bs.)*. USA: Polity Press.
- Buchanan, T. (2014). The Influence of Gender Role Attitudes on Perceptions of Women's Work Performance and The Importance of Fair Pay. *Sociological Spectrum*, 34 (3), 203–221.

- Bulut, I. (1993). *Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi*, Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Butler, J. (2009). Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri (B. Kovulmaz, Çev.). *Cogito (Feminizm, 58)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Can, Y. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Aile, Cinsiyet Rollerini ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 198-213.
- Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2009). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Căbulea May, S. (2016). Elizabeth Brake (Ed.). *After Marriage: Rethinking Marital Relationships*, UK: Oxford University Press.
- Ceylan, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 89-104.
- Chodorow, N. (1997). S. Kemp ve J. Squires (Ed.). *Feminism and Psychoanalytic Theory*, *Feminisms (182-188)*, UK: Oxford University Press.
- Collins, D., Jordan, C. ve Coleman, H. (2010). *An Introduction To Family Social Work (3. bs.)*, Canada: Brooks/Cole, Cengage Learning.
- Cox, F. D. (2006). *Human Intimacy: Marriage, The Family, and Its Meaning (10. bs.)*. USA: Thomson-Wadsworth.
- Çakıcı, S. (2006). *Alt ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevlerinin, Anne-Çocuk İlişkilerinin ve Aile İşlevlerinin Anne – Çocuk İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Çakır, H. ve Aksoy, E. (2016). Yozgat Kırsalında Yaşayan Üç Kuşak Kadının Aile İçi Cinsiyet Rollerindeki Değişim. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), 259-280.
- Çamur Duyan, G. (2000). *Aile İşlevleri ve Ailenin Sosyal, Demografik ve Ekonomik Nitelikleri ve Yaşam Döngüsü Arasındaki İlişkiler*, Yüksek Lisans

Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.

Çarkoğlu, A. ve Kalaycıoğlu, E. (2012). *Türkiye’de Aile, İş ve Toplumsal Cinsiyet*. Web: <http://www.ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2014/02/Aile-2012-ISSP-Family-Survey-final.pdf>

Çelik Bekleviç, A. (2013). *Bir Üniversite Hastanesi Araştırma Görevlilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Algısının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Zonguldak.

Çingı, H. (1994). *Örnekleme Kuramı*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Basımevi.

Çıtak, A. (2008). *Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü Ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara.

Çoker, O. (2015). *Pornografiye Yönelik Tutumların, Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Demografik Değişkenlerle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Çopur, Z., Öztürk, K., Uysal, H., Gül, A., Tokat, H. ve Sarı, D. (2012). *Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Aile İçi İletişime Etkisi. I. Uluslararası Aile ve Tüketici Bilimleri Kongresi: 7-10 Kasım, Antalya*.

Dedeoğlu, S. (2000). *Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Aile ve Kadın Emeği*. *Toplum ve Bilim* 86, Güz(2000), 139-170.

Demircioğlu, H., Tezel Şahin, F. ve Günindi, Y. (2011). *Anne Babaların Görüşlerine Göre Aile İşlevleri*, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 93-105.

Deran, E. (2017). *Çocuk Refahı Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Toplumsal Cinsiyet Konusundaki Tutum ve Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi,

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.

Dereli, B. ve Toruntay, H. (2015). Örgütlerde Kuşakların İş Değerleri, Motivasyon ve Mentorluk Kavramlarına Dayalı Yönetimi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, *Working Paper Series, Tartışma Metinleri*, WPS, NO/03/2015-05.

Diaz, K. ve Sellami, K. (2014). Traits and Roles in Gender Stereotypes: A Comparison Between Moroccan and Spanish Native Samples. *Sex Roles*, 70(11), 457–467.

Dikmen, N. ve Maden, D. (2012). Kadın Akademisyenlerin Görünmeyen Emeği Üzerine Bir Araştırma: Ordu Üniversitesi Örneği, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 235-250.

Distelbrink, V. D. (2005). Gezin Anno Nu, Nederlandse Gezinsraad (NGR), Den Haag.

Doğan, İ. (2007). *Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar (7. bs.)*, Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Doğan, İ. (2009). *Dünden Bugüne Türk Ailesi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Eken, H. (2006). Toplumsal Cinsiyet Olgusu Temelinde Mesleğe İlişkin Rol İle Aile İçi Rol Etkileşimi: Türk Silahlı Kuvvetlerindeki Kadın Subaylar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 247-279.

Epstein, N., Baldwin, L. & Bishop, D. (1983). The McMaster Family Assessment Device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9, 171-180.

Erbil, N. ve Pasinlioğlu, T. (2004). Kadının Ailede Karar Vermeye Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(2), 1-11.

Erdal, Ç. (2010). *Türkiye’de Ulusal Kanallarda Yayınlanan Prime-Time Televizyon Dizilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Ailenin Sunumu*.

Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema-TV Anabilim Dalı, Eskişehir.

Erdoğan, T. (2016a). Kentleşme Süreci ve Ailede Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Kalıpyargıların Dönüşümü: Denizli-Sevindik Mahallesi Örneği, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2016), 143-166.

Erdoğan, M. (2016b). *Evlü Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Evlilikte Sorun Çözmeye ve Doyuma Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilimdalı, Şanlıurfa.

Ergöl, Ş., Koç, G., Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2012). Türkiye’de Kadın Araştırma Görevlilerinin Ev ve İş Yaşamlarında Karşılaştıkları Güçlükler, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 43-49.

Erkal, S. ve Çopur, Z. (2014). The Views and Behaviours of Women on the Distribution of Responsibility in Household Activities. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 14(31), 49-65.

Eroğlu, F. (1996). *Davranış Bilimleri*, İstanbul: Beta Yayınları.

Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.

Erzeybek, B. (2015). *Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.

Esmer, Y. (2012). *Türkiye Değerler Haritası*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Fortin, N. M. (2008). Gender Role Attitudes and Women’s Labor Market Participation: Opting-Out and the Persistent Appeal of Housewifery. Department of Economics University of British Columbia.

- Friedrich, R., Peterson, M. ve Koster, A. (2011). *The Rise of Generation C. Strategy+Business*.
- Gibbons, S. (2007). *The Academic Library and The Net Gen Student: Making The Connections*. Chicago: American Library Association.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Göktaş, P. ve Çarıkçı, İ. H. (2016). Siyasi Liderlerden Beklenen Liderlik ve İletişim Tarzları: Y Kuşağı Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(3), 855-888.
- Güdekli, A. (2016). Kadın Çalışmaları Bağlamında Eleştirel Bir Yaklaşım: Femen. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(14), 27-45.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 15(3), 157-171.
- Güneş, F. (2017). Feminist Kuramda Ataerki Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (2), 245-256.
- Güneş, F. (2011). Aile, Evlilik, Akraba ve Hane, A. Kasapoğlu ve N. Karkıner (Ed.). *Aile Sosyolojisi* (s. 28-49), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gündüz Kalan, Ö. (2010). Reklamda Çocuğun Toplumsal Cinsiyet Teorisi Bağlamında Konumlandırılışı: 'Kinder' Reklam Filmleri Üzerine Bir İnceleme, *İletişim Fakültesi Dergisi*, 38, 75-89.
- Güven, S. (1991). *Aile Yaşam Dönemlerinin ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu, Ankara.
- Güven, S. ve Erel, S. (1992). Aile Yaşam Dönemleri Ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi, *Ev Ekonomisi Dergisi*, 2, 15-21.

- Haj-Yahia, N. ve Lavee, Y. (2017). Division of Labor and Decision-Making in Arab Families in Israel: Processes of Change and Preservation. *Marriage & Family Review*, 1-19.
- Hallaç, S. ve Öz, F. (2014). Aile Kavramına Kuramsal Bir Bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.
- Havigerová, J. M., Haviger, J. ve Loudová, I. (2015). Teacher's Subjective Definition of Family – Frequency Conceptual Analysis. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, 171(2015), 425-432.
- Havigerová, J. M., Haviger, J. ve Truhlářová, Z. (2013). Teacher's Subjective Definition of Family. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, 106(2013), 2507-2515.
- Hobart, B. ve Sendek, H. (2014). *Gen Y Now: Millennials and the Evolution of Leadership* (2 bs.). San Francisco: Wiley.
- Hultén, B. (2015). *Theoretical and Empirical Grounds*. New York: Routledge.
- Hunter, J. B., Guernsey de Zapien, J., Papenfuss, M., Fernandez, M. L., Meister, J. ve Giuliano, A. R. (2004). The impact of a Promotora on Increasing Routine Chronic Disease Prevention Among Women Aged 40 and Older at the US-Mexico Border, *Health Education Behaviour*, 31, 18-27.
- İmamoğlu, O. (1993). Değişen Dünyada Değişen Aile İçi Roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1, 58-68.
- İsmen, A. E. (2004). Duygusal Zekâ ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 55-75.
- Kadılar, E. (2011). *Üç Kuşak Kadının Cinsiyet Rollerini: Ankara Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Mersin.
- Kahn, R.L., Wolfe, D.M., Quinn, R., Snoek, J.D., Rosenthal, R.A. (1964). *Organizational Stress: Studies in Role Conflict and Ambiguity*. New York: Wiley.

Kaplan, B. (2013). C Kuşağı Tüketici Davranışları ve C Kuşağına Yönelik Pazarlama Stratejileri: Türkiye'de GSM Sektörünün Bu Kuşağa Yaklaşımı-Turkcell Örneği. 18. Ulusal Pazarlama Kongresi Bildiri Kitabı, 19-22 Haziran 2013 Kars/Sarıkamış.

Kara, Z. ve Gürhan, N. (2013). Eşit/sizliğin Tarafı Olmak: Mardin'de Toplumsal Cinsiyet Algısı. *Birey ve Toplum*, 3(5), 65-92.

Kasapoğlu, A. (2011). Sosyolojik Yaklaşımlar Temelinde Aile Kuramları. A. Kasapoğlu, ve N. Karkıner (Ed.), *Aile Sosyolojisi* (s. 2-27). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Kavut, S. (2015). *Kuşaklararası İletişim Farklılıklarının Aile İçi İletişime Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.

Kaya, B. (2013). *Üç Kuşak Arasındaki Değer Değişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Konya.

Kır, İ. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.

Kırel, Ç., Kayaoğlu, A. ve Gökdağ, R. (2004). *Sosyal Psikoloji*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Kluwer, E. S., Heesink, J. A., ve Van De Vliert, E. (1997). The Marital Dynamics of Conflict Over the Division of Labor. *Journal of Marriage and the Family*, 635-653.

Kodan, S. (2013). *Evli Bireylerin Evlilik Kalitesi Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum.

Kongar, E. (1985). *Toplumsal Değişme* (4. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Kuyucu, M. (2014). Y Kuşuğu ve Facebook: Y Kuşuğunun Facebook Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 55-83.
- Kyles, D. (2005). Managing Your Multigenerational Workforce, *Strategic Finance*, 87, 6.
- Lasota, A. (2015). What Do Children Learn From Their Parents And What From Their Grandparents? Changes in The Perception Of Gender And Family Roles As Seen From The Developmental Perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 174(2015), 2467-2472.
- Leeder, E. (2004). *The Family in Global Perspective, A Gendered Journey*. USA: Sage Publications.
- Lindsey, L. L. (2016). *Gender Roles. A Sociological Perspective (6. bs.)*. USA: Routledge.
- Lopez-Zafra E, Garcia-Retamero R. (2012). Do Gender Stereotypes Change? The Dynamic of Gender Stereotypes in Spain. *Journal of Gender Studies*. 21(2): 169-83.
- Lower, J. (2008). Brace Yourself Here Comes Generation Y, *Critical Care Nurse*, 28(5), 80-85.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- McBride, D. E. ve Parry, J. A. (2016). *Women's Rights in The USA, Policy Debates and Gender Roles*, NewYork ve London: Routledge.
- Miller, J. ve Garrison, H. (1982). Sex Roles: The Division of Labor at Home and in the Workplace. *Annual Rewiew of Sociology*. 237-262.
- Mutlu, M. (2012). *Kadınların Aile İçinde Karar Verme Uygulama ve Sorunları: Şanlıurfa Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Nam, B. C. (2004). The Concept of The Family: Demographic and Genealogical Perspectives. *Sociation Today*, 2 (2).

Nazlı, S. (2009). *Aile Danışmanlığı (5. bs.)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ogburn, W. F. (1963). *Changing Functions of the Family, Selected Studies In Marriage and The Family*, New York: Rinehart and Winston Inc.

Olgun, C. K. (2003). Feminist Teoriler, *Sosyologos*, 2, 4-6.

Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48(2), 1-18.

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye’de Kadın ve Eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 93-112.

Özdemir, S. ve Davarcı, Y. (2013). *Son Kale Aile*. Ankara: Korca Yayıncılık.

Özkalp, E., Arıcı, H., Bayraktar, R., Aydın, O., Erkal, B. ve Uzunöz, A. (2004). E. Özkalp (Ed.). *Davranış Bilimlerine Giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2013). Aile’nin Psiko-Sosyal Destek İhtiyacını Karşılama Yeni Bir Model Önerisi: Aile Sağlığı Merkezlerinde Aile Psiko-Sosyal Destek Birimi. *Sosyal Politika Çalışmaları (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Hakemli Araştırma Dergisi)*, 7(30), 25-44.

Özmete, E. ve Zubaroglu Yanardağ, M. (2016). Erkeklerin Bakış Açısıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini: Kadın ve Erkek Olmanın Değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 91-106.

Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manuel*. Crows Nest, Australia: Allen & Unwin.

Parsons, T. (1960). *Structure and Process in Modern Society*, New York: Free Press of Glencoe.

Parsons, T. (1970). *The Social System*. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

- Polan, E. U. ve Taylor, D. R. (2015). *Journey Across the Life Span: Human Development and Health Promotion (5. bs.)*. Philadelphia: Davis Company.
- Polat Uluocak, G. ve Bulut, I. (2011). Aile Terapilerinin Feminist Teori Açısından İncelenmesi, *Aile ve Toplum Dergisi*, 7(24), 9-24.
- Ronnau, J. ve Poertner, J. (1993). Identification and Use of Strengths: A Family System Approach. *Children Today*, 22 (2), 20-33.
- Ruiz, E. (2009). *Discriminate or Diversify (2. bs.)*. USA: Positive Psyche, Biz Corp Lothian.
- Sancar, S. (2013). *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti: Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar (4. bs.)*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Saraç, S. (2013). Toplumsal Cinsiyet. L. Gültekin, G. Güneş, C. Ertung (Ed.). *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları (s. 27-32)*, Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.
- Sarı, Ö. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Mesleki Rol İlişkisi: Hemşirelik Bölümünde Okuyan Erkek Öğrenciler Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 493-504.
- Savi, F. (2008). *12–15 Yaş Arası İlköğretim Öğrencilerinin Davranış Sorunları İle Aile İşlevleri ve Anne-Baba Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Sayer, H. (2011). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Erkeklerin Katılımı*. Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi: Ailenin Toplumdaki Yeri*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Schnittker, J., Freese, J., & Powell, B. (2003). Who are Feminists and What Do They Believe? The Role of Generations. *American Sociological Review*, 68 (4), 607–622.

Scott, J. W. (2007). *Toplumsal Cinsiyet: Faydalı bir Tarihsel Analiz Kategorisi*, (Aykut Tunç Kılıç, Çev.), İstanbul: Agora Kitaplığı.

Scott, J. ve Clery, E. (2013). Gender Roles An Incomplete Revolution? A. Park, C. Bryson, E. Clery, J. Curtice ve M. Phillips (Ed.). *British Social Attitudes: the 30th Report*, Available online at: www.bsa-30.natcen.ac.uk

Seçkin, F. ve Tural, A. (2011). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *New World Sciences Academy*, 6 (4), 2446-2458.

Sertelin, Ç. (2003). *Ebeveyn Tutumlarının Sosyo-Kültürel Yapı ve Aile Fonksiyonları İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

Sezal, İ. (2003). *Toplum ve Aile, Sosyolojiye Giriş (2. bs.)*. İ. Sezal (Ed.). Ankara: Martı Kitap ve Yayınevi.

Sharma, K. (2016). Victory of Marriage and Family Over Romance, Love, and Passion in The Fiction of Vikram Seth. *An International Refereed e-Journal of Literary Exploration*, 4(II), 54-60.

Sharp, E. A. ve Blume, L. B. (2016). Feminist Perspectives on Families. *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Family Studies*.

Simon, R. W. (1992). Parental Role Strains, Salience of Parental Identity and Gender Differences in Psychological Distress. *Journal of Health and Social Behavior*, 33(1), 25-35.

Sladek, S. L. (2007). *What Your Association Needs to Know About X, Y and Z: The New Recruit*. USA: Expert Publishing.

Smith, A. D. ve Reid, W. J. (1986). Role Expectations and Attitudes in Dual-Earner Families, *Social Contemporary Social Work*, 67 (7), 394-402.

Smith, S. R. ve Hamon, R. R. (2012). *Exploring Family Theories (3. bs.)*. New York: Oxford University Press.

Söylemez, İ. (2011). *Evlilikte Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği Geliştirme: Güvenlik ve Geçerlilik Çalışması*, Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Suğur, S., Demiray, E., Eşkinat, R. ve Ağaoğlu, E. (2006). G. Yaktıl Oğuz (Ed.). *Toplumsal Yaşamda Kadın*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Sullivan, T. J. ve Thompson, K. S. (1986). *Sociology Concepts, Issues and Application (2. bs.)*. New York: MacMillan Publishing Company.

Tabachnick, B. G. & Fidel, L. S. (2014). *Using Multivariate Statistics (6. bs.)*. USA: Pearson Education Limited.

Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*, 163-175.

Taylan, H. H. (2009). Türkiye’de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22, 117-138.

Treleaven, C. (2015). *Gender, Generation, and Jobs: Differences in Gender Role Ideologies by Age and Occupation*. Master of Thesis. Department of Sociology The University of Western Ontario London, Ontario, Canada.

Türkleş, S., Yılmaz, M. Özcan, A., Öncü, E. ve Karataş, B. (2013). Kadınlarda Ruh Sağlığını ve Aile İşlevlerini Etkileyen Etmenler, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 154-162.

Tüybek, C. (2004). *Kuşaklararası Farklılık Açısından Üniversite Gençliği ve Aile*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Konya.

Ünsalan, M. (2017). C Kuşağına Yönelik Müşteri Elde Tutma Stratejileri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi (52, Özel Sayı)*, 587-607.

Ünüvar, P. ve Tagay, Ö. (2015). Çalışan Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Yaşam, İş Doyumu ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi. *Kadın / Woman*, 2000, 16(1): 21-44.

Valentova, M. (2013). Age and Sex Differences in Gender Role Attitudes in Luxembourg Between 1999 and 2008. *Work Employment & Society*, 27(4), 639–657.

Voicu, M. ve Constantin, A (2016). Couple's Status on Labour Market and Their Attitudes Towards Gender Roles. *Revista de Cercetare Şi Interventie Sociala*, 54(2016), 5-22.

Wallace, R. ve Wolfe, A. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları: Klasik Geleneğin Genişletilmesi (3. Bs.)*, (L. Elburuz ve R. Ayaz, Çev.), Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Walsh, F. (1993). *Conceptualization of Normal Family Process. Normal Family Process*. New York: Guildford Publications.

Welch, K. J. (2007). *Family Life Now. A Conversation About Marriage, Families and Relationships*. Boston: Pearson Education.

Wharton, A.S. (2005). *The Sociology of Gender*, Massachusetts: Blackwell Publishing.

Williams, B. K., Sawyer, S. ve Wahlstrom, C. M. (2009). *Marriages Families and Intimate Relationships: A Practical Introduction (2. bs.)*. USA: Pearson Education.

Williams, K. C. ve Page, R. A. (2011). Marketing to the Generations. *Journal of Behavioral Studies in Business*, 3(1), 1-17.

Yalçın, O. Sökmen, A. B. ve Kulak, H. (2013). Kuşakların Temel Özellikleri ve Hava Harp Okulu Uygulamaları. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 12(24), 133-179.

Yang, L. S., Thornton, A. ve Fricke, T. (2000). S. Houseknecht ve J. Pankhurst (Ed.). *Religion and Family Formation in Taiwan: The Decline of Ancestral Authority Family Religion and Social Change in Diverse Societies*. New York: Oxford University Press.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). L. Kılıç (Ed.). *Aile Ekonomisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Yelkikalan, N. ve Altın, E. (2010). Farklı Kuşakların Yönetimi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 13-17.

Yılmaz, A. ve Avcı, İ. A. (2015). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Bazı Toplumsal Cinsiyet Özellikleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 180-193.

Yörük, C. (2012). *Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Aile İşlevlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk Tipi Y Kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 342-353.

Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı, Ankara.

Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Roller ve Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 40: 409-420.

EK 1.

ARAŞTIRMA ANKETİ

Saygıdeğer Katılımcı,

Bu araştırma üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanan doktora tezi kapsamında yapılmaktadır. Vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmacı tarafından bilimsel veri amacıyla kullanılacak ve kesinlikle bilgileriniz gizli tutulacaktır. Bu formun üzerinde isminizi ve adresinizi yazmanız istenmemektedir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmakta olup araştırmaya katılımı kabul edip vazgeçmeniz halinde herhangi bir sorumluluğunuz bulunmayacaktır. Görüşleriniz bu araştırma için çok değerlidir. Ankete vereceğiniz cevaplar için teşekkür ederiz.

Bahar PAÇACIOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri
Bölümü, Doktora Öğrencisi, e-mail: baharkinaci@gmail.com

I. GENEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

2- Doğum yılınız:

3- Öğrenim durumunuz:

İlköğretim veya daha az

Lise

Üniversite

Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora)

4- Çalışma durumunuz:

Tam zamanlı çalışıyorum

Yarı zamanlı çalışıyorum

Çalışmıyorum

Emekliyim

5- Sahip olduğunuz çocuk sayısı:

- 0
 1
 2
 3 ve daha fazla

6- Kaç yaşında evlendiniz?

7- Evlenme şekliniz:

- Görücü usulü ile
 Tanışıp anlaşarak
 Akraba evliliği
 Diğer (belirtiniz).....

8- Evlilik süreniz:

- 0-3 yıl
 4-6 yıl
 7-9 yıl
 10 yıl ve daha fazla

9- Aylık hane gelirinizin toplamı ne kadar?

- 2000 TL ve altı
 2001 TL-5000 TL
 5001 TL-8000 TL
 8001 TL ve üzeri

II. AİLEDE ROL VE SORUMLULUK DAĞILIMI

10- Aşağıdaki tabloda yer alan rol ve sorumluluklar aile içinde genellikle kim tarafında yerine getiriliyor?

	Daha çok kadın	Daha çok erkek	Birlikte
Para kazanma			
Faturaların ödenmesi			
Ev ihtiyaçlarını satın alma			
Yemek yapma			
Ev temizliği			
Çamaşır ve bulaşık yıkama			
Ütü			
Ev içindeki tamir işleri			
Çocuk bakımı (Bu maddeyi sadece çocuk sahibi olanlar cevaplandıracaktır.)			

11- Aile içindeki rol ve sorumluluk dağılımından memnun musunuz?

- () Her zaman
 () Bazen
 () Hiç bir zaman

III. AİLEDE KARAR VERME BİÇİMİ

12- Aşağıda belirtilen konularda genellikle ailede kim karar veriyor?

	Daha çok kadın	Daha çok erkek	Birlikte
Gelirin kullanımı			
Ev işlerinin yürütülmesi			
Çocuk bakımı ve eğitimi			
Boş zamanların değerlendirilmesi			

13- Genellikle ailede karar verme durumundan memnun musunuz?

- () Her zaman
 () Bazen
 () Hiç bir zaman

IV. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan cümleleri dikkatlice okuyarak lütfen **kendi duygu ve düşüncelerinize en uygun olan seçeneği (X) işaretleyiniz**. Her cümle için 5 seçenek söz konusudur: *Kesinlikle Katılmıyorum / Katılmıyorum / Kararsızım / Katılıyorum / Kesinlikle Katılıyorum*.

CÜMLELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					

6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek normal davranmalıdır.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarından kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					

35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğundadır.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

V. AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan cümleleri dikkatlice okuyarak lütfen **kendi aileniz için en doğru olan seçeneği (X) işaretleyiniz.** Her cümle için 4 seçenek söz konusudur: *Aynen Katılıyorum / Büyük Ölçüde Katılıyorum / Biraz Katılıyorum / Hiç Katılmıyorum.*

CÜMLELER	<i>Aynen Katılıyorum</i>	<i>Büyük Ölçüde Katılıyorum</i>	<i>Biraz Katılıyorum</i>	<i>Hiç Katılmıyorum</i>
1. Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız.				
2. Günlük hayatımızdaki sorunların hemen hepsini aile içinde hallederiz.				
3. Evde biri üzgün ise diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir.				
4. Bizim evde kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.				
5. Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.				
6. Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda birbirimize destek oluruz.				
7. Ailemizde acil bir durum olsa şaşırıp kalırız.				
8. Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız.				
9. Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız.				
10. Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını sağlarız.				
11. Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.				
12. Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uyguluyoruz.				

13. Bizim evdekiler ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğimizde bizi dinlerler.				
14. Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak pek kolay değildir.				
15. Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.				
16. Ailemizin üyeleri, birbirlerine hoşgörülü davranırlar.				
17. Evde herkes başına buyruktur.				
18. Bizim evde herkes, söylemek istediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söyler.				
19. Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.				
20. Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.				
21. Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınırız.				
22. Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz.				
23. Gelirimiz, ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.				
24. Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.				
25. Bizim ailede herkes kendini düşünür.				
26. Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz.				
27. Evimizde banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz.				
28. Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.				
29. Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.				
30. Ailemizde her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.				
31. Aile içinde genellikle birbirimizle iyi geçinemeyiz.				
32. Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir.				
33. Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız.				
34. Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.				
35. Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.				
36. Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız				
37. Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacaksa ilgi gösteririz.				
38. Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.				
39. Ailemizde sevgi ve şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır.				
40. Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak				

kararlaştırırız.				
41. Ailemizde herhangi bir Şeye karar vermek her zaman sorun olur.				
42. Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterir.				
43. Evde birbirimize karşı açık szlyzdr.				
44. Ailemizde hiçbir kural yoktur.				
45. Evde birinden bir Şey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir.				
46. Aile içinde, herhangi bir sorunun (problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.				
47. Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz.				
48. Bizim evde aklınıza gelen her Şey olabilir.				
49. Sevgi, Şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz.				
50. Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.				
51. Evde birbirimizle pekiyi geinmeyiz.				
52. Sinirlenince birbirimize kseriz.				
53. Ailede bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez nk genellikle umduğumuz görevler verilmez.				
54. Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.				
55. Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, nk böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.				
56. Aile içinde birbirimize güveniriz.				
57. AĞlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.				
58. İŞimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.				
59. Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir Şey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz.				
60. Problemimizi zmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.				

EK 2.

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172/ 433-2950

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 13.07.2017 tarih ve 4337 sayılı yazınız.

Enstitünüz Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı doktora programı öğrencisi Bahar PAÇACIOĞLU'nun Yrd. Doç. Dr. Seval GÜVEN danışmanlığında yürüttüğü "3 Farklı Kuşaktaki Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişki" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 15 Ağustos 2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Rahime M. NOHUTCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK 3.

 <p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU</p>
<p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA</p> <p style="text-align: right;">Tarih: 22/06/2018</p> <p>Tez Başlığı : ÜÇ FARKLI KUŞAKTAKİ EVLİ KADIN VE ERKEKLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE AİLE İŞLEVLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ</p> <p>Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 192 sayfalık kısmına ilişkin, 22/06/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9 'dur.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☐ Alıntılar hariç 4- ☒ Alıntılar dâhil 5- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <p style="text-align: right;">22.06.2018 </p> <p style="text-align: right;">Tarih ve İmza</p> <p>Adı Soyadı: BAHAR PAÇACIOĞLU</p> <p>Öğrenci No: N13241756</p> <p>Anabilim Dalı: AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ</p> <p>Programı: DOKTORA PROGRAMI</p> <p>Statüsü: ☒ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.</p>
<p><u>DANIŞMAN ONAYI</u></p> <p style="text-align: center;">UYGUNDUR.</p> <p style="text-align: center;"></p> <p style="text-align: center;">Dr. Öğr. Üyesi Seval GÜVEN</p>

